1971 | 50 יאָר ביאליסטאָקער שטימע | 1921

A HAPPY NEW YEAR! ראש השנה נומער לשנה טובה תכתבו!

BIALYSTOKER STIMME

ביאַליסטאָקער שטימע

אפיציעלער ארגאן פון דער ביאליסטאקער לאנדסמאנשאפט אין אמעריקע

נומער 309 · ערב ראש השנה, תשל"ב — ניו־יאָרק, סעפטעמבער, 1971 · 51סטער יאָרגאנג

1931 — 1971

BIALYSTOKER HOME AND INFIRMARY FOR THE AGED

You are cordially invited to a

Dinner and Concert

to celebrate with us the

40th ANNIVERSARY OF OUR HOME

ON SUNDAY, NOVEMBER 14TH, 1971
at 2:00 P.M.

IN OUR AUDITORIUM
232 East Broadway, New York City

Subscription: $7.50 per person — *R.S.V.P.*

אריסגעגעבן פון ביאַליסטאָקער צענטער, 228 איסט בראָדוויי, ניו יאָרק
דוד סאהן ע"ה, גרינדער
רעדאקציע־קאָלעגיום: לואיס סילווער, איסאק ריכאלאווסקי, עטעל אינגבערג און רבי עזריאל וויסמאן
Published by the Bialystoker Center, 228 East Broadway, New York City

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2023

ביאַליסטאָקער צענטער, נושב זקנים און שפיטאָל

228 איסט בראָדוועי, ניו יאָרק

אַ כתיבה וחתימה טובה!

אַ געבענטשט יאָר!

40טער יובילעאום

פון

1931 – 1971

אונזער היים פאַר עלטערע מענטשען

חשובע לאַנדסלייט און פריינט:

איר זענט העפליך געלאַדען צו פייערן מיט אונז דעם 40טען יובילעאום פון אונזער היים

זונטאָג, דעם 17טען אַקטאָבער, 1971, 2 אַזייגער בייטאָג

אין

פילהאַרמאָניק האָל פון לינקאָלן סענטער

בראָדוועי אין 64טע גאַס, נ. י.

מיט אַ יום-טובדיגען

טעאַטער בענעפיט און מוזיקאַלישע רעוויו

„זינגט אידעלעך זינגט"

פּראָדוצירט און פּרעזענטירט פון **יעקב רעכטצייט**

מיט דער באַטייליגונג פון די פאָלגענדע ארטיסטען:

לערי בעסט — הומאָריסט; מימי סלאָן — זינגערין; „דלפון טריאָ" פון ישראל

און סטאַרס פון דער אידישער אַקטיאָרן־יוניאָן.

אָרקעסטער אונטער דער פירערשאַפט פון **רענע סאָלאָמאָן**

מען קאָן צופאָרן מיטן סאָבוועי „אי אַר טי." בראָדוועי 7טע עוועניו ליין צו דער 66טער גאַס. אין סענטער איז דאָ אַ גרויסער פּאַרקינג־גאַראַזש.

ביאַליסטאָקער יערליכער באַזאַר

אין לויף פון צוויי וויקענדס אין אונזער בילדינג

דערעפענונג: שבת אָוונט, 27טען נאָוועמבער, 1971, ביז דינסטאָג, 1טען דעצעמבער.

וויידער־דערעפענונג: שבת אָוונט, 4טען דעצעמבער.

שלוס פון באַזאַר: זונטאָג אָוונט, 5טען דעצעמבער.

קומט, האַנדעלט גרויסע מציאות און העלפט דערמיט אונזער אינסטיטוציע!

ביאַליסטאָקער מושב זקנים אין שפיטאָל

זייט אַזוי גוט און העלפט אַרויס מיט דאָניישאָנס פון וואָרע און אַרטיקלען פאַר אונזער באַזאַר!

יערליכער חנוכה פעסטיוואַל

און מיטינג

פון דעם

ביאַליסטאָקער צענטער און מושב זקנים

זונטאָג, דעם 12טען דעצעמבער, 1971

אין אונזער האָום, 228 איסט בראָדוועי, נ. י.

- פייערליכע **צערעמאָניע** פון אָנצינדען די טראַדיציאָנעלע **חנוכה-מנורות.**
- חזן הערי פיינבערג און כאָר וועלען בענטשען חנוכה-ליכט און זינגען פאַסיגע נומערען.
- אַ יום-טוב'דיגער **כיבוד, חנוכה-לאַטקעס** און אַנדערע פאָט-ראָוועס וועלען סערווירט ווערען.

פאָרצייכענט דעם דאָטום און קומט מיט אונז פאַרברענגען לכבוד דעם יום־טוב!

ביאַליסטאָקער שטימע

אפיציעלער ארגאן פון דער ביאליסטאקער לאנדסמאנשאפט אין אמעריקע

נומער 309 • ערב ראש השנה, תשל"ב — ניו־יארק, סעפטעמבער, 1971 • 51סטער יאַרגאַנג

1921

50 יאָר ביאַליסטאָקער שטימע

1971

פון דוד סאהן ע"ה

פון דער רעדאקציע:

צווישן די ווייטיקסטע היסטאָרישע דאָטעס ביי די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט דאָ, אין אַמעריקע, וואָס גייט צוריק ביזן יאָר 1842 ווען דער ערשטער ביאַליסטאָקער עמיגראַנט — שמחה צפת — איז אַנגעקומען קיין ניו־יאָרק, און ווען אונדזער לאַנדסמאַנשאפט איז דאָ געווארן פאַרוואַרצלט מיט פאַרצווייגטע אקטיוויטעטן אין דער לענג און בריים — צווישן דעם אלעם, פאַרנעמט אויך אַן אויבן־אַן די דאָטע ווען עס איז אַנגעריכט געווארן די „ביאַליסטאָקער שטימע". געווען איז דאָס מיט 50 יאָר צוריק, אין נאָוועמבער 1921.

און ווי באַוואוסט, איז די „ביאַליסטאָקער שטימע" אויסגעווארן צו איינעם פון די חשובסטע לאַנדסמאַנשאפטן־זשורנאַלן ניט בלויז אין אַמעריקע, נאָר ביי אידן אין דער גאַנצער וועלט. פאַר אונדז, ביאַליסטאָקער אידן, איז דאָס אַ צענטראַלער אָדערש וואוהין עס ציען זיך די פעדים פון לאַנדסלייט פון אומעטום.

דער גרינדער און לאַנגיאָריקער רעדאַקטאָר פון דער „ביאַליסטאָקער שטימע", מיט פופציק יאָר צוריק, ווי אויך גרינדער און עקזעקוטיוו־דירעקטאָר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב־זקנים און שפיטאָל, איז געווען דער באַליבטער און אומפאַרגעסליכער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאפטליכער פירער דוד סאַהן ע"ה.

ווי באַוואוסט, איז דוד סאַהן געשטאָרבן דעם 10־טן פעברואַר 1968. אַבער ביזן יאָר 1967, ווען ער צוגעשמידט געוואָרן צו זיין קראַנקן־בעט, האָט ער רעדאַקטירט די „ביאַליסטאָקער שטימע". מיט צען יאָר צוריק, ווען אונדזער זשורנאַל איז געווארן 40 יאָר, האָט דוד סאַהן ע"ה אַפגעדרוקט אַ ספעציעלן ארטיקל אין דער „ביאַליסטאָקער שטימע". צוליב דער וויכטיקייט פון דאָזיקן ארטיקל און צוליב דער וויכטיקייט פון דער היסטאָרישער דאָטע פון 50 יאָר „ביאַליסטאָקער שטימע", דרוקן מיר דאָ איבער דעם ארטיקל פון דוד סאַהן ע"ה.

ווי דער גרינדער און רעדאַקטאָר פון דער „ביאַליסטאָקער שטימע" פאַר די לעצטע 40 יאָר וועל איך זיך דערלויבן דאָס־מאָל, ניט צו זיין צו באַשיידן אין זיך מודה זיין, אַז איך קוק איצט צוריק אויף די אַלע פאַרגאַנגענע יאָרן מיט אמת'ער גייסטיקער באפריידיקונג.

עס איז דעמאָלט, אין 1921, געווען ביי מיר און נאָך עטלעכע טויער פון ביאַליסטאָקער צענטער, אַ שטיק אידעאַליזם, אַרויסצוגעבן אַ צייטשריפט. וואָס זאָל אַפשפיגלען אַלע אונטערע לאָקאַלע טעטיגקייטן, פאַרצייכענען אַלע ווייטסטקע אויפטוואונגען פון אונדזערע סאַסייעטיס, אַפצושאַצן די פאַרדינסטן פון אונזערע געזעלשאַפטלעכע טויערן, האַלטן די אמעריקאַנער לאַנדסלייט פאַרבונדן מיטן לעבן פון אונדזערע שוועסטער און בריידער אין דער אלטער היים און זאָמלען און פאַרצייכענען אַלע ווייטקע היסטאָרישע פאַקטן און געשעענישן פון דער אידישער ביאַליסטאַק אין אירע בארימטע אידן.

איך וועל דאָ איצט אדורכיאָגן דעם גאַנצן געראַנגל און די שוועריגקייטן אַרבעט וואָס איז געווען פאַרבונדן די ערשטע צייט ביים ברענגען צום לעבן די „ביאַליסטאָקער שטימע". מיר האָבן צום אַנהויב אַרויסגעגעבן, ווי אַ פראָבע, איין נומער, אין געוואַרט אויף רעזולטאַטן פון דעם עולם; שפעטער גענומען אַרויסגעבן דעם זשורנאַל פעריאָדיש, יעדע דריי חדשים אַ נומער; דערנאָך, אין די דרייסיקער יאָרן, איז שוין די „שטימע" געוואָרן אַ חדש־זשורנאַל. געווען צום אַנהויב פאַרשידענע אויסגאַבן: מאַגאַזין נומערן פון 8 ביז 16 זייטן און נומערן וואָס האָבן אַנטהאַלטן גאַנצע הונדערט זייטן, באַזונדערס די פסח'דיקע אין ראש השנה נומערן, וועלכע זיינען אַלעמאָל געווען רייך אין אינהאַלט.

מיר האָבן אויך אַרויסגעגעבן עטלעכע ספעציעלע גרויסע נומערן, צו 100 זייטן, לכבוד די יובילאַאומס פון אונדזערע

דוד סאַהן ביי זיין שרייב־טיש.

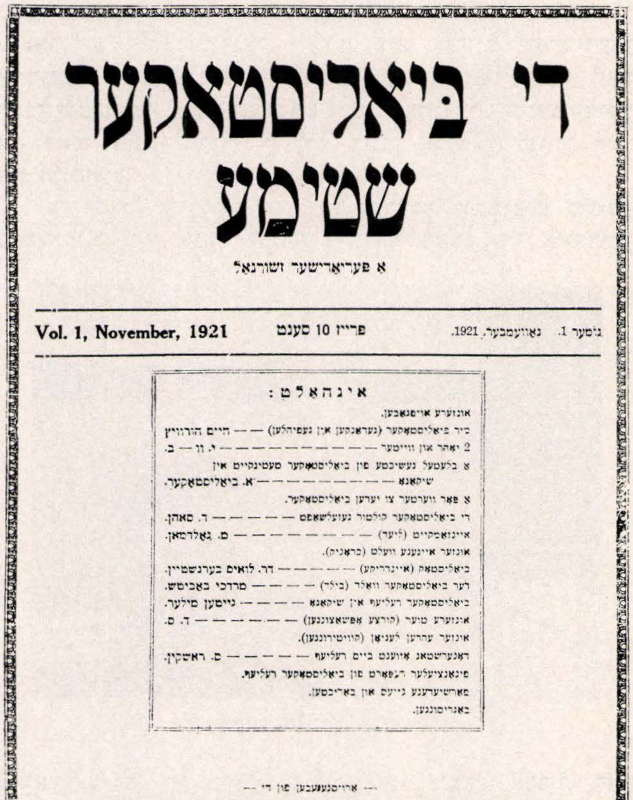
ארגאַניזאַציעס, די ביאַליסטאָקער יאָנג מענ'ס אסס'ן, דעם ביאַליסטאָקער סומך נופלים, די ליידיס אקזיליערי, דעם פעטער־סאַנער ברענטש 121, ארבעטער רינג, דעם „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט" און אַנדערע.

ווען מען בלעטערט איצט דורך די אַלע נאָמען צו 300 נומערן פון דער „ביאַליסטאָקער שטימע", די איבער 12 טויזנט גלדרוקטע זייטן, זעט מען וואָס פאַר אַן איצר פון מאַטעריאַל דאָרט געפינט זיך. מערקט מען וואָס פאַר אַ טיפע פאַרשטענדעניש אינדזער זשורנאַל האָט אַריסגעוויזן צו אַלץ וואָס אונדזער אלטע היים האָט געשאפן און צו אַלץ וואָס אונדזערע היגע לאַנדסלייט האָבן אייפגעטאָן דאָ אין אַמעריקע.

ס'איז כמעט ניטאָ קיין איין וויכטיקע ביאַליסטאָקער געשעניש וואָס זאָל ניט געפינען איר פאַרצייכענונג אין אפשאַצונג אין דער „שטימע". איר וועט געוואויר ניט נאָר וואָס עס איז פאַרגעקומען אין דעם לעבן פון די ביאַליסטאָקער אין ניו יאָרק, נאָר איך אימעטס איבער דער גרויסער אַמעריקע: אין שיקאַגאָ,

אין לאָס אַנדזשעלעס, אין פּעטערסאָן, מילוואָקי, דעטראָיט, פּי־לאַדעלפיע און נואַרק, נ. דזש., אָדער אין קאַנאַדע און מעקסיקאָ. איר לייענט ווי די לאַנדסלייט לעבן און שאַפן אין אַרגענטינע און אין אויסטראַליע, ווי מען לעבט אין תל־אָביב און אין ירושלים; וואָס עס טוט זיך ביי די ביאַליסטאָקער אין פּאַריז און ווי מען לעבט אין דער חרוב׳ער ביאַליסטאָק.

איצט, נאָכן גרויסן חורבן פון אונדזער אַלטער היים, ווען אַלץ איז אַוועק מיטן פייער, צוזאַמען מיט אונדזערע 60 טויזנט קדושים, איז כאָטש דאָ די שטיקל טרייסט, וואָס עפּעס פון זיי איז דאָ ביי אונדז אָפּגעראַטעוועט געוואָרן, וואָס עפּעס פון דעם אַמאָליקן גייסטיקן, שאַפנדיקן אידישן ביאַליסטאָק איז פאַר־בליבן פאַראייביקט אויף די זייטן פון דער „ביאַליסטאָקער שטימע". אָט אין דער הינזיכט אַליין, האָט אונדזער זשורנאַל זיך געשאַפן געוואַלדיק־גרויסע היסטאָרישע פאַרדינסטן, וואָס ער האָט געזאַמלט און פאַרעפנטליכט, אין משך פון יאָרן, די

די ביאַליסטאָקער שטימע

א פעריאָדישער זשורנאַל

Vol. 1, November, 1921 — פּרייז 10 סענט — נומער 1. נאָוועמבער, 1921.

אינהאַלט:

אונזערע אויפגאַבען.

מיר ביאַליסטאָקער (געדאַנקען און געפיהלען) — — חיים הורוויץ

2 יאָהר און ווייטער — — — — — — — — — — — — — י. וו — ב.

א בלעטעל געשיכטע פון ביאַליסטאָקער סעטינקיים אין שיקאַגאָ — — — — — — — — — — — א. ביאַליסטאָקער.

א פּאָר ווערטער צו יעדען ביאַליסטאָקער.

די ביאַליסטאָקער קולטור געזעלשאַפט — — — — — — ד. סאָהן.

איינזאַמקייט (ליעד) — — — — — — — — — — — ס. גאָלדמאַן.

אונזער איינענע וועלט (כראָניק).

ביאַליסטאָק (איינדריקע) — — — — — — — — — דר. לואיס בערנשטיין.

דער ביאַליסטאָקער וואַלד (בילד) — — — — — מרדכי באַבישׁ.

ביאַליסטאָקער רעליעף אין שיקאַגאָ — — — — — נייסען מילער.

אונזערע טויער (קורצע אַפּשאַצונגען) — — — — — — — ד. ס.

אונזער עהרען לעגיאָן (קוויטירונגען).

דאַנקבאַרקייט אויגנט ביים רעליעף — — — — — — — ס. ראַשקין.

פינאַנציעלער רעפּאָרט פון ביאַליסטאָקער רעליעף.

פאַרשידענע נייעס און באַריכטען.

באַגריסונגען.

— ארויסגעגעבען פון די —

ביאַליסטאָקער צענטער און בקור חולים, 228 איסט בראָדוויי, ניו יאָרק.

טעלעפאָן, דריי דאָק 4933

ערשטער נומער „ביאַליסטאָקער שטימע".

גייסטיקע ווערטן און שאַפונגען פון אונדזער אַלטער היים, וואָס איצט קען מען עס שוין ליידער אין ערגעץ ניט געפינען.

דערצו, האָט די „שטימע" געדרוקט הונדערטער אינטע־רעסאַנטע בילדער פון יחידים און אינסטיטוציעס, פון וויכטיקע געשעענישן און פון באַרימטע לאַנדסלייט, וואָס וועלן בלייבן לזכרון פאַר די קומענדיקע דורות.

⁂

זייער וואַרעם איז אונדזער זשורנאַל אויפגענומען געוואָרן פון דער גאַנצער אידישער פּרעסע און פון אַלע אידישע שריי־בער; רעצענזיעס און אָפּשאַצונגען איבער דער „ביאַליסטאָקער שטימע" זיינען אָפּט דערשינען אין די אידישע צייטונגען און אין דער אידישער פּעריאָדישער פּרעסע. אַ גרויסע צאָל באַ־וואוסטע אידישע דיכטער און שריפטשטעלער זיינען געוואָרן מיטאַרבעטער פון זשורנאַל און פאַרעפנטלעכט ביי אונדז, פון צייט צו צייט, זייערע בעסטע שאַפונגען.

עס איז אויך וויכטיק צו דערציילן, אַז די „שטימע" האָט אָפּט געגעבן די געלעגנהייט אַ גרויסע צאָל לאַנדסלייט, ניט קיין שרייבער, וואָס האָבן געהאַט וואָס צו דערציילן, און זיי האָבן געשריבן ווי זיי האָבן געקענט אָדער ניט געקענט. אָבער ווען דער נומער איז אַרויס, האָט מען ניט דערקענט, אַז דאָס איז געשריבן געוואָרן פון אַ ניט־דערפאַרענעם שרייבער. דעם רע־דאַקטאָר׳ס האַנט האָט אַלץ דורכגעזיפּט, אויסגעבעסערט, אָפּט איבערגעשריבן און קיין פּסולת ניט דורכגעלאָזן. „שטומע" לאַנדסלייט האָבן דורך אונדזער „שטימע" גערעדט און דערציילט. איך וויל נאָך אויך דערמאָנען, אַז אַ דאַנק אונדזער זשורנאַל, האָבן אַ צאָל טאַלאַנטפולע ביאַליסטאָקער פּרוזיען געהאַט די מעג־לעכקייט צו קומען אין דער עפנטלעכקייט מיט זייער געדרוקטן וואָרט.

⁂

אָבער ניט נאָר האָט אונדזער „ביאַליסטאָקער שטימע" פאַר־דינט איר עקזיסטענץ באַרעכטיקונג דורך דעם וואָס זי האָט פאַראייביקט אונדזער ביאַליסטאָקער עבר, נאָר אפשר נאָך מער, פאַר איר גרויסער אויפקלערונג־ און אויפבוי־אַרבעט, דאָ אין אַמעריקע, צווישן אונדזערע לאַנדסלייט, וועמען זי האָט געמונ־טערט און געהאָלפן שאַפן אונדזערע איצטיקע אינסטיטוציעס אין ניו יאָרק.

ווער קען אָפּשאַצן איר אַרבעט אַרום דעם ביאַליסטאָקער רעליף, נאָך דער ערשטער וועלט־מלחמה, ווען מען האָט איבער־געשיקט מיליאָנען קיין ביאַליסטאָק און געראַטעוועט די דאָרטיקע אינסטיטוציעס פון אונטערגאַנג? ווער קען אָפּשאַצן וואָס אונדזער „שטימע" האָט אויפגעטאָן פאַר דעם אויפבוי פון דעם ביאַליס־טאָקער צענטער און מושב זקנים אין ניו יאָרק, אַרום וועלכן זי האָט פאַראייניקט אַלע ביאַליסטאָקער פון גאַנצן לאַנד און וואָס איז איצט דער שטאָלץ און דער וועלט־אַדרעס פון אַלע ביאַ־ליסטאָקער אידן איבער דער גאַנצער וועלט? און וויפל האָט די „שטימע" גורם געווען, נאָך דער לעצטער וועלט־מלחמה, צו באַנייען דעם רעליף, וואָס האָט איבערגעשיקט זעכציק טויזנט דאָלאַר אין הילף צו אונדזער שארית הפליטה אין אייראָפּע און וויפל עלנדע לאַנדסלייט אין אייראָפּע האָט די „שטימע" פאַרבונדן מיט זייערע קרובים אין אַמעריקע?

ווער קען און ווער איז בכוח, צו מאַכן יענעם גרויסן סך־הכל פון די אַלע פאַרדינסטן, וואָס די „שטימע" האָט בייגעטראָגן און בייגעשטייערט צו דערהויבן דעם קולטורעלן ניוואָ ביי אונדזערע לאַנדסלייט, צו אויפוועקן זייער נאַציאָנאַלן באַוואוסטזיין און זייער לאָקאַלן ביאַליסטאָקער פּאַטריאָטיזם, וואָס ביי אַ סך פון זיי איז עס שוין לאַנג געווען איינגעשלאָפן.

ווען מיר זאָלן נאָך צוגעבן צו דעם גרויסן צעטל פון דער „שטימע׳ס" פאַרדינסטן אויך די אַלע פאַרצייכענונגען פון „פריידן און ליידן" ביי אונדזערע לאַנדסלייט, וואָס ווערן געדרוקט אין יעדן נומער, ווי די פאַרשידענע שמחות, חתונות, ברית׳ן, בר־מצוות און דאָס גלייכן, און רחמנא לצלן פון די פאַרלוסטן, באַ־קומט די „ביאַליסטאָקער שטימע" דעם ווערט פון אַ פנקס פון אַלע כראָנאָלאָגישע געשעענישן אין דעם לעבן פון די ביאַליס־טאָקער לאַנדסלייט.

מיט די ביאַליסטאָקער אין מדינת ישראל

פון לואיס סילווער
קולטור-פאָרזיצער פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין אַמעריקע

אין חודש אויגוסט האָבען מיר, מיין פרוי און איך, געמאַכט דעם דריטען באַזוך אין מדינת ישראל. נאָך יעדען באַזוך פאָרען מיר אַוועק פול מיט באַגייסטערונג פון דעם אַלעם, וואָס מיר האָבען דאָרטען געזען, וויפיל מ׳זאָל ניט לייענען און הערען, קען מען זיך ניט פאָרשטעלען, וואָס די אידישע מדינה דער־גרייכט אַלץ מער און מער פון יאָר צו יאָר. וואו מען גייט און וואו מען קומט אין מדינת ישראל, זעט מען אומגעהויערע דער־גרייכונגען און אויפטוואונגען, וואָס רופען אַרויס באַוואונדערונג און שטאָלץ. דאָס האָרץ ווערט אָנגעפילט מיט פרייד, זעענדיג ווי אַזוי אידען בויען זייער לאַנד מיט כח, שוויים און אָנשטרענ־גונג, ניט געקוקט אויף אַלע שוועריגקייטען...

אויך ביאַליסטאָקער אידען האָבען אַ חלק אין בויען און אַנטוויקלען מדינת ישראל. אַנהויבענדיג פון הרב ר׳ שמואל מאָהילעווער ביז היינט, זיט זיך אַ גאָלדענע קייט פן ביאַלי־סטאָקער בייטראָג צו ישראל מיט פאָנדען, מיט חלוצים, עסקנים, פיאָנערען, בויער און שאַפער אויף אַלע געביטען, אויף אַלע אופנים לטובת דער מדינה.

די ביאַליסטאָקער אין ישראל, ווי ביאַליסטאָקער אויך אין אַנדערע לענדער, האָבען זיך אָבער קיינמאָל ניט באַגרעניצט בלויז מיט זייערע אַרטיקע טעטיגקייטען, נאָר האָבען אויך גע־נומען אַלעמאָל אַ גרויסען אינטערעס מיט ביאַליסטאָקער און ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפטען איבער דער גאַנצער וועלט.

ניט געקוקט, וואָס מיר זיינען צעשיידט דורך קאָנטינענטען און ימ׳ען, איז דאָ אַ משפחה־געפיל, אַ נאָענטקייט צווישען ביא־ליסטאָקער לאַנדסלייט איבער דער גאַנצער וועלט.

געווען זיינען מיר איצט אין ישראל ווי דעלעגאַטען צום אַלוועלטליכען צוזאַמענפאָר פון אידישע אָרגאַניזאַציעס און אינ־סטיטוציעס, וואָס איז פאָרגעקומען אין העברעאישען אוניווער־זיטעט אין ירושלים, פון 15־טען ביז דעם 22־טען אויגוסט. ניט געקוקט, וואָס די צייט איז געווען באַגרעניצט, האָבען מיר זיך געטראָפען צוויי מאָל מיט אונזער ליבען פסח בורשטיין און עטליכע מאָל מיט דעם ענערגישען און געטרייען ביאַליסטאָקער מאָטל קרוגליאַק, ווי אויך מיט אַנדערע. אַדוואָקאַט צבי קלע־מענטינאָווסקי און זלמן ירושלמי, זיינען גראָד ניט געווען אין לאַנד. מיר האָבען זיך אויך געטראָפען מיט קאָפל לעוו פון קרית ביאַליסטאָק. מיר האָבען אַרומגערעדט אַלערליי פּלענער און פּראָבלעמען, וואָס שטייען איצטער פאָר פאָר די ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפטען איבער דער וועלט און ספעציעל אין ישראל.

ווי עס איז באַוואוסט, איז פּראָמינענט ביים אַריינגאַנג אין דער אַדיטאָריום פון בית הספר התיכון ד׳ — אַ מיטעל־שול אין תל־אביב — געוואָרען אויפגעהאָנגען אַ פּלאַק מיט אַן אויפ־שריפט פון דוד סאָהן ע״ה, ווי דער סימבאָל פון דער אידישער ביאַליסטאָק און ביאַליסטאָקער. דער צוועק איז צו פאָראייביגען דעם אָנדענק פון דוד סאָהן ע״ה ווי אויך ביאַליסטאָק.

דאָס איז געטאָן געוואָרען אויף דער איניציאַטיווע און מיט די געלט־פאָנדען פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, דורכן ביא־ליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק, וואָס האָבען בייגעטראָגען פאַר דעם צוועק די סומע פון פינף טויזענט דאָלאָר. ביי מיין איצטיגען באַזוך אין ישראל האָב איך, אין שליחות פון דעם ניו־יאָרקער ביאַליסטאָקער צענטער, איבערגעגעבען צום ארגון יוצאי ביאַליסטאָק אין ישראל, דורך פריינט מאָטל קרוגליאַק, נאָך צוויי טויזענט דאָלאָר.

איך האָב באַזוכט דעם אָדיטאָריום און געזען וויי דער פּלאַק הענגט פּראָמינענט. מיר דאַרפען אָבער נעמען אין באַטראַכט,

לואיס סילווער, קולטור-פאָרזיצער פון ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנ־שאַפט, ביים פּלאַק געווידמעט דעם אָנדענק פון דוד סאָהן, ע״ה, אין פּראָנט פון אָדיטאָריום אין תיכון ד׳, אין תל-אביב.

אַז אַ פּלאַק אויף אַ וואַנט איז ניט קיין נייעס. מען דאַרף אויך צו דעם האָבען אָנהאַלט און אינהאַלט. מען דאַרף נעמען אין באַטראַכט, אַז דאָס איז אַ מיטעל־שול — וואו קינדער קומען און גראַדואירען.

עס וואָלט דעריבער געווען ראַטזאַם צוגרייטען אַ פאַסיגע בראָשור, מיט אַ גוטען אינהאַלט און געהעריגע אילוסטראַציעס און בילדער, וואָס זאָל זיין פאַר די קינדער אינטערעסאַנט און וויכטיג, אַזוי אַז יעדער נייער תלמיד זאָל קריגען אַזאַ ביכעל און וויסען וער עס איז געווען אָט דער דוד סאָהן, וועמענס בילד הענגט אויף אַ וואַנט אין דער אָדיטאָריום.

דאָס וואָלט אויך זיכער אינטערעסירט די לערער און על־טערן. זאָלען זיי אויך וויסען וועגען דעם יחוס פון דער אידי־שער ביאַליסטאָק, וואָס די מיטעל־שול האָט „אַדאָפּטירט". פאַר־וואָס אַזאַ נאָמען דאַרף וועלען פּראָפעסיאָנאַל, ווי אויך דער אַנ־דענק פון דוד סאָהן ע״ה.

די ביאַליסטאָקער אין ישראל האָבען פּראָבלעמען אין שייכות מיט ביאַליסטאָקער טעטיגקייטען און אינסטיטוציעס, וואָס די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט איבער דער וועלט דאַרפען וויסען און דאַרפען נעמען אַן אינטערעס און אָנטייל, צו העלפען זיי באַ־געגענען און העלפען זיי לייזען וויפיל עס איז נאָר מעגליך. די פּראָבלעמען, וואָס מאַטערן די ביאַליסטאָקער אין ישראל זיינען פיל.

איינע פון די וויכטיגסטע אויפגאַבען פאַר אַלע ביאַליסטאָ־קער אין יעדען לאַנד, דאַרף זיין דאָס צוגרייטען און אַרויסגע־

די מוסטערהאַפטע טעטיקייט פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט

פון צירל שטיינגאַרט

פון דער רעדאַקציע:
די חשובע שרייבערין פון דעם אַרטיקל, איז אויך אַן אייגענע און ליבע לאַנדספרוי פון ביאַליסטאָק, וועלכע איז שטענדיק זייער פאַראינטערעסירט אין די אַקטיוויטעטן פון אונדזער צענטער, וואָס ציט ווייטער דעם גרויסן יחוס פון אונדזער אַלעמענס אַמאָליקער טייערער היים-שטאָט. פריינדין צירל שטיינגאַרט האָט באַזוכט אונדזער אינסטיטוציע און ווי עס איז צו זען פון איר באַשרייבונג, וואָס איז געווען געדרוקט אין „פאָרווערטס", וואו זי איז אַ חשובע מיטאַרבעטערין, ברענגט זי אַרויס איר באַגייסטערונג פאַר דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב-זקנים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן.

מיט אַ באַזונדערן אינטערעס האָב איך באַזוכט די היים און שפּיטאָל פון מיינע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט פאַר עלטערע מענטשן אויף דער איסט־סאַיד אין ניו יאָרק. איך בין שוין דאָרט פיל מאָל געווען אויף פאַרשידענע אונטערנעמונגען, אָבער קיינמאָל ניט געהאַט ביז איצט די צייט און די געלעגנהייט צו באַזוכן אַלע שטאָקן, די צימערן, וואו עס וואוינען די אַלטע לייט, וואו זיי עסן, פאַרווויילן זיך און פירן דורך זייערע פאַרשידענע אַקטיוויטעטן.

די ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט פון ניו יאָרק האָט אַ שם ניט נאָר צווישן די לאַנדסלייט פון ביאַליסטאָק איבער דער גאַנצער וועלט, נאָר זי דינט אָפט וויי אַ ביישפּיל פון אַקטיוויטעט און צוגעבונדקייט צום אָנדענק פון זייער היים־שטאָט פאַר פיל אַנדערע לאַנדסמאַנשאַפטן.

איינע פון די וויכטיקסטע אויפטוען איז זיכער די היים פאַר עלטערע מענטשן, וואָס עקזיסטירט שוין 40 יאָר אויף דער איסט־סאַיד.

אין 1931 האָבן זיך אַריינגעצויגן די ערשטע איינוואוינער אין דער דאָזיקער היים. דאָס איז דאַן דערגרייכט געוואָרן אין רעזולטאַט פון עטלעכע יאָר צוגרייטונגען און אונערמידלעכער אַנשטרענגונג.

בעת מיין באַזוך דאָרט, האָט צו מיר מיט שטאָלץ געזאָגט דער איצטיקער געניאַל־סעקרעטאַר פונעם ביאַליסטאָקער צענטער, איסאַק ריבאַלאָווסקי: „עס איז ניט נאָר שווער אויפצובויען און אויפצוהאַלטן".

פֿרעזידענט פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים איז עלי טאַרלאָפסקי; קאַסירער — מאָריס מעיסאָן, ביידע זיינען באַוואוסטע געזעלשאַפטלעכע טוער.

די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט האָבן באַוויזן, אַז זיי קענען טאָן צוזאַמען פאָזיטיוועס קאָנסטרוקטיוועס אַרבעט און אויסנוצן דאָס וואָס פאַראייניקט זיי אַלע. אין דער ערשטער ריי עראינערונגען פון זייער קינדהייט, פון זייער היים־שטאָט, פון וואָס איז געווען און וואָס איז, ליידער, אַזוי ברוטאַל צעשטערט געוואָרן אין די היטלער־יאָרן.

יי נעמען ביים היינטיקן טאָג אַריין אין דעם דאָזיקן פּרעכטיקן אַנשטאַלט ניט נאָר ביאַליסטאָקער, אָבער קודם באַאָרגן זיי די איגענע לאַנדסלייט.

עס מערקט זיך דאָרט די ריינקייט און אָרדענונג אין יעדןווינקעלע. פונקט ווי אין אַ פּריוואַטער הויז, אַזוי איז עס אויך אין אַן אינסטיטוציע. לויט דעם דערקענט מען די גאַנצע פירונג און באַלעבאַטישקייט. די אינדיווידועלע אויפמערקזאַמקייט און זאָרג פאַר יעדן איינוואוינער אין אַזאַ אַנשטאַלט שפּילט זיכער אויך אַ גרויסע ראָל.

עלטערע מענטשן נויטיקן זיך אין וואָרימקייט, אין אַ האַרציקער באַציאונג צו זיך. „די קליגסטע זאַך וואָס איך האָב אין מיין לעבן געטאָן" — האָט צו מיר געזאָגט אַ מאַן וועלכער האָט אַליין געאַרבעט 11 יאָר ווי אַן אָנגעשטעלטער אין דער ביאַליסטאָקער היים — „איז געווען ווען איך האָב באַשלאָסן אַליין צו ווערן דאָ אַן איינוואוינער אויף מיינע עלטערע יאָרן".

זיי האָבן דאָרט זייערע פאַרדינסטפולע געוועזענע מיטאַרבעטער וועלכע האָבן פיל בייגעטראָגן מיט זייער אַרבעט צו דער אַנטוויקלונג פון דער היים און היינט געניסן זיי אַליין פון די איינריכטונגען און באַקוועמלעכקייטן.

בען אַ „ספר ביאַליסטאָק" אין דריי שפּראַכען, העברעאיש, אידיש אן ענגליש. דאָס איז אַן אויפגאַבע, וואָס מען טאָר מער ניט אָפּלייגען. זאָלען דורות וויסען דעם יחוס ביאַליסטאָק — יחוס פון אייגענעם אָפּשטאַם.

אין אַזאַ ספר דאַרף ווערען אַריינגענומען אַלץ, וואָס האָט אַ שייכות צו דער אידישער ביאַליסטאָק און אויך ביאַליסטאָקער אידען איבער דער וועלט. זייער שאַפען, זייער בייטראָג פאַרן וואוילזיין פון כלל ישראל און לטובת ביאַליסטאָק און ביאַליסטאָקער בפרט.

לעצטען יאָר, ווען מיר זיינען געווען ביי דעם צוזאַמענפאָר פון ביאַליסטאָקער אין תל־אביב, איז דאָרטען געשאַפען געוואָרען אַ קאָארדיניר־קאָמיטעט. זאָל אָט דער קאָמיטעט גלייך נעמען די איפגאַבע צו רעאַליזירען אָט דעם פּלאַן. אין דעם קאָמיטעט זיינען דאָ פאַרשטייער פון אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפטען איבער דער גאַרער וועלט.

איך בין זיכער, אַז אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפטען פון אַלע לענדער, וועלען געבען די פולע קאָאָפּעראַציע צו דעם קאָמיטעט, סיי פינאַנציעל און סיי מיט מאַטעריאַל. די צייט איז קורץ, דער קאָמיטעט דאַרף גלייך צוטרעטען צו דער אַרבעט.

ביים אַנהויב פון נייעם אידישען יאָר 5732 זאָלען מיר נעמען אויף זיך די אחריות מיטצוהעלפען אין אַלע אָפּציעס און אונטערנעמונגען פון ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק, און פאַר די לאַנדסמאַנשאַפטען אומעטום, ספּעציעל אין ישראל.

מיר, אידען, באַגעגענען דעם נייעם יאָר ניט מיט קיין טומעל און לייַערעם, נאָר מיט גרויס ערנסטקייט, מיטן ציטערדיגען קול פון שופר. מיט אַ חשבון הנפש, וואָס מען האָט געטאָן גוטס אין משך פון יאָר און וויפיל מען האָט געקענט טאָן מיט גוטס.

ביאַליסטאָקער האָבען אַלעמאָל געטאָן גוטס פאַרן פריינט, פאַרן שכן און פאַרן לאַנדסמאַן. לאָמיר אָט די מעשים טובים פאַרצעצען מיט דעם זעלבען ווילען און שוואונג.

האָט אַלע אַ גוטען, אַ געזונטען און פרייליכען יאָר. אַ יאָר פון שלום אויף דער וועלט בכלל און פאַר מדינת ישראל בפרט.

לשנה טובה!!

צווישן זיי זיינען דאָ די פרויי פון דעם געוועזענעם לאַנג־יעריקן עקזעקוטיוו דירעקטאָר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער דוד סאָהן (ער איז געווען צווישן די גרינדער פון דער דאָזיקער אינסטיטוציע און אין פאַרלויף פון איבער 50 יאָר געשטאַנען אין דער אָנפירונג פון דער לאַנדסמאַנשאַפט).

איינע פון די עלטסטע איינוואוינערינס אין דער היים איז די 103־יעריקע קעידי פרידמאַן. זי איז אַריין אין דעם אַנשטאַלט אין עלטער פון 76 יאָר. דאָס מיינט, אַז שוין 27 יאָר וואוינט זי דאָרט. זי דערמאָנט זיך נאָך ווי אַמאָל, אין דער אַלטער היים, פלעגט זי שרייבן בריף פאַר כלות צו זייערע חתנים אין אַמעריקע.

עס מאַכט אַ שטאַרקן איינדרוק אַלץ וואָס אַ באַזוכער זעט דאָרט. עס באַוויזט ווידעראַמאָל וואָס מענטשן קענען אַלץ אויפטאָן, וועָן זיי האָבן דערצו אַ פאַרלאַנג און אַ אינטערעס.

אַלץ איז דאָרט אייַנגעאָרדנט אולטרא־מאָדערן. די גאַנצע געביידע איז אינווייניק לעצטנס אָפּגעפרישט און באַנייט געוואָרן. די צימערן וואו די מענטשן וואוינען זיינען ציכטיק און ליכטיק. יעדער שטאָק און יעדער צימער איז אַנדערש. דאָס אַליין מאַכט שוין, אַז די מענטשן פילן זיך ניט ווי אין אַ קאַזאַרמע אָדער אין אַ שפּיטאָל.

זיכער וועלט אויך דאָרט אָפּגעהיט אַ געוויסע דיסציפּלין. דאָס איז אָבער נויטיק פאַרן וואוילזיין און געזונט צושטאַנד פון די איינוואוינער. עס ווערן געמאַכט אַלע באַמיאונגען, אַז די מענטשן זאָלן זיך פילן גוט, היימיש, טאַקע ווי ביי זיך אין דער היים.

אין דער ביבליאָטעק אויפן אָכטן שטאָק געפינט זיך אַ גרויסער אויסוואָל פון אידישע ביכער. „ניט נאָר זיינען זיי דאָ אין דער שאַנק" — האָט מיר פאַרזיכערט פריינט ריבאַלאָווסקי — „נאָר מ׳לייענט זיי". אין פיל צימערן האָב איך אויף די טישלעך און בעטן געזען ליגן דעם „פאָרווערטס". „איך בין שוין 63 יאָר אַ לייענער פון „פאָרווערטס", האָט זיך פאַר מיר באַרימט דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן דזשעיקאָב גאָלדשטיין, פון פּעטערסאָן.

די מעדיצינישע אויפזיכט אין דער ביאַליסטאָקער היים איז זייער אַ גוטע. זיי זיינען פאַרבונדן מיטן בית ישראל שפּיטאָל און האָבן אַ גרויסן סטאַף פון גוטע דאָקטוירים. דר. דזשעיקאָב י. מיגדען איז דער מעדיצינישער דירעקטאָר.

די עקזעקוטיווע דירעקטאָרין, עטל אינגבערג, איז געווען פאַר לאַנגע יאָרן די אַסיסטענט פון דוד סאָהן, וועלכער איז געשטאָרבן אין יאָר 1968. די איבערגעבענקייט מיט וועלכער זי פירט־אָן מיט דער אינסטיטוציע העלפט פיל מיט דעם אויפ־האַלט און אַנטוויקלונג פון דאָזיקן אַנשטאַלט. דאָס פאָרל בראַניאַ סקורקאַ און דזשעיקאָב סקורקאַ (זי איז די אויפזעערין און ער דער אינזשיניער פון דער געביידע) זאָרגן שטאָרק פאַר דעם אויפהאַלט און דער ריינקייט דאָרט.

די אויפזיכט איבער די קראַנקע האָט די הויפּט־נוירס, סיל־ווייַ פֿלאַנג. זי, צוזאַמען מיט די „רעדזשיסטעריד נוירסעס", און אַנדערע באַאָרגען מיט אַלץ די קראַנקע אויף דעם 6־טן און 7־טן שטאָק, וואו עס געפינט זיך דער שפּיטאָל פאַר פרויען און באַ־זונדער פאַר מענער. אויך דאָרט באַמיט מען זיך אַז די קראַנקע זאָלן גיין עסן צום טיש אין די דערבייאיקע עס־צימערן און די וועלכע קענען ניט גיין, פירט מען זיי אַהין אַריין. געווען דאָרף מען אָפילו שוין קאַרמענען.

די קראַנקע אויפן 5־טן שטאָק זיינען אין אַן ערגערן צו־שטאַנד. דאָס זיינען שוין מענטשן וועלכע האָבן פאַרלוירן דעם זיכרון און קענען פאַר זיך ניט זאָרגן.

צווישן זיי זיינען דאָ די פרויי פון דעם געוועזענעם לאַנג־יעריקן עקזעקוטיוו דירעקטאָר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער דוד סאָהן (ער איז געווען די גרינדער פון דער דאָזיקער אינסטיטוציע און אין פאַרלויף פון איבער 50 יאָר געשטאַנען אין דער אָנפירונג פון דער לאַנדסמאַנשאַפט).

איינע פון די עלטסטע איינוואוינערינס אין דער היים איז די 103־יעריקע קעידי פרידמאַן. זי איז אַריין אין דעם אַנשטאַלט אין עלטער פון 76 יאָר. דאָס מיינט, אַז שוין 27 יאָר וואוינט זי דאָרט. זי דערמאָנט זיך נאָך ווי אַמאָל, אין דער אַלטער היים, פלעגט זי שרייבן בריף פאַר כלות צו זייערע חתנים אין אַמעריקע.

עס מאַכט אַ שטאַרקן איינדרוק אַלץ וואָס אַ באַזוכער זעט דאָרט. עס באַוויזט ווידעראַמאָל וואָס מענטשן קענען אַלץ אויפטאָן, וועָן זיי האָבן דערצו אַ פאַרלאַנג און אַ אינטערעס.

אַלץ איז דאָרט אייַנגעאָרדנט אולטרא־מאָדערן. די גאַנצע געביידע איז אינווייניק לעצטנס אָפּגעפרישט און באַנייט געוואָרן. די צימערן וואו די מענטשן וואוינען זיינען ציכטיק און ליכטיק. יעדער שטאָק און יעדער צימער איז אַנדערש. דאָס אַליין מאַכט שוין, אַז די מענטשן פילן זיך ניט ווי אין אַ קאַזאַרמע אָדער אין אַ שפּיטאָל.

זיכער וועלט אויך דאָרט אָפּגעהיט אַ געוויסע דיסציפּלין. דאָס איז אָבער נויטיק פאַרן וואוילזיין און געזונט צושטאַנד פון די איינוואוינער. עס ווערן געמאַכט אַלע באַמיאונגען, אַז די מענטשן זאָלן זיך פילן גוט, היימיש, טאַקע ווי ביי זיך אין דער היים.

אין דער ביבליאָטעק אויפן אָכטן שטאָק געפינט זיך אַ גרויסער אויסוואָל פון אידישע ביכער. „ניט נאָר זיינען זיי דאָ אין דער שאַנק" — האָט מיר פאַרזיכערט פריינט ריבאַלאָווסקי — „נאָר מ׳לייענט זיי". אין פיל צימערן האָב איך אויף די טישלעך און בעטן געזען ליגן דעם „פאָרווערטס". „איך בין שוין 63 יאָר אַ לייענער פון „פאָרווערטס", האָט זיך פאַר מיר באַרימט דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן דזשעיקאָב גאָלדשטיין, פון פּעטערסאָן.

די מעדיצינישע אויפזיכט אין דער ביאַליסטאָקער היים איז זייער אַ גוטע. זיי זיינען פאַרבונדן מיטן בית ישראל שפּיטאָל און האָבן אַ גרויסן סטאַף פון גוטע דאָקטוירים. דר. דזשעיקאָב י. מיגדען איז דער מעדיצינישער דירעקטאָר.

די עקזעקוטיווע דירעקטאָרין, עטל אינגבערג, איז געווען פאַר לאַנגע יאָרן די אַסיסטענט פון דוד סאָהן, וועלכער איז געשטאָרבן אין יאָר 1968. די איבערגעבענקייט מיט וועלכער זי פירט־אָן מיט דער אינסטיטוציע העלפט פיל מיט דעם אויפ־האַלט און אַנטוויקלונג פון דאָזיקן אַנשטאַלט. דאָס פאָרל בראַניאַ סקורקאַ און דזשעיקאָב סקורקאַ (זי איז די אויפזעערין און ער דער אינזשיניער פון דער געביידע) זאָרגן שטאָרק פאַר דעם אויפהאַלט און דער ריינקייט דאָרט.

די אויפזיכט איבער די קראַנקע האָט די הויפּט־נוירס, סיל־ווייַ פֿלאַנג. זי, צוזאַמען מיט די „רעדזשיסטעריד נוירסעס", און אַנדערע באַאָרגען מיט אַלץ די קראַנקע אויף דעם 6־טן און 7־טן שטאָק, וואו עס געפינט זיך דער שפּיטאָל פאַר פרויען און באַ־זונדער פאַר מענער. אויך דאָרט באַמיט מען זיך אַז די קראַנקע זאָלן גיין עסן צום טיש אין די דערבייאיקע עס־צימערן און די וועלכע קענען ניט גיין, פירט מען זיי אַהין אַריין. געווען דאָרף מען אָפילו שוין קאַרמענען.

די קראַנקע אויפן 5־טן שטאָק זיינען אין אַן ערגערן צו־שטאַנד. דאָס זיינען שוין מענטשן וועלכע האָבן פאַרלוירן דעם זיכרון און קענען פאַר זיך ניט זאָרגן.

די אָפּטיילונגען פון ציין־דאָקטאָר, פוס־דאָקטאָר, פיזיאָטע־ראַפּי און אַנדערע, זיינען אייַנגעאָרדנט מיט די נייעסטע מאַשינען. זיי האָבן אָפילו אַ באַוועגלעכע וואָג מיט אַ שטול, וואָס מען פירט אַרום פון איין צימער אין אַנדערן (דאָס איז פאַר קראַנקע, וועלכע מען קען ניט ברענגען אין מעדיצינישן קאָבינעט צום דאָקטאָר).

געריטרוד פינטאָ האָט מיר דערציילט מיט התלהבות וועגן דער אַרבעט וואָס זי פירט אָן מיט די אַלטע לייט. דאָס איז פאַר זיי ווי אַ היילונג. ערשטנס זיינען זיי מיט עפּעס פאַרנומען און צווייטנס מאַכט עס זיי באַוועגן מיט די הענט, מיט די פינגער, וועלכע ווערן אויף דער עלטער ביי געוויסע מענטשן פאַרשטייפט. זי האָט מיר געוויזן זייערע שיינע אויסאַרבעטונגען.

די איינוואוינער פון דער היים ווערן אויך אַרייַנגעצויגן אין טעטיגקייטן לטובת דעם אַנשטאַלט. זיי העלפן אַרייַנלייגן פאַר־שידענעם מאַטעריאַל אין קאַנווערטן און זיי פילן זיך מיט דעם נוצלעך פאַר דער אינסטיטוציע.

די איבער 100 איינוואוינער אין דער ביאַליסטאָקער היים ווערן באַדינט דרוך אַ פּערסאָנאַל פון אַרום 80 מענטשן (ניט אַרייַנגערעכנט דעם דאָקטוירים סטאַף און אָפּיס אָנגעשטעלטע).

די קיך איז אַ כשר׳ע (באַזונדער מילכיקס און פליישיקס) און אַלץ בלאַנקט דאָרט. די רעפרידזשעראַטאָרס, קיך און טישן זיינען פון „סטעינלעס" שטאָל.

די שוהל דערמאָנט מיט עפּעס אין אונדזער אַמאָליקער גרויסער ביאַליסטאָקער שוהל (די דייטשן האָבן זי פאַרברענט צוזאַמען מיט פיל אידן). עס דאָווענען דאָרט מענטשן יעדן טאָג און שבתים און יום־טובים. עס קומען אויך אַהין דאָוועגען מענטשן פון דער געגנט. מען לערנט יעדן טאָג און מען היט־אָפּ יאָרצייטן, מ׳זאָגט קדיש. די פרויען האָבן אַ באַזונדער צימער וואו זיי בענטשן ליכט.

„גייען אַלע איינוואוינער אין שוהל דאָוועגען?" — האָב איך געפרעגט.

„נייַן", איז געווען דער ענטפער, „טייל האָלטן איין זייערע אידעען פון דער יוגנט און זיינען פאַרבליבן אויך אויף דער עלטער ניט־רעליגיעז".

דער נייַ־אָנגעשטעלטער ראַבאַי עזריאל ווייסמאַן פאַרנעמט זיך מיט די רעליגיעזע טעטיגקייטן פונעם אַנשטאַלט און אויפזיכט אויף דער שוהל, פירט־אָן מיט דער קאַרעספּאָנדענץ פון דער אינסטיטוציע.

מיט דעם גזעזלשאַפטלעכן טייל, ווי אויך מיט אָנהאַלטן קאָנטאַקט מיט די ביאַליסטאָקער איבער דער גאָרער וועלט פאַרנעמט זיך איסאַק ריבאַלאָווסקי, וועלכער פאַרטרעט איצט דעם פאַרשטאַרבענעם דוד סאָהן.

עס ווערט אַרויסגעגעבן אַ זשורנאַל: „די ביאַליסטאָקער שטימע", וואָס גייט שוין אַרויס פופציק יאָר און שפּיגלט־אָפּ די טעטיגקייטן פון דער לאַנדסמאַנשאַפט, און ווערט צעשיקט צו די לאַנדסלייט איבער דער גאָרער וועלט.

זיי האָבן לעצטנס אָפּגעקויפט אַ דערבייאיקע נייע געביידע, וועלכע איז אויפגעבויט וועוואָרן מיט פיר יאָר צוריק. דאָס וועט זיי וועבן אַ מעגלעכקייט צו פאַרגרעסערן די היים און אַלע אַנ־דערע אַקטיוויטעטן. אויך האָבען זיי אַן אייגענעם עלעק־טרישן דזשענעראַטאָר, כדי זיי זאָלן ניט ליידן אין פאַל וועָן עס געשעט עפּעס אין שטאָט מיט דער עלעקטריע.

איך האָב געקוקט אויף די אַלטיטשקע און דערביי מיט ווייטיק געטראַכט: „וואָר וווייסט, צי איך וואָלט דאָרט איצט ניט געקענט באַזוכן מיין אייגענע מאַמע, וועָן היטלער וואָלט ניט אַזוי יונג איר לעבן פאַרשניטן".

1931

דער 40טער יובל פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל

1971

פון ביאַליסטאָק ביז איסט בראָדוועי

נאָך מיט העכער 45 יאָר צוריק, אין חודש יוני 1926, האָבן די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין ניו יאָרק שוין אָנגעהויבן טראַכטן, רעדן און אויך טאָן וועגן אויפבויען אַן אייגענעם מושב זקנים, וואָס זאָל מיט דער צייט אויך פאַרוואַנדלט ווערן אין אַ צענטער פאַר די לאַנדסלייט. די פראַגע איז אַרויסגערופן געוואָרן צוליב דעם, ווייל מען האָט אין יענער צייט זיך דאָ באַאַגענט מיט האַרצריסנדע פאַקטן פון עלטערע ביאַליסטאָקער מענער און פרויען, עלנדע ליבליכע אידישע זקנים, וועלכע האָבן זיך פשוט ניט געהאַט ווו אַהינצוטאָן. עס איז דעמאָלט געווען אַ שוועריקייט פאַר די מערסטע געקומענע אידישע אימיגראַנטן, און אינדזערע ביאַליסטאָקער זיינען ניט געווען קיין אויסנאַם. אָבער מען איז ניט אָפּגעקומען מיט רעדן און טראַכטן. די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, וועלכע זיינען שוין דאַמאָלט דאָ געווען פון פריער, האָבן מיט זיך געבראַכט דעם גייסט פון אונדזער אַלטער היים, דעם גייסט צו העלפן איינער דעם אַנדערן מיט אַלעם מעגליכן, וואָס עס מיינט אויך די גרייטקייט צו העלפן די עלנדע, איינזאַמע לאַנדסלייט, וועלכע האָבן זיך געוויטיקט אין אַן אייגענער היים.

דער אָנהויב איז ניט געווען לייכט

די איניציאַטיווע צו גרינדן אַ היים פאַר עלטערע מענטשן ביי דעם ביאַליסטאָקער צענטער, איז געקומען פון אַ הייפּעלע לאַנדסלייט אינדזערע, בראש מיט דעם אומפאַרגעסלעכן לאַנדסמאַנשאַפטלעכן פירער דוד סאָהן ע"ה. אין יוני, 1926, בעת אַן אַלגעמיינער פאַרזאַמלונג פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, איז די פראַגע וועגן שאַפן אַזאַ אינסטיטוציע בריַיט אַרומגערעדט געוואָרן. צום סוף איז באַשלאָסן געוואָרן אויסצווויילן אַ ספּעציעלן קאָמיטעט, וואָס זאָל צוגרייטן אַ געהעריקן פּלאַן וועגן אויפבויען אַ היים פאַר עלטערע מענטשן. אין דאָזיגען קאָמיטעט זיינען דעמאָלט אויסגעווויילט געוואָרן: יעקב קרעפּליאַק, יעקב זינגער, יעקב ליפּניק, ב. אייזיקס און י. ווייַנטרויב. עס האָט געדויערט אַ קנאַפּע יאָר צייט ביז די קאָמיטע האָט צונויפגעשטעלט אַלע געהעריקע איינצעלהייטן וועגן די מעגלעכקייטן און וויכטיקייט פון שאַפן אַן אינסטיטוציע פאַר די עלטערע מענטשן. ערשט אין מאַי, 1927, ביי אַן אַלגעמיינער פאַרזאַמלונג פון די מיטגלידער פון ביאַליסטאָקער צענטער און בקור חולים, איז געהערט געוואָרן אַ באַריכט פון דער ספּעציעלער קאָמיטע. עס איז קלאָר, אַז אין יענער צייט זיינען אויך אַרויסגעבראַכט געוואָרן די גרויסע שווערישקייטן, מיט וואָס עס איז געווען פאַרבונדן דאָס בויען אַזאַ היים. אָבער ניט געקוקט אויף דעם, איז דער מוט ביי אַלעמען געווען אַ געהויבענער. דוד סאָהן האָט דאַמאָלט געשריבן, אין דעם בולעטין פון „ביאַליסטאָקער צענטער", פאָלגענדעס: „איינס איז קלאָר, אַז מיר וועלן סוף כל סוף שאַפן אַ היים פאַר אונדזערע אַלטע לייט".

אַל תשליכנו לעת זקנה, געדענקט די עלטער

וועגן מען בלעטערט איצט די „ביאַליסטאָקער שטימע" פון יענער צייט, זעט מען מיט וויפל ליבע און טריישאַפט עס איז געבויט געוואָרן דער ביאַליסטאָקער מושב זקנים און שפּיטאָל, וואָס איז איצט איינע פון די פּראָמינענטסטע און בעסטע אינסטיטוציעס פאַר עלטערע אידישע מענטשן. אין דעם נומער 20 „ביאַליסטאָקער שטימע", פון ערב ראָש השנה 1927, איז געדרוקט אַן אַרטיקל פון ז. העללער אין וועלכן ער טייטשט אויס די הייליגע תפילות, וואָס מיר זאָגן סליחות־צייט און בעת די ימים־נוראים. צווישן אַנדערעס רעדט זיך אויך אין דעם אַרטיקל וועגן דער תפילה אַל תשליכנו לעת זקנה, דער געבעט אַז מען זאָל ניט בלייבן איינזאָם און ווי אַוועקגעוואָרפן אויף הפקר אויף דער עלטער. „און אָט כדי צו פאַרגרינגערן די טראַגעדיע — שרייבט ז. העללער — וואָס מיר רופן אַל תשליכנו לעת זקנה, האָבן די דירעקטאָרן פון ביאַליסטאָקער צענטער און בקור חולים באַשלאָסן צו גרינדן **אַן אייגענע היים** פאַר אונדזערע אַלטע לאַנדסלייט, אין וועלכן זיי זאָלן קענען פאַרברענגען זייערע עלטערע יאָרן אין באַקוועמע צימערן צווישן אַ פריינדלעכע אַטמאָספערע, צווישן אייגענע לאַנדסלייט, עס זאָל זיי ניט פאַלן אַזוי שווער די עלטער".

די זאַמלונגען און אַרבעט אַרום בויען די היים איז אָנגעגאַנגען מיט גרויס פאַרנעם. דאָס האָט דערמעגלעכט, אַז דער קאָמיטעט צו בויען די ביאַליסטאָקער היים האָט אָפּגעקויפט דאָס הויז אויף 219 דיוויזשאָן סטריט, וואָס האָט זיך געגרעניצט מיט דער געבויידע פון ביאַליסטאָקער צענטער, אויף 217 דיוויזשאָן סטריט. קורץ נאָכדעם איז אויך אָפּגעקויפט געוואָרן די בילדינג אויף 230 איסט בראָדוועי, וואָס איז געווען נאָענט צו דעם ביאַליסטאָקער צענטער, טאָקע וואו מיר זיינען אויך איצט, אויף 228 איסט בראָדוועי.

די זאַמלונגען צווישן די לאַנדסלייט פאַר דעם בוי־פאָנד זיינען כסדר אָנגעגאַנגען מיט גרויס פאַרנעם. דער ספּעציעלער פאָנד פאַר בויען די אינסטיטוציע איז געוואָרן אַלץ גרעסער און גרעסער. אין חודש יולי, 1928, האָט שוין דער פאָנד דערגרייכט העכער פערציק טויזנט דאָלאַר, וואָס אין יענער צייט איז דאָס געווען אַ גאָר היבשע סומע. אין דער „ביאַליסטאָקער שטימע" פון יענער צייט, לייענען מיר פאָלגענדע באַגייסטערטע ווערטער: „די פלענער פון דעם מושב זקנים זיינען שוין פאַרטיק, און לויט די פלענער וועט דאָס זיין מער ווי אַ געווייַנלעכער מושב זקנים, עס איז שוין קלאָר, אַז מיר וועלן האָבן אַ היים מיט אַ מאָדערנער אידעע, אַ היים מיט אַ נשמה, וואָס וועט פאַרבלייבן אַ מאָנומענט פאַר די קומענדע דורות פון אונדזער לאַנדסמאַנשאַפט".

אַ היים מיט האַרץ און נשמה, ווי עס פּאַסט פאַר ביאַליסטאָקער

מאָנטיק, דעם 16־טן סעפּטעמבער, 1929, איז מיט מזל געשלאָסן געוואָרן דער קאָנטראַקט, כדי אָנצוהויבן בויען די אינסטיטוציע. און אין איין וואָך שפּעטער, דעם 22־טן סעפּטעמבער, 1929, האָט דער ביאַליסטאָקער צענטער אַרויסגעגעבן אַ ספּעציעלן בולעטין אונטער׳ן נאָמען „די ביאַליסטאָקער היים". דאָס איז אַרויסגעגעבן געוואָרן לכבוד לייגן דעם ווינקעלשטיין פון דעם מושב זקנים, וואָס איז פאָרגעקומען טאָקע יענעם טאָג. און אין דער דערמאָנטער ספּעציעלער אויסגאָבע, אויף דער ערשטער זייט, איז געווען געדרוקט אַן אַרטיקל פון דוד סאָהן ע"ה, אונטער׳ן

נאָמען „מיר בויען אונדזער היים"! צווישן אַנדערעס, האָט אונדזער אומפאַרגעסלעכער לאַנדסמאַנשאַפטלעכער פירער דאָן געשריבן: „פון איין ברעג לאַנד ביזן צווייטן, פון אַטלאַנטיק ביז פאַסיפיק, וואו נאָר עס געפינען זיך ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, ווערט די דאָזיקע פריילעכע נייעס אויפגענומען מיט דער גרעסטער באַגייסטערונג, און מיט געפיל פון שטאָלץ אויף דעם דאָזיקן גראַנדיעזן אויפטו. אויף 228 און 230 איסט בראָדוועי, אין ניו יאָרק, ווערט איצט געלייגט דער פונדאַמענט פון אַ ריזיקער בילדינג, וואָס וועט פאַראייביקן די מעשים פון די ביאַליסטאָקער אידען אין אַמעריקע. און ווי גליקלעך דאַרפן מיר זיך פילן, וואָס מיר האָבן זוכה געווען צו לעבן אין אַזאַ דור צו קענען בויען אַזאַ מאָנומענטאַלן ווערק פאַר די קומענדע דורות..."

אין דער זעלבער צייט זיינען דאָס כסדר פאַרגעקומען פאַרזאַמלונגען, מיטינגען, צוזאַמענקונפטן און קאָנפערענצן פון די פאַרשידענע ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפטלעכע סאָסייעטיס, וואָס האָבן געהאָלפן פאַרווירקלעכן דעם פלאַן. מען האָט ארונטערגערייסן די אַלטע הייזער, אויף איסט בראָדוועי, און מען איז צוגעטראָטן בויען דאָס גרויסע ווערק. דאָס לייגן דעם ווינקעלשטיין, זונטיק בייטאָג, דעם 22־טן סעפטעמבער, 1929, איז פאַרוואַנדלט געווארן אין אַ גרויסן אידישן פאָלקס יום־טוב און פרייד. טויזנטער אידן, פון ביאַליסטאָק און פון אומגעגענט, ווי אויך מאָסן אַנדערע אידישע מענטשן און פאַרשידענע אָפּיציעלע פאַרטרעטער, האָבן זיך באַטייליקט אין דער אומפאַרגעסלעכער היסטאָרישער צערעמאָניע. לויטן באַריכט פון דעם דעמאָלטיקן בוי־קאָמיטעט איז געווען פאַראויסגעזען, אַז דאָס בויען די היים וועט קאָסטן אַרום 400 טויזנט דאָלאַר. קורץ פאַר דער צערעמאָניע פון דורכפירן דאָס לייגן דעם ווינקעלשטיין פאַר דעם מושב זקנים, האָט די לעידיס אָקזילערי פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין בקור חולים באַשלאָסן צו זאַמלען אין צוצוטראָגן די סומע פון צוואַנציק טויזנט דאָלאַר פאַר דער היים. פינף טויזנט דאָלאַר האָבן זיי שוין דאָמאָלט געהאָט צוגעטראָגן.

מיט פרייד און נחת אין דער אייגענער היים

אין פאַרלויף פון 22 חדשים, אין דער צייט ווען דער גרויסער נייער ביאַליסטאָקער צענטער און מושב זקנים איז געבויט געווארן אין דער הויכער מאָדערנער געבעידע, אין פאַרלויף פון אָט דער גאַנצער צייט איז די ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט געווען צייטווייליק אין אַ קליינעם פלאַץ, אין דעם הויז 185 איסט בראָדוועי. אין מיטאָמאָל איז געקומען דער גרויסער טאָג, די גרויסע פרייד פון אַריינגיין אין דעם פאַרטפולן נייעם בנין. געווען איז דאָס אין אָנהויב מאַי, 1931. עס דאַרף איצט דערמאָנט ווערן, אַז אין דער זעלבער צייט, דאָס מיינט אין אין וואָך פון אָנהויב מאַי, 1931, זיינען אין דער נייער געבעידע גלייך פאַרגעקומען מיטינגען און פאַרזאַמלונגען פון פאַרשידענע ביאַליסטאָקער אָרגאַניזאַציעס. פאַרשטייט זיך, אַז די דאָזיקע ערשטע מיטינגען פון די לאַנדסלייט, אין דעם נייעם פרעכטיקן בנין, האָבן געטראָגן אַ ספּעציעלן יום־טובדיקן כאַראַקטער.

דער פייערלעכער חנוכת הבית פון דעם נייעם גרויסן ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשן, אויף 228 איסט בראָדוועי, איז געווארן באַשטימט אויף אַ גאַנצע וואָך, פון שבת אָוונט, דעם 20־טן יוני, ביז דעם צווייטן זונטיק, דעם 28־טן יוני, 1931. עס איז צונויפגעשטעלט געווארן אַ ספּעציעלער קאָמיטעט פון הונדערט פּערזאָנען, פאַרטרעטער פון אַלע שיכטן פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט, וואָס האָט אויסגעאַרבעט די גענויע פּראָגראַם פון דעם גרויסן יום־טוב. אין פאַרלויף פון דער גאַנצער וואָך האָבן די ביאַליסטאָקער אָרגאַניזאַציעס געהאַט אַוונטן פאַר זייערע מיטגלידער. און אין פאַרלויף פון דעם גאַנצער וואָך איז דער פּראָכטפולער בנין געווען אויך אָפּען פאַר דעם ברייטן עולם. עס זיינען דאָמאָלט געקומען טויזנטער מענטשן און באַוואונדערט די נייע גרויסע געבויידע, מען האָט באַוואונדערט און אויסגעדריקט אָנערקענונג צו די אומדערמידלעכע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, וועלכע האָבן דערגרייכט איינע פון די שענסטע אויפטוען צווישן די היגע ריזיקע מאַסע געקומענע אידישע אימיגראַנטן פון יענער זייט ים.

זונטיק, דעם 21־טן יוני, 1931, ווען די פייערונג פון עפענען די געבויידע איז פאַרגעקומען, איז דורכגעפירט געווארן אַ גרויסער און אומפאַרגעסלעכער פאַראַד איבער דער איסט סאַיד. אין דעם פאַראַד האָבן זיך באַטייליקט אַלע לאַנדסלייט פון ביאַליסטאָק און פון די אַרומיקע שטעטלעך, וועלכע האָבן דאָמאָלט געוואוינט אין ניו יאָרק און אין דער אומגעגענט. חוץ דעם האָבן אין פאַראַד זיך אויך באַטייליקט טויזנטער אַנדערע אידן, וועלכע האָבן אויסגעדריקט שטאָלץ און פרייד מיט דער דערהויבענער דערגרייכונג פון אויף אַזאַ גוטן אופן באַזאָרגן מענטשן אויף דער עלטער. די גרויסע פייערונג פון חנוכת הבית האָט זיך פאַרענדיקט אַ וואָך שפּעטער, זונטיק, דעם 28טן יוני, 1931, מיט אַ פייערלעכן באַנקעט אין בעטהאָווען האַל, 210 איסט 5־טע גאַס, ניו יאָרק. אין דעם באַנקעט האָבן זיך באַטייליקט העכער 500 פערזאָנען, צווישן זיי אַלע דירעקטאָרן פון צענטער, אַלע פירער און טוער פון דער לאַנדסמאַנשאַפט און פאַרטרעטער פון די ביאַליסטאָקער אָרגאַניזאַציעס, ווי אויך פאַרשטייער פון פאַרשידענע אינסטיטוציעס.

אַ וואַרעמע היים פאַר אַנדערע און אויך פאַר זיך אַליין

צו דער פייערונג אין דער געבויידע, וואָס איז כסדר געווען באַגלייט מיט פרייד, און וואָס איז אָנגעפירט געווארן פון דוד סאָהן ע"ה, זיינען אויך אָנגעקומען פיל טעלעגראַפישע באַגריסונגען. צווישן דעם זיינען אויך געווען באַגריסונגען פון: גאָווערנאָר רוזוועלט, ליוטענענט גאָווערנאָר הערבערט לעהמאַן, מעיאָר וואָקער, באַראָ פּרעזידענט סעמיועל ליוואי, ב. וולאַדעק, מענעדזשער פון דעם „פאָרווערטס", פון דער נאַציאָנאַלער עקזעקוטיווע פון אַרבעטער רינג, פון יאָנג איזראַעל און פון פיל אַנדערע.

אין דעם טאָג ווען עס איז פאַרגעקומען דער גרויסער חנוכת הבית פון דעם נייעם און פראַכטפולן ביאַליסטאָקער צענטער אין מושב זקנים, מיט פערציק יאָר צוריק, האָט דוד סאָהן ע"ה דאָמאָלט געשריבן אין דער ספּעציעלער אויסגאָבע „ביאַליסטאָקער שטימע", אַז די היים איז ניט בלויז פאַר די יעניקע וואָס האָבן אין יענער צייט זיך געוויטיקט אין אַזאַ וואַרעמער היים, נאָר אַז דאָס איז אויך אַן אינסטיטוציע וואָס ווערט זיין פאַר די וואָס ווילן קומען שפּעטער. וועלן מיר לייענען איצט די ווערטער פון דוד סאָהן פון מיט פערציק יאָר צוריק, איז דאָס ווי ער וואָלט פאַראויסגעזאָגט, אַז די היים וועט אויך זיין פאַר אים. ווי מיר וויסן, האָט אונדזער ליבער און אומפאַרגעסלעכער דוד סאָהן ע"ה, וועלכער איז געשטאָרבען דעם 10־טן פעברואַר, 1968, די לעצטע טעג פון זיין פאַרבענרייכן לעבן פאַרבראַכט טאָקע אין שפּיטאָל פון אונדזער אינסטיטוציע, וואָס ער האָט געהאָלפן בויען מיט צענדליקער יאָרן צוריק.

דעם דערמאָנטן אַרטיקל פון יוני, 1931, וועלן עס איז פאַרגעקומען די גראַנדיאָזע פייערונג פון עפענען דעם צענטער און מושב זקנים, האָט מר. סאָהן דאַמאָלט פאַרענדיקט מיט פאָלגענדע ווערטער:

„די פאָר צענדליק טויער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער האָבן די לעצטע פאָר יאָר אַוועקגעגעבן אַ סך פון זייער געזונט און ענערגיע פאַר דער ביאַליסטאָקער היים, און אַ סך פון אונדזערע פרויען פון דער אָקזילערי האָבן געווידמעט זייער גאַנצן לעבן פאַר דעם שיינעם אידעאַל. זאָלן דאָס אונדזערע טויזנטער לאַנדסלייט וויסן און אָפּשאַצן, ווען זיי זעען איצט פאַר זיך אַ פערטיקן בנין, וואָס וועט געבן אַ היים און שוץ צו הונדערטער עלענדע אַלטע מענטשן. זאָלן אַלע אונדזערע לאַנדסלייט וויסן און געדענקן: אַז די ביאַליסטאָקער היים איז אויפגעבויט געוואָרן פאַר דור דורות, און אַז קיינער פון אונדז ווייסט ניט אויף זיכער, צי וועט די היים אונדזערע ניט זיין אַמאָל, זייַן אייגענע היים אויף דער עלטער".

פון אַ קלייניעם אָנהויב ביז גרויסע דערגרייכונגען

אָט אַזוי איז געווען דער אָנהויב פון דעם נייעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל מיט 40 יאָר צוריק, וואָס איז אויסגעוואָקסן צו איינעם פון די שענסטע און נוצלעכסטע דערגרייכונגען אין אידישן פאָלקס־לעבן אין אַמעריקע. אין פאַרלויף פון אַלע יאָרן פונקציאָנירט די ביאַליסטאָקער האָוּם אַלס איינע פון די וויכטיקסטע אידישע אָנשטאַלטן פון דעם מין אין אַמעריקע. די ערשטע 50 זקנים און זקנות אַלס איינוואוינער אין דער היים, זיינען דאַמאָלט אַריינגענומען געוואָרן קורץ נאָך דער ערעפענונג. אָפּיציעל איז די היים דערעפענט געוואָרן פאַר די איינוואוינער פונקט מיט 40 יאָר צוריק, פאַר ראָש־השנה 1931. אין דער „ביאַליסטאָקער שטימע" פון יענער צייט, ווערט דערציילט:

„דעם ראש השנה איז ערעפענט געוואָרן די שוהל פון אונדזער מושב זקנים. אַ פאָר הונדערט מענער און פרויען זיינען געקומען דאָוונען אין אונדזער שוהל ביידע טעג ראש השנה, און זיי האָבן געהאַט דעם אמת'ן עונג רוחני צו הערן אָזעלכע בעלי תפלה ווי ר' מאַנעס לאַנדסמאַן און ר' יוסף ליפניק. דער ערשטער האָט געדאָוונט שחריתים און דער צווייטער די מוספים. ביידע בעלי תפילה האָבן ביים עולם שטאַרק אויסגענומען און זיינען הארציק באַדאַנקט געוואָרן פון אַלע מתפללים. יום כיפור איז אין אונדזער שוהל געמאַכט געוואָרן אַן אָזכרה נאָך אונדזערע פאַרשטאָרבענע מיטגלידער און לאַנדסלייט".

פאַרשטייט זיך, אַז דער אָנהויב אין יענער צייט איז געווען אַ שווערער. עס האָבן זיך געפאַדערט אַלץ נייע און גרעסערע סומעס, כדי ווי געהערריק און אויף אַ גוטן אופן אייננצוואַרדענען די האָוּם, כדי צו קענען אַריינגענעמען וואָס מער עלטערע אייַנוואוינער, וועלכע האָבן מיט אומגעדולד אויף דעם געוואַרט. ווען די נייע פראַכטפולע ביאַליסטאָקער היים איז געעפנט געוואָרן, דעם 22־טן אָקטאָבער, 1931, איז די צאָל אַפּליקאַנטן געווען בלויז צוואַנציק. אָבער קורץ נאָכדעם, אין אָנהויב 1932, איז די צאָל פון די עלטערע אייַנוואוינער אין דעם אָנשטאַלט שוין געהאָט אויסגעוואָקסן צו 75. און עס האָבן כסדר געוואַרט נאָך און נאָך, כדי אָנצוקומען אַלס אייַנוואוינער אין דער היים, וואָס איז גלייך פון אָנהויב געבויט געוואָרן מיט הארץ און נשמה. אין דער „ביאַליסטאָקער שטימע" פון פֶּעברואַר, 1932, לייענען מיר פאָלגענדע שורות:

„ביז איצט איז אונדזער האָוּם באַזוכט געוואָרן פון טויזנטער מענטשן, פאַרטרעטער פון פאַרשידענע אינסטיטוציעס, געזעלשאַפטלעכע טויער, צייטונגס־לייט און געסט פון אויסער ניו יאָרק. ווער עס קומט און זעהט אונדזער פראַכטפולע היים און דעם גייסט וואָס הערשט, גייט אַוועק מיט דער גרעסטער אַכטונג און באַוואונדערונג פאַר דעם ביאַליסטאָקער אונטערנעמונגס גייסט".

דער וויטערדיקער המשך אין זיכערע הענט

די באַוועגונג אַרום דער ביאַליסטאָקער היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן, ווי אויך די אַקטיוויטעטן אַרום דעם צענטער אין דער זעלבער פּרעכטיקער געבוידע, אויף 228־230 איסט בראָדוועי, אין ניו יאָרק, איז כסדר זיך פונאַנדערגעוואַקסן מיט אַ ברייטן פאַרנעם. יעדעס מאָל זיינען צוגעקומען נייע איבערגעבענע טרייַע טויער, וועלכע האָבן שטענדיק אַוועק־גענומען און טוען דאָס וויַיטער, פיל ענערגיע פאַר דער אינסטיטוציע. אין דער זעלבער צייט באַמיט מען זיך אויך צו זאַמלען און אויך צוצוטראָגן אייגענע פאָנדן, כדי צו קענען ווי געהעריק אויפהאַלטן און אָנפירן מיט דער אינסטיטוציע. און מיר זיינען שטאָלץ פון דעם וואָס דער ביאַליסטאָקער צענטער מיט דער האָוּם, איז געוואָרן דער צענטראַלער אַדרעס פאַר אונדזערע לאַנדסלייט אומעטום.

דער ביאַליסטאָקער מושב זקנים און שפּיטאָל וואָס איז אין דער מאַיעסטעטישער 10 שטאָקיקער געבוידע, איז אַ טראַדיציאָנעלע כשר'ע אידישע פאָלקס־אינסטיטוציע, וועלכע דינט דעם אידיש־אַמעריקאַנער עלטערן דור אַלס באַקוועמע, האַרציקע „היים מיט אַ נשמה" אויסצולעבן די געשענקטע יאָרן אין כבוד און רחבות, ווי אויך אַלס היל־אַנשטאַלט צו פאַרשאַפן און באַזאָרגן די נויטיקע מעדיצינישע באַדינונג און באַהאַנדלונג אין פאַל פון קראַנקהייט. אין יאָר 1968, איז די אינסטיטוציע אי־בערגעבויט און מאָדערניזירט געוואָרן אַלס ערשטקלאַסיקע היים פאַר עלטערע מענטשן מיט אַ פולשטענדיק אויסגעשטאַטער שפּיטאָל. אין דער האָוּם לעבן איצט ניט נאָר ביאַליסטאָקער זקנים און זקנות, נאָר אויך פון פאַרשידענע שטעט פון דער אַלטער היים, וויַיל אין פאַרלויף פון די יאָרן איז די ביאַליסטאָקער היים אויסגעוואָקסן צו דער שטופע פון אַ גרויסער און דורך אַלעמען אָנערקענטער אינסטיטוציע פון כלל ישראל.

דער ביאַליסטאָקער מושב זקנים און שפּיטאָל איז היינט־צו־טאָג פון די מוסטער אינסטיטוציעס אין לאַנד פאַר עלטערע מענטשן, און ענייסט פון דער אָנערקענונג און הילף פון די שטאָטישע און סטעיט רעגירונגס־אַרגאַנען. טיף פאַרוואָרצעלט אין דעם גרויסן ביאַליסטאָקער אידישן יחוס און אין אידישער פאָלקסטימלעכקייט בכלל, איז אָבער די גרויסע וויכטיקע און נוצלעכע אינסטיטוציע אויף דער אַלטער אידישער איסט סאַיד אין ניו יאָרק, אויך צוגעפאַסט און ווערט אָנגעפירט לויט די נייעסטע סטאַנדאַרטן און העכסטן ניוואָ פון דער גרויסער און פראַגרעסיווער אַמעריקע. עס איז אַ לאָנגער און דערהויבענער יחוס פון די טרייַע ביאַליסטאָקער פּירער, טויער און איבערגעבענע לאַנדסלייט, וואָס ציט זיך אויף אַ וואונדערלעכן אופן פון 1931, וועלן די אינסטיטוציע איז געעפנט געוואָרן, ביז איצט אין יאָר 1971. דאָס זיינען גאָלדענע יאָרן פון דערהויבונג און פון אידיש־מענטשלעכע דערגרייכונגען אויף דעם שענסטן און בעסטן וועג.

ביים חנוכת הבית פון ביאַליסטאָקער מושב זקנים אין ניו־יאָרק, יוני, 1931, וואו 20 טויזענט אידען האָבען זיך באַטייליגט אין דער שמחה.

TWENTY THOUSAND POPLE participated in the Dedication Ceremonies of the Bialystoker Home for the Aged in June, 1931.

אַ רייזע קיין פאָרטוגאַל, שפאַניע, איטאַליע און פאַריז

פון איסאַק ריבאַלאָווסקי

געווארענער-סעקרעטאַר פון ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפיטאָל

יעדעס יאָר בעת מיין וואַקאַציע זומער־צייט, ווען איך מיט מיין ליבער פרוי לאָזען זיך אין וועג אַריין אין פאַרשידענע לענדער, איז אונזער הויפט־ציל שטענדיק צו געפינען אונזערע טייערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט. דאָס מאָל איז אָבער געווען אַביסעל אַנדערש. ווען מיר זיינען געפאָרען דאָס מאָל אויף וואַקאַציע אויף יענער זייט ים, האָבען מיר געוואוסט פון פאַראויס, אַז פון אָנהויב פון דער רייזע וועלען מיר באַזוכען אַזעלכע לענ־דער וואו מיר וועלען אפשר ניט באַגעגענען אונזערע לאַנדסלייט. דערפאַר אָבער האָבען מיר געהאַט גרויס פאַרגעניגען ביים סוף פון דער רייזע, ווען מיר זיינען געווען צווישען די ביאַליסטאָקער אין פאַריז.

ליסבאָן

אונזער ערשטער אָפשטעל אויף דער רייזע איז געווען אין ליסבאָן, די הויפט־שטאָט פון פאָרטוגאַל. היות ווי איך האָב געוואוסט, אַז דאָרט וועלען מיר קיין ביאַליסטאָקער ניט טרעפען, בין איך מיט מיין פרוי אַוועק זוכען אידען, דער עיקר אויך, די דאָרטיגע אַלטע באַרימטע שוהלען. מיר האָבען דאָרט באַזוכט פאַרשידענע וויכטיגע פלעצער, וואָס זיינען פאַרבונדען מיט דער אַלטער אידישער געשיכטע. אַ באַזונדערס גרויסען אַינדרוק האָט אויף אונז געמאַכט דער באַזוך אין דער גרויסער נייער שוהל אין ליסבאָן, „שערי התקוה", וואָס איז אויפגעבויט געווא־רען אין יאָר 1902. די שוהל פירט זיך אויף אַן אָרטאָדאָקסישען טראַדיציאָנעלען אופן, וואו ביים דאַוונען זיצען מענער און פרויען באַזונדער. אין דער שוהל האָבען מיר געטראָפען דעם רב, הרב יצחק טאָלעדאַנאָ, ווי אויך דעם שוחט און סופר, וועלכער איז גראָד געשטאַנען אויף דער בימע און איבערגעקוקט אַ ספר־תורה. דער רב האָט אונז דערציילט, אַז אין ליסבאָן וואוינען איצט אַרום 250 אידישע פאַמיליעס. זיי זיינען אַלע ספרדישע אידען און פאַרנעמען זיך הויפטזעכליך מיט האַנדעל. הרב טאָלע־דאַנאָ האָט צוגעגעבען, אַז נאָך דער צווייטער וועלט־מלחמה זיינען אַהינצו, דאָס מיינט קיין פאָרטוגאַל בכלל, אַריינגעקומען זייער וויניק אידען.

מאַדריד

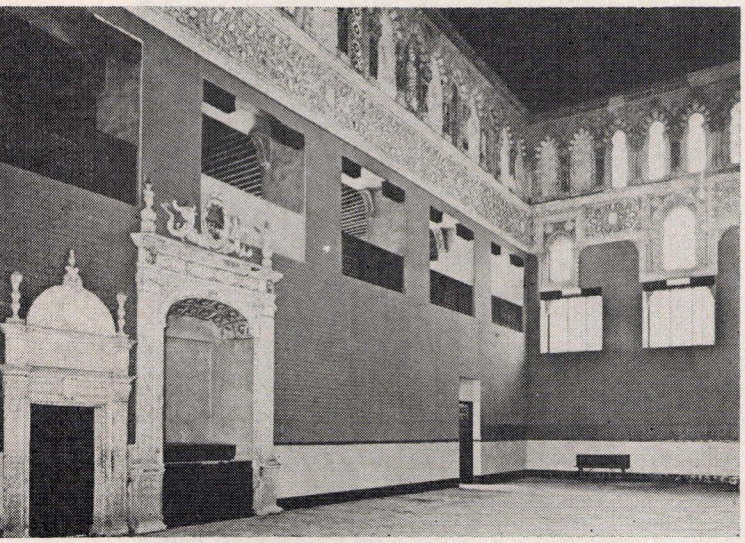
אונזער צווייטער אָפשטעל איז געווען מאַדריד. פרייטאָג אין אָוונט זיינען מיר אַוועק דאַוונען אין אַ ספרדישער שוהל, וואָס איז אויפגעבויט געוואָרען ערשט אין יאָר 1968. אויך דאָס האָט אויף אונז געמאַכט אַ גרויסען אינדרוק, ווייל ווי באַוואוסט זיינען אין שפאַניע דאָ (אָדער געווען) גאָר אַלטע שוהלען. די שוהל ווערען אַלכער איך שרייב דאָ, איז אויפגעבויט געוואָרען פון געקומענע אידען פון מאַראָקאָ קיין שפאַניע — אויף דעם סאַמע מאָדערנסטען אופן פון דער היינטצייטיגער אַרכיטעקטור. יענעם פרייטאָג־צו־נאַכטס אין דער שוהל, וואו דאָס דאַוונען איז אין ספרדישען נוסח, זיינען אויך געווען פיל אידישע טוריסטען פון פאַרשידענע לענדער. מען האָט אונז געזאָגט, אַז אין מאַדריד וואוינען איצט ביי דריי טויזענט אידען. די מערסטע פון זיי פאַר־נעמען זיך מיט בוי־אונטערנעמונגען.

טאָלידאָ

פון מאַדריד זיינען מיר מיט דעם טור אַריינגעפאָרען אין דער באַוואוסטער שפאַנישער שטאָט טאָלידאָ, וואָס איז אויך פול מיט אַלטער אידישער געשיכטע. דאָרט האָבען מיר באַזוכט דעם אַלטען און באַרימטען „מוזעאום פון דער טראַנזיט סינא־גאָגע", וואו עס איז אַמאָל געווען אַ גרויסע שוהל. אין דעם מוזעאום, וואָס איז אין אַ גרויסען זאַל, זעט מען נאָך געוויסע צייכענס פון דער אַמאָליגער שוהל. אויך דער סופיט און די וואַנט־ראַמען אַרום זיינען נאָך מיט די אַלטע העברעאישע אותיות. אין צווי זייטיגע צימערן וואָס זיינען אַרום דעם גרויסען זאַל אין מוזעאום, זיינען אויסגעלייגט אַלטע ספרי־תורות, טליתים, פיל אַלטע ספרים, אַלטע שטיינער־מצבות און ענליכע זאַכען. די דאָזיגע שוהל איז אויפגעבויט געוואָרען אין 14־טען יאָרהונדערט וועלכע איז שפאַניע האָט געהערשט דער קעניג דאָן פעדראָ. דער קאַסירער פון קעניג אין יענער צייט איז געווען אַ איד מיטן נאָמען סעם לעווין. אין צייט פון דער אינקווויזיציע איז די שוהל צעשטערט געוואָרען. די שפאַניער האָבען דאָרט אויך געמאַכט היילען — טוגעלען וואו זיי האָבען באַערדיגט זייערע קריסטליכע הייליגע. שפעטער האָבען די הערשער פון שפאַניע דאָס אָפגע־שאַפט און זיי האָבען דערלויבט, אַז דאָרט זאָל וויידער זיין אַ שוהל. אָבער די אידען האָבען מער ניט געוואָלט באַנוצען דעם פלאַץ אַלס שוהל, וואו פון אונטען, אין די קאַטאַקאָמבען, זיינען געווען קבָרים מיט קריסטליכע היליגע.

רוים

פון שפאַניע זיינען מיר אַריינגעפאָרען קיין רוים, די הויפט־שטאָט פון איטאַליע, וואו מיר האָבען באַזוכט פאַרשידענע אינ־טערעסאַנטע פלעצער. אָבער אויך דאָ האָבען מיר געזוכט צו טרעפען אידען, ווייל ווי געזאָגט האָבען מיר פון פאַראויס גע־וואוסט, אַז קיין ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט וועלען מיר דאָרט געוויס ניט באַגעגענען. מיר זיינען אין רוים אַוועק אין דער גרויסער „קאָמיוניטעט איזראַעליטאַ סינאַגאָגע", וואָס איז אויפ־געבויט געוואָרען אין יאָר 1904. דאָס איז אַ פרעכטיגע שוהל, געבויט מיט זעלטענעם אַרכיטעקטוראַלען געשמאַק. דער גאַנצער

די שוהל אין טאָלידאָ, שפאַניע. היינט אַ מוזעאום.

סופיט דאָרט איז באַזירט מיט פאַרשידענע אויסערגעווײנליכע שיינע מאָלעריײַן. מיר האָבען געשמועסט מיטן שמש פון דער שוהל און ער האָט אונז דערציילט, אַז אין די שבתים און ימים־טובים קומען אין דער שוהל דאָוונענען אַרום 700 אידישע מענער און פרויען. עס דאָוונענען אויך אין דער שוהל יעדען טאָג אַרום הונדערט פֿערצאָן. אין רויס, וואו עס וואוינען אַרום פופצען טויזענט אידען, זיינען דאָ נאָך פיל קלייניע שוהלען. די אַלע שוהלען זיינען אַ וויכטיגער פּלאַץ פאַר די דאָרטיגע אידען, וועלכע זיינען הויפּטזעכליך פון ספרדישען אָפּשטאַם. אַזוי איז אויך אין די פֿראַווינץ־שטעט אין איטאַליע וואו עס לעבען אידען.

מיר האָבען אויך באַזוכט די שטעט נאַפּאָליס, סאָרענטאָ, פּאָמפּעי און דעם אינזעל קאַפּרי.

דער באַזוך אין פּאַריז

אין פּאַריז בין איך מיט מיין פרוי אָנגעקומען דאָנערשטאָג אין דאָרט געווען ביז זונטאָג פרי, פון וואַנען מיר זיינען צוריק אָפּגעפלויגען אַהיים קיין ניו־יאָרק, נאָך אונזער טור פון צוויי וואָכען. אָבער די געציילטע עטליכע טעג אין פּאַריז האָבען אונז אָנגעפּילט מיט פיל הײַמישער וואַרימקייט, וואו מיר זיינען גע־וען צווישען אייגענע ביאַליסטאָקער, וועמענס בריידערליכקייט אין וואַרימע פרייַנטשאַפט מיר פילען נאָך אַרום זיך אויך איצט.

אינלאַנדונג פון גערא און בען

ווי נאָר מיר זיינען אָנגעקומען אין האָטעל אין פּאַריז, האָבען מיר שוין דאָרט געטראָפען אַ וואַרימען „גרוס" פון אונזער באַ־רימטען ביאַליסטאָקער קינסטלער־לאַנדסמאַן, בען, מיט זיין ליבער פרוי גערא. עס איז געווען אַ בריוועל אין וועלכען זיי האָבען אונז אינגעלאַדען צו זיך אין הויז. איך מיט מיין פרוי האָבען דאָס אָנגענומען מיט גרויס פאַרגעניגען און כבוד. די בענס זיינען איצט אין אַ נייער שיינער דירה, מיט אַ ספּעציעלער גרויס־אויסגעבויטער סטודיאָ, וואָס איז אינגעאָרדענט מיט בען'ס פאַרשידענע פֿרעכטיגע מאָלעריײַן ווי אַ מוזעאום. אַ גאָר באַזונ־דערס שטאַרקען אײַנדרוק האָט אויף מיין פרוי און מיר געמאַכט — אַזוי ווי דאָס איז אויך מיט אַנדערע באַזוכער דאָרט — בען'ס נייע גרויסע אָריגינעלע 110 בילדער, וואָס אַלץ צוזאַמען טראָגט דעם נאָמען „שיר־השירים". מיר האָבען פאַרלאָזט דאָס הויז פון בען און זיין פרוי גערא מיט גרויס ליבשאַפט און דאַנקבאַר־קייט. און איך טראַכט די גאַנצע צייט וועגן דעם גרויסען כבוד וואָס עס איז פאַר אונז ביאַליסטאָקער, אַז אָט דער וועלט־באַרימ־טער קינסטלער בען, וועלכער ווערט געלויבט פון אַלעמען און באַקומט פאַרשידענע הויכע אויסצייכנונגען פאַר זיינע קינסט־לערישע שאַפונגען; אַז אָט דער גרויסער קינסטלער איז ניט בלויז אַ ביאַליסטאָקער, נאָר אַז ער אַליין איז אויך שטאָלץ מיט זיין אָפּשטאַם, און אַז ער דערמאָנט דאָס בײַ פאַרשידענע גע־לעגנהייטען אויך צווישען פרעמדע.

פֿאַרבעטן דורך סאָרא און וואָלף באַביטש

נאָכדעם זיינען מיר געווען אײַנגעלאַדען אין הויז פון אונ־זערע ליבע לאַנדסלייט, וואָלף און סאָרא באַביטש. נאָכן היימי־שען געשמאַקען אָוונט־ברויט זיינען אויך געקומען אין הויז אַ צאָל אַנדערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, כאָטש אין יענער צייט ווען מיר זיינען געווען אין פּאַריז זיינען די מערסטע מענ־טשען אויף וואַקאַציע. און ווי דער שטייגער איז, האָבען מיר אַלע פאַרבראַכט אויף אַ היימישען שטייגער. איך האָב איבער־געגעבען וועגן די אַקטיוויטעטען פון די ביאַליסטאָקער אין ניו־יאָרק און געגעבען דעם עולם די פֿרעכטיגע קאָליר־טע בראָשורען, וואָס דערציילען וועגען אונזער פיינעם צענטער און דעם מושב־זקנים און שפּיטאָל, און וועגען דער וויכטיגקייט און נוצליכקייט פון דעם. מיר האָבען אויך אַרומגערעדט וועגען די אַקטיוויטעטען און פֿראָבלעמען פון די ביאַליסטאָקער אין פאַריז. אין הויז פון וואָלף און סאָרא באַביטש איז אויך אָנווועזענד געווען דער וואונ־דערליכער זינגער יוסף בר (באַר), אַ געבוירענער אין ישראל, וועלכער זינגט אין זעקס שפּראַכען. מר. און מרס. באַביטש, וועלכע האָבען אים ווי „אַדאָפּטירט", האָבען דעם זינגער־קינסט־לער געהאַלפּען פיל מאָראַליש און אין זיין קאַריערע, אַזוי ווי אייגענע טאָטע־מאַמע. זיי האָבען אים פאַריז אויך אַרויסגע־פירט פאַרן בריטען עולם. יוסף בר, וועלכער טרעט אַרויס אין פאַריז אויף פאַרשידענע קאָנצערטען און אויך אויף דער שיף „פראַנס", האָט אונז אַלעמען באַגייסטערט מיט זיין געזאַנג, אַקאָמפּאָנירט ביי דער פּיאַנאָ פון סאָרא באַביטש.

באַגעגעניש מיט אַדון. צבי קלעמענטינאָווסקי

אַ גרויסע איבערלעבעניש פאַר מיר און מיין פרוי איז אויך אין פאַריז געווען, ווען מיר האָבען דאָרט גראָד געטראָפען אונזער פֿראָמינענטען און ליבען לאַנדסמאַן, אַדוואָקאַט צבי קלעמענטי־נאָווסקי, דער וויצע־מעיאָר פון תל־אָביב. ער איז געקומען קיין פאַריז, צוזאַמען מיט זיין ליבער פרוי, צו אַ וועלט־צוזאַמענפאָר פון פאַרטרעטער פון אַדוואָקאַטען פון פאַרשידענע לענדער. פרייַנט קלעמענטינאָווסקי האָט מיר דערציילט, אַז בעת ער איז אויפגע־נומען געוואָרען מיט אַ דעלעגאַציע פון אויסלענדישע אַדוואָקאַ־טען בײַם פראַנצויזישען פרעזידענט, פאָמפּידו, האָט ער מיט אים געערעדט וועגען די פראַנצויזיש־ישראל'דיגע באַציאונגען. אין מיינע שמועסען מיט אַדוואָקאַט קלעמענטינאָווסקי האָבען מיר פיל גערעדט וועגען די ביאַליסטאָקער ענינים אין מדינת ישראל, אין אַמעריקע און אין דער וועלט. צווישען אַנדערע זיינען מיר בייַדע געקומען צום אויספּיר, אַז דעם דוד סאָהן אוידיטאָריום אין דער גימנאַזיע אין תל־אָביב (תיכון ד') דאַרף מען אויסשטא־טען אויף אַ שיינעם אופן. מען דאַרף דאָרט אויך איינאָרדענען אַ געהעריגען ספּר פאַר נעמען, אַז טוריסטען וואָס קומען דאָרט

אַ גרופּע לאַנדסלייט ביי דעם צוזאַמענטרעף אין הויז פון די באַביטשעס — פון רעכטס שטייען: וו. באַביטש, י. באַר, מ. ריבאַלאָווסקי, דר. פערעל, פרוי סאַבינאַ, בען, גאָלדע (אַ שוועסטער פון וו. באַביטש), סאָרא באַביטש, א. ריבאַלאָווסקי, יצחק (אַ שוואָגער פון באַביטש).

זאָלען קאָנען אין דעם ספר פאַרשרייבען זייערע נעמען. אין מיין שמועס מיט אַדוואָקאַט קלעמענטינאָווסקי זיינען מיר בריידע געקומען צום אויספיר, אַז עס וואָלט אויך געווען זייער וויכטיג אַרויסצוגעבען אַ גרויסען „ספר ביאַליסטאָק", אין וועלכען עס זאָל פאַראייביגט ווערען די גאַנצע געשיכטע פון דער אידישער ביאַליסטאָק, פון דער אַנטשטייאונג ביז צום טראַגישען חורבן אין דער היטלער־צייט. ווייל אויב מיר וועלען דאָס ניט רעאַליזירען אין אונזער צייט, איז די מיינונג, וועט דאָס שפעטער קיינער שוין ניט טאָן. דאָס דאָרף דורכגעפירט ווערען דורך אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפטען און גרופען, ווי אויך מיט דער הילף פון יחידים־לאַנדסלייט אין דער גאַנצער וועלט. אין מיינע שמועסען מיט פריינט צבי קלעמענטינאָווסקי זיינען מיר אויך געקומען צום אויספיר, אַז די ליי־קאַסע אין מדינת ישראל מוז רעאַרגאַניזירט ווערען אויף אַ געהעריגען לאַנדסמאַנשאַפטליכען אופן. מיר האָבען זיך האַרציג געזעגענט, אויסדריקענדיג די האָפענונג, אַז אונזער נאָענטסטע באַגעגעניש זאָל זיין אין מדינת ישראל.

באַגעגעניש מיט מיין יוגנט־חבר שורקע לובניצקי

זייענדיג אין פּאַריז האָב איך זיך דאָרט אויך באַגעגענט מיט מיין יוגענט־חבר, שורקע לובניצקי, וואָס איז אויך פאַר מיר געווען אַ גרויסע פּערזענליכע איבערלעבעניש. מיר זיינען ביידע פון קינדווייז אָן געווען חברים, ווייל מיר האָבען געוואוינט אויף דער זעלבער גאַס שוויענטעגאָ ראָכאַ (לעבען „קייסערס טויער") אין ביאַליסטאָק. דעם 22־טען יוני 1941, ווען היטלער איז אָנגעפאַלען אויף סאָוועט־רוסלאַנד, האָט מען אונז ביידע צוגענומען מיט דער סאָוועטישער דרוקערייַ, וואו לובניצקי איז געווען קאָרעקטאָר. מיר זיינען דעמאָלט אַרויסגעפירט געוואָרען אַ גרופּע פון 20 פּערזאָן, אָבער צום סוף זיינען געבליבען מיר ביידע. איך מיט שורקע לובניצקי האָבען זיך געהאַלטען צוזאַמען די גאַנצע צייט פון דער מלחמה, ביז אונזער צוריקקומען קיין פוילען באַלד נאָך דער באַפרייאונג. מיר האָבען נאָכדעם פאַרלאָזט פוילען און אַוועקגעפאָרען קיין פּאַריז. אין יאָר 1947 בין איך אַוועקגעפאָרען קיין אַמעריקע און לובניצקי איז פאַרבליבען אין פּאַריז. אין אונזערע איצטיגע שמועסען אין פראַנקרייכ׳ס הויפּט־שטאָט האָבען מיר ביידע אויפגעלעבט אונזערע קינדער־יאָרען פון אַמאָל אין ביאַליסטאָק, די וואָגלענישען און איבערלעבענישען אין צייט פון מלחמה.

אַ חוץ דעם האָבען מיר אין פּאַריז זיך באַגעגענט מיט אַ גרעסערער צאָל ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט ביי פאַרשידענע געלעגענהייטען. צווישען זיי זייענען געווען דוד פּאָדלאַשוק, אייגער פון די גרינדער און אַקטיוויסט טויער פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין פּאַריז; מאָטל סיראָטאַ, זעליג סוטקער און אַנדערע. פאַרשטייט זיך, אַז די באַגעגענישען און שמועסען צווישען אונז זיינען געווען באַגלייט מיט פיל סענטימענטען, מיט אויפלעבען און דערמאָנען וועגען דער אַמאָליגער היים אין ביאַליסטאָק און וועגען גרויזאַמען חורבן ביי די נאַציס, ווען עס זיינען אומגעבראַכט געוואָרען אונזערע נאָענטע. מיר האָבען אויך געריידט פיל וועגען די לאַנדסלייט אין פאַרשידענע לענדער, וועלכע טוען אַלץ, כדי ווייטער צו ציען דעם המשך פון אונזער אַמאָליגער אידישער ביאַליסטאָק, וואָס יעדער טראָגט אין האַרצען מיט אַזוי פיל טריישאַפט און ליבע.

אַזוי האָבען מיר פאַרענדיגט אונזער וואַקאַציע מיט גוטע פריינט און לאַנדסלייט, וואָס דאָס האָט אונז פאַרשאַפען אַ סך פרייד און פאַרגעניגען.

דערמאָנונג

פון **מענדל גאָלדמאַן** (טאַשקענט)

(ספּעציעל פאַר דער „ביאַליסטאָקער שטימע")

דממה־דקה׳דיג,
תפילה־זכה׳דיג
דיין קול —
ס׳דערמאָנט מיר מעשה׳לעך
פון קינדערשען אָמאָל;
דערמאָנט אָן טאַטען מיר
יום־כיפּור אין שול,
טלית אויף קאָפּ
— איך אונטער טלית —
אין פאַרכטיגען פיבער
שלאָגט זיך טאַטע
ערדען אריבער,
אַרויף, אַראָפּ...
ס׳הערצעל מיר קלעמט פון זיין לחש־געבעט,
פון זיין שלוכצענדיג קול —
פינקלען אין מחזור
אויף אותיות פאַרגעלבטע
טערען — קרישטאָל...
און טאַטע
מיט לומדישען שטערן
אויף ליכטיגען פּנים —
טייטשט מיר געשיכטע
פון עשרה הרוגי מלכות,
פון צען גרויסע אידען,
למדנים, יחסנים,
וואָס זיינען געגאַנגען אויף קידוש־השם —
און ס׳הערצעל צעשפּרינגט אַזש
פאַר צער און פאַרקלעם
און ס׳מוח׳ל וויכערט מיט כל׳ערליי סברות,
עס קאָן ניט באַנעמען די גרויליגע תפילה —
און פּויסטלעך זיך ביילן אָנטקעגען די שררות,
די זאַטע, די רייכע, בלוטגיריגע שררות,
וואָס אייגענע טעכטער׳ס תחנונים אָפּילו
לאָזען זיי קאַלטע ווי שטאָל...

— — — — — — — — — — — —

און עד־היום
ווירט אין לייב מיר אויפשטאַנד,
עד־היום
געביילט מיינע פויסטען
אָנטקעגען גרויסאַרטיגע שררות, מאַגנאַטען
און אַדעליגע, וואויל־דערצויגענע טעכטער,
וואָס שאָנעווען רוצח׳ישען טאַטען! — — —
דממה־דקה׳דיג,
תפילה־זכה׳דיג
דיין קול —
ס׳דערמאָנט מיר מעשה׳לעך
פון קינדערשען אָמאָל!

אַ קדיש נאָך דער העברעאישער גימנאַזיע אין ביאַליסטאָק

פון דר. שמעון דאַטנער (וואַרשע)

אין סעפטעמבער, 1928, בין איך אָנגעקומען קיין ביאַליסטאָק, פֿאַרלאָזנדיק מיין ביז דעמאָלטיקע שטעלע אַלס לערער אין דער העברעאישער גימנאַזיע „תרבות" אין פּינסק. איך דערמאָן, אגב, די דאָזיקע דריי יאָר פון מיין לעבן, וואָס איך האָב פֿאַר־בראַכט אין פּינסק (1928־1925), די דאָרטיקע גימנאַזיע, מיינע דאָרטיקע חברים־לערער, די תלמידים און די פּינסקער אידן בכלל מיט דער גרעסטער אינערלעכער ליבע און צוגעבונדנ־קייט. און איך בין בכן געוואָרן אַ ביאַליסטאָקער תושב. מיין משפּחה, די פרוי רוזקע (ראָזע) און טעכטערל מרים („מיגע") זיינען געקומען עטלעכע וואָכן נאָך מיר. אַ יאָר שפּעטער (1929) איז געבוירן געוואָרן דאָס צווייטע טעכטערל, שולמית, שוין אַלס אַ ביאַליסטאָקערין. זיי אַלע דריי, די בני־משפּחה מיינע (אייגנט־לעך — „בנות" משפּחה) האָבן געהאַט אַ דירעקטע שייכות צו דער גימנאַזיע. מיין פרוי איז געווען עטלעכע יאָר אַ לערערין (פון האַנט־אַרבעט) אין דער גימנאַזיע און די ביידע טעכטער־לעך זיינען געווען דאָרט שילערינס, ביזן סוף פון קיום פון דער גימנאַזיע. קיינער האָט זיך דעמאָלט ניט געקאָנט פֿאָר־שטעלן, אַז איך וועל נאָך פערציק יאָר שרייבן וועגן זיי אַלס דער איינציקער לעבנדיקער פון דער דאָזיקער 4־קעפּיקער משפּחה, און צו די אַלע דריי נעמען צוגעבן דעם אומעטיק־טראַדיציאָנעלן: ז"ל; און אַז בכלל עס וועט מיר אויסקומען מספּיד צו זיין דאָס אידישע ביאַליסטאָק און מיין גימנאַזיע, אין וועלכער איך האָב געאַרבעט פון יאָר 1928 ביז 1941.

די העברעאישע גימנאַזיע אין ביאַליסטאָק, „הגימנסיה העב־רית בביאליסטוק", איז געווען די קרוין פונעם אידישן מיטל־שולווועזן אין ביאַליסטאָק. אַחוץ „מיין גימנאַזיע" מיטן העברע־אישן שפּראַך־אונטערריכט, זיינען אין דער שטאָט געווען אייך צוויי־אָ־גימנאַזיע מיטן אידישן שפּת־לימוד, און פיר מיט דער פּוילישער אונטעריכטס־שפּראַך.

די „גימנסיה עברית" אין ביאַליסטאָק איז געגרינדעט גע־וואָרן אין יאָר 1919; זי האָט תמיד געהאַט אויך צוגרייטונגס־קלאַסן צו דער גימנאַזיע, די אַזוי גערופענע „מכינות" א', ב', און ג' — וואָס זיינען געווען פאַלקס־שולן קלאַסן (לויטן לערן־פּראָגראַם). אינעם ערשטן יאָר פון איר קיום האָט די אַלגע־מיינע צאָל תלמידים באַטראָפן 174, דערפון 100 אינגלעך און 74 מיידלעך. במשך איר גאַנצן קיום איז די צאָל אינגלעך גע־וען שטענדיק גרעסער און אין דורכשניט באַטראָפן אַרום זעכ־ציק פּראָצענט.

די צאָל פון די וואָס האָבן געענדיקט די גימנאַזיע (אַבסאָל־ווירט) אין די יאָרן 1936־1926, האָט באַטראָפן 367. פון זיי זיי־נען 144 אָפּגעפֿאָרן קיין ארץ־ישראל.

דער בנין פון דער גימנאַזיע האָט זיך געפונען אויף שענ־קעוויטשאַ־גאַס נומער 79, פון זינט דעם יאָר 1927. פריער, אויב איך האָב ניט קיין טעות, האָט זי זיך געפונען אין אַ גע־דונגענער הויז (שענקעוויטשאַ 74), כמעט אַנטקעגנאיבער דער נייער. דער נייער בנין האָט פֿאַרמאָגט 16 לערן־צימער (קלאַסן), לאַבאָראַטאָריעס, קאַבינעטן, אַ גרויסן זאַל פֿאַר פֿאָרשטעלונגען און מאַסן־פֿאָרזאַמלונגען, אַ ספּעציעלן גימנאַסטישן זאַל, אַ גרויסן ספֿאָרט־פּלאַץ, אַ גרויסע ביבליאָטעק און אַ ספּעציעלן שכנות־דיקן בנין. אַחוץ לימודים און ספֿאָרט, האָט מען אַ וויכטיקן אָרט אָפּגעגעבן פֿאַר מוזיק און פֿאַר דעם בלאָז־אָרקעסטער פון דער גימנאַזיע, אונטער דער אָנפּירערשאַפט פונעם דיריגענט שקאָלניקאָף, וואָס האָט געשמ'ט אין דער שטאָט.

די גימנאַזיע האָט ניט געהערט צו די „תרבות"־שולן אין פוילן. פֿאָרמעל איז זי געווען אַ פּריוואָטע אונטערנעמונג מיט אַ וועד בראש. אין באַשטאַנד פון דעם וועד זיינען אַריין די גע־זעלשאַפטלעכע טוערס: ד"ר משה קאַצענעלסאָן, מנחם־מענדל קאָפּלאַן, ד"ר משה זימאַן און אליעזר קאַהאַנע.

די מנהלים (לייטער, דירעקטאָרן) פון דער גימנאַזיע, אונ־טער וועמענס אָנפּירערשאַפט איך האָב געאַרבעט, זיינען געווען: ד"ר ליליען (29־1928), ד"ר זעמעל (33־1929), און דוד ראַקאָ־וויצקי (39־1933). נאָך פֿאַר מיין אָנקומען אין ביאַליסטאָק, דוכט זיך ביזן יאָר 1927, איז געווען דער מנהל דוד בראָווער. איך האָב אים פֿערזענלעך ניט געקענט, אָבער איך וווייס, אַז ער איז פון ביאַליסטאָק אַריבער אין גראָדנע. דאָרט איז ער געווען דער מנהל פון דער העברעאישער גימנאַזיע, און אין די טראָגישע היטלעריסטישע צייטן איז ער געוואָרן דער „אָבמאַן" (ראש) פון דער גראָדנער געטאָ און דאָרט איז ער טראָגיש אומגעקומען.

און איצט עטלעכע וועטער וועגן מיינע חברים־לערער. צוערשט וועגן די, וואָס האָבן זיך באַוויזן אַרויסרייסן פון אום־קום ביי די נאַציס. אגב, איך געדענק שוין היינט ניט אַלע. עס זיינען אַרויסגעפֿאָרן פון ביאַליסטאָק, נאָך פֿאַר דער מלחמה, און עולה געווען קיין ארץ־ישראל: דוד באַיאַנס, אַרינאָווסקי (בייד־דע העברעאיסטן), מלכה גאָלדמאַן, גאָלדשטיין, לאה איינשטיין איז, דוכט זיך, אַוועק אין די פֿאַראייניקטע שטאַטן; הדסה שפּרונג האָט דורכגעלעבט די געטאָ און די טויט־לאַגערן; דורכגעלעבט האָט אויך פרידע (?) פרידמאַן און די פרוי שענ־ברון; דוד ראַקאָוויצקי האָט זיך באַוויזן אַרויסרייסן פון ביאַלי־סטאָק שוין נאָכן אויסברוך פון דער מלחמה קיין ארץ־ישראל; פרוי ווילענסקאַ און איך וואָלטן געוואָלט די דאָזיקע רשימה נאָך פֿאַרפולקאָמען, עמעצן נאָך צוגעבן, אָבער ליידער: אָדער איך געדענק ניט, וווייס ניט, אָדער עס איז ניטאָ וועמען צוצו־געבן...

פֿאַר דער מלחמה (1937?) איז אין ביאַליסטאָק געשטאַרבן מיין חבר־לערער, מאָוריצי אַדלער (לערער פון דער פּוילישער שפּראַך). ער האָט געהאַט אַ גראַנדיעזע לויה. דאָס איז געווען דער אייניציקער פאַל פון טויט פֿאַר דער מלחמה צווישן די לערער פון דער העברעאישער גימנאַזיע.

די גימנאַזיע מיטן העברעאישן אונטעריכטס־שפּראַך האָט עקזיסטירט קיילעכדיקע 20 יאָר — פון 1919 ביז 1939, ווען ס'איז אויסגעבראָכן די מלחמה. ווען די היטלעריסטן זיינען באַ־פאַלן פוילן, דעם 1טן סעפּטעמבער, 1939, האָבן זיי צווישן אַנ־דערע פאַרנומען (דעם 15טן סעפּטעמבער) אויך ביאַליסטאָק, וואו זיי האָבן געבאַלעבאַטעוועט אַרום איין וואָך. זיי האָבן זיך דאַן צוריקגעצויגן און אין ביאַליסטאָק איז אַריין די רויטע אַרמיי. וואָס עס איז דעמאָלט געווען דער גורל פון דער גימנאַזיע, איז

מיר ניט באַקאַנט. איך האָב זיך דעמאָלט, ווי שטענדיק אין דער צייט, געפונען צוזאַמען מיט מיין משפּחה אין זאַקאָפּאַנע אין קראָקע. וועז איך בין אָנגעקומען, נאָך מאַטערנישן און דראַמאַטישע פּאַסירונגען, קיין ביאַליסטאָק אינמיטן חודש נאָוועמבער, 1939, איז שוין די גימנאַזיע געווען טעטיק. זי האָט אָבער געביטן איר נאָמען אויף די „9-טע צען־קלאַסיקע מיטלשול", מיט יידיש אַלס אונטעריכטס־שפּראַך. דער לייטער פון אָט דער סאָוועטישער מלוכה־שער שולע איז געווען אַ רויטהאָריקער יידּ, פון מינסק, מיטן פאַמיליע־נאָמען מאַנטשאַז. זיין פאַרטרעטער־רין איז געווען אַ אידישע פרוי, אויך געקומען פון סאָוועטן־פאַראַנד, מיטן פאַמיליע־נאָמען ראָזינאַ. דער לערער־פּערסאָנאַל איז געבליבן דער זעלביקער ווי פריער, ס׳רוב תלמידים אויך ווי פריער.

אין אַ גרויסן טאָג האָט זיך אין דער אָרטיקער אידישער צייטונג, „דער ביאַליסטאָקער שטערן", באַוויזן אַ שאַרפער אַרטיקל אונ שפּעטער זיינען פון דער „9-טער שולע" באַזייטיקט געוואָרן אונזערע דריי חברים לערער: משה זאַבלודאָווסקי, ד״ר פּראַנקאָ האָראָוויץ און ד״ר חיים וועלגער. מען האָט זיי איבערגעפירט אין אַנדערע שולן אין ביאַליסטאָק, וואו זיי האָבן ווייטער געאַרבעט אַלס לערער. עס זיינען פאַרבליבן וואָכן און חדשים און עס האָט זיך פאַרענדיקט דאָס שול־יאָר 1940-1939. דאָס נייע שול־יאָר 1941-1940 האָט זיך אין דער „9-טער שולע" אָנגעהויבן נאָרמאַל. נאָר אָנשטאָט דער אידישער שפּראַך, איז די אונטעריכט־שפּראַך געוואָרן רוסיש...

די דאָזיקע צוויי יאָר זיינען פאַר ביאַליסטאָק געווען אין אַלגעמיין ימי שלום, אין פאַרגלייך מיט דעם מצב פון די אידן פון יענער זייט, וואו עס איז שוין געווען די דייטשישע גרענעץ — אין וואַרשע, לאָדזש, קראָקע און אַנדערע, פון וואַנען ס׳זיינען אָנגעקומען ניט־גלויבלעכע שרעקלעכע ידיעות וועגן היט־לערישע גזירות און רדיפות אויף אידן.

דעם 22טן יוני, 1941, האָבן זיך אויך פאַר ביאַליסטאָק אָנגעהויבן גרויזאַמע טעג — דער לעצטער קאַפּיטל פון קיום פון די ביאַליסטאָקער אידן.

וועז עס זיינען יענעם זונטיק, דעם 22טן יוני, 1941, געפאַלן די ערשטע באָמבעס אויף ביאַליסטאָק, אוז מען האָט נאָך אַ קורצער וואַקלעניש פאַרשטאַנען, אַז דאָס מיינט מלחמה, האָבן מחנות פון טויזנטער אייגנווינער, די מערסטע אידן, זיך אַ לאָז געטאָן אין וועג צום מזרח. אַ טייל האָט באַווייז נאָך לאַנגע מאַטערנישן אויסמיידן דעם גורל פון נאַצישער ברוטאַליטעט; אַ טייל איז אינמיטן וועג געפאַלן אַ קרבן פון די נאַצישע לופט־באָמבאַרדירונגען; אַ טייל איז אַרײַנגעפאַלן אין די הענט פון די דייטשע חיילות אוז דערשאָסן געוואָרן אינמיטן וועג נאָכן אידענטיפיצירן, אַז זיי זיינען אידן; אוז אַ טייל האָט זיך צוריק־געקערט אין ביאַליסטאָק, עס איז אינגיכן געשאָפן געוואָרן די געטאָ. צווישן די, וואָס האָבן זיך געלאָזט אין וועג, זענען געווען אויך דער לערער פון דער העברעאישער גימנאַזיע: טוימאַן, אַ לערער פון פיזיק אוז אַברהם (?) נאָוואָדוואָרסקי, אַ געווען אַביטורענט פון דער גימנאַזיע, אוז נאָכער אירס אַ לערער (פון מאַטעמאַטיק). בייַדע זענען פאַרשוואונדן אוז עס איז ניט געבליבן נאָך זיי קיין צייכן. אין געטאָ האָט מען אָנגענומען, אַז זיי זענען אומגעקומען אויפן וועג.

אין ביאַליסטאָק, אונטער דער נאַצי־הערשאַפט, האָבן זיך געפונען פאָלגנדיקע לערער פון דער גימנאַזיע:

א. אַהראָנאָוויטש, מ. חזנאָוויטש, משה זאַבלודאָווסקי, דר. פראַנקאָ האָראָוויץ, ח. שעפּער, די פרוי ר. סאַלאָמאָן, מגר. נ. קאַפּלאַן, ג. שקאָלניקאָוו, ד. פּעצינער, א. באָמכיל, מגר. שנאַפּער, דר. שמעון דאַטנער, י. ראָטבערג, מגר. פּנינה בערשטיין, די פרוי גוטקע גריפעל, ש. יאַקובאָווסקי, מגר. הדסה שפּרונג, און די לערערין פון גימנאַסטיק פאַר מיידלעך (די פרוי פונעם לערער פון זעליגמאַנס גימנאַזיע) מורקעס. איר מיידלשן פאַמיליע־נאָמען, האָב איך פאַרגעסן. עס קאָן זיין, אַז די רשימה איז ניט קיין פולע. איך בין, למשל, ניט זיכער צי די פרוי שענברון (די לייטערין פון דער פאָלקס־שול ביי דער גימנאַזיע) איז געווען אין געטאָ; זי האָט דורכגעלעבט די מלחמה. דר. חיים וועלגער האָט באַוויזן עטלעכע טעג פאַר דער מלחמה אַרויסצופאָרן מיט זיין משפּחה אין זיין היימאָט־שטאָט אין גאַליציען און איז אין ביאַליסטאָקער געטאָ ניט געווען.

אַלע אויבן דערמאָנטע זענען, פאַרשטייט זיך, אין געטאָ געווען צוזאַמען מיט זייערע משפּחות. אין געטאָ האָט אויך געלעבט דר. משה קאָצענעלסאָן, אייניער פון די גרינדער פון דער גימנאַזיע. דר. משה זימאַן איז פאַר דער מלחמה אָפּגעפאָרן קיין ארץ־ישראל. מענדל קאָפּלאַן איז געשטאָרבן נאָך פאַר אָנקומען פון די דייטשן. דער גורל פון אַ. קאַהאַנע איז מיר ניט באַקאַנט. אין געטאָ איז אויך געווען בערל סובאָטניק, וואָס האָט אַלס מיטגליד פון „יודנראַט" געשפּילט אין געטאָ אַ פראָמינענטע ראָל.

* * *

אין איצט וויל איך דערציילן אַביסל אויספירלעך וועגן דעם גורל פון אַ צאָל מיינע חברים, לערער פון דער העברעאישער גימנאַזיע אוז אַנדערע, וועלכע זענען געווען אין ביאַליסטאָקער געטאָ.

י. ראָטבערג, לערער פון העברעאיש איז געווען דער ערשטער אין דער רייַ. ער איז אַרײַנגעפאַלן אין די שחיטה פון די „דאָנערשטיקע", דעם 3-טן יולי, 1941, אין וועלכע 200 ביאַליסטאָקער אידישע אינטעליגענטן זענען אומגעקומען פון די רוצחישע דייטשע הענט אינעם וועלדל פון פּיעטראַשע. דער קדוש האָט ערשט עטלעכע יאָר געאַרבעט אין אונדזער גימנאַזיע. געווען רואיק, געלאַסן, מיט אַ שטענדיקן שמייכל אויף זיין פּנים. איך געדענק ניט פונוואַנען האָט ער געשטאַמט.

10 טעג שפּעטער, אין דער גרויסער מאָרד־אַקציע פון די „שבתדיקע" איז געפאַלן דער צווייטער קרבן.

דער טייערער חבר, דער גרויסער בקי אין העברעאיש און העברעאישע ליטעראַטור, דער ביאַליסטאָקער משה זאַבלודאָווסקי, איז דערשאָסן געוואָרן צוזאַמען מיט די 4 טויזנט ביאַליסטאָקער אידן, שבת דעם 12-טן יולי, 1941, אין פּיעטראַשע. לאַנגע יאָרן, נאָך פאַר מיין קומען אין ביאַליסטאָק, איז ער געווען לערער אין דער גימנאַזיע. רואיק, שטיל און באַשיידן, האָט ער פאַרבונדן לומדישקייט מיט ענערגיע, געווען באַליבט צוליב זיין מילדער באַציאונג צווישן די תלמידים, געווען שטאַרק איבערגעגעבן דער שולע און באַטראַכט זיין אויפגאַבע אַלס לערער פון עברית אַלס נאַציאָנאַלע פליכט און הייליקע מיסיע. געווען אַ מיטגליד פון דער הראַפּטער מאָן און טאָטע. געהאַט 3 טעכטער, קלוגע, באַשיידענע און שיינע. די אַלמנה און די יתומות האָבן געלעבט אין געטאָ, געמוזט לעבן ווייטער, אָן זייער טייערסטן טאָטע און מאָן. איך וויס מיין פרוי ראָזע ז״ל האָט זיך מיט זיי קאָנטאַקטירט און צוגעהאָלפן צו טראָגן די משא...

צווישן די „שבתדיקע" איז אויך אַריינגעפאַלן קאַסאָווסקי, ער איז ניט געווען קיין לערער. געווען דער זון פון אונדזער פרוי קאַסאָווסקי וואָס האָט געהאַלטן אַ בופעט אין דער גימנאַזיע; זי

האָט געהאַט צוויי צי דריי זין, איינער פון זיי איז אומגעקומען (איך וויים ניט וועלכער). וועג איך פלעג זיך מיט פרוי קאָסאָווסקי טרעפן צופעליג אין געטאָ, פלעגט זי תמיד דערמאָנען דעם צוגערויבטן זוך, זי האָט גאָלויבט, אַז ער לעבט ערגעצוואו און אַרבעט, און וועט נאָך אַמאָל צוריקקומען. די זעלביקע אמונה האָבן געהאַט דאָס רוב אַנגעהעריקע פון די "דאָנערשטיקע" און "שבתדיקע". צום בעסטן שפּיגלט זיך אָפּ די דאָזיקע לויפנשאַפט־לעכע בענקשאַפט אין האָפענונג נאָך די פאַרשוואונדענע "דאָ־נערשטיקע" און "שבתדיקע" אין דעם וועלט־באַרימטן ביאַליס־טאָקער געטאָ־ליד "רבקה'לע די שבתדיקע"; מיר האָבן וועגן דעם מיט יאָרן צוריק געשריבן אויף די שפּאַלטן פון "ביאַליס־טאָקער שטימע".

די גרויזאַמע שחיטה, באַקאַנט אין געטאָ אַלס די "ערשטע אַקציע" (5־12.2.1943), האָט גורם געווען צו וועיטערדיקע קרבנות צווישן די לערער פון דער "גמנסיה עברית". דער איינער איז געווען א. באַמכיל, לערער פון מאַטעמאַטיק און דער צווייטער ד. פּעצינער, לערער פון יודאַיסטיק אין די נידערע קלאַסן. באַמכיל איז געווען דוכט זיך אַ ביאַליסטאָקער, אַ ליבנסווויר־דיקער, גוטער מענטש, מילד אין זיין כאַראַקטער און זיין טבע, באַליבט צווישן חברים־לערערס און שילער. וועגן פּעצינער, וויס איך אַדער איך געדענק זייער וויניק, איך געדענק נישט פונ־וואַנען ער שטאַמט, ער איז אַנגעקומען אין די גימנאַזיע ערשט עטלעכע יאָר פאַר דער מלחמה. סיי מיט באַמכילן און פּעצינערן האָב איך זיך ניט געטראָפן אין געטאָ. אָבער נאָך דער מוראָדיקער פּעברואַר־אַקציע אין ביאַליסטאָק, וועון מען האָט געציילט די טויזנטער טויטע, אומגעבראַכטע און אַרויסגפירטע אין טרעב־לינקע, האָב איך וועגן ביידע געהערט און מען האָט מיר איבער־געגעבן וועגן זייער מוטיגער האַלטונג.

בעת דער "ערשטער אַקציע" איז אויך אומגעקומען די לערערין פון דער גימנאַזיע דר. פראַנקע האַראַוויץ. וועגן איר שרייב איך באַזונדער, מער פרטמדיק. עס איז אויך אומגעקומען די קליינע 4־יעריקע "באַזיוניע", דאָס טעכטערל פון דר. מיכאל בערגמאַן און נישט בערגמאַן. בערגמאַן איז ניט געווען קיין לערער פון אונדזער גימנאַזיע, נאָר פון דרוסקינס־גימנאַזיע, דאָך וועל איך דעם טראַגישן טויט פון דער קליינער באַשרייבן, ווייל ס'איז געשען אין אונדזער בשותפותדיקער דירה אויף פּאַרב־ריטשנע־גאַס; איך וועל עס טאָן באַזונדער און אויך מער פּרטימדיק.

דר. חיים וועלגער איז געווען איינער פון די סאַמע באַגאַבסטע לערער פון אַלגעמיינער געשיכטע. געווען לערער סיי אין דער "גמנסיה עברית" ווי אויך אין דער פּוילישי־שפּראַכיקער פּרי־וואַטער זעלעמאַנס גימנאַזיע, וואו עס האָבן געלערנט סיי אידישע, סיי פּוילישע תלמידים. געשטאָמט האָט דר. וועלגער פון פּאָד־הייצע, אַ שטעטל אין מזרח גאַליציע. זיין פּרוי, קימעל פון שטוב, האָט געשטאַמט פון באַלעקאָוו, אויך אַ שטעטל אין מזרח גאַליציע. זיי האָבן געהאַט אַ טעכטערל, העלענקע. וועג איך בין אַנגעקומען אין ביאַליסטאָק אין יאָר 1928 האָב איך אים שוין דאָרט אַנגעטראָפן, ער איז געווען אַ לערער אין דער "גמנסיה עברית", אַ יאָר, אַדער צוויי נאָך פאַר מיין אַנקום. ער איז געווען רואיק אָבער ענערגיש, געווען אַלייזטיק אויסגעבילדעט און געהאַט גרויס אוטאָריטעט סיי ביי די תלמידים ווי אויך ביי זייערע עלטערן. ווי געזאָגט, איז ער — ווייזט אויס צוליב אַ מסירה — אין יאָר 1939 דערווייטערט געווארן פון דער גימ־נאַזיע צוזאַמען מיט פרוי דר. האָראָוויץ און משה זאַבלודאָווסקי, אָבער דער פּערזענלעכער קאָנטאַקט האָט אַנגעהאַלטן ווייטער צווישן אונדז. דאָס לעצטע מאָל האָבן מיר זיך געזען אין יוני, 1941, אַ פאָר טעג פאַרן אָנפאַל פון היטלער־דייטשלאַנד אויפן ראַטן־פאַרבאַנד. ער איז דאַמאָלט אַרויסגעפאָרן מיט זיין משפּחה אויף פערייען אין זיינע היימישע קאַנטן. אָפּגעשלאָסענע אין דער ביאַליסטאָקער געטאָ האָבן מיר קיין ידיעה וועגן אים נישט געהאַט. ביז אַ געוויסן טאָג אין יאָר 1942 אָדער 1943 — די געניוע דאָטע דערמאָן איך זיך שוין נישט מער — אָנקומענדיק אין שטוב פון דער אַרבעט האָבן מיר די בני־בית — ד.ה. די לערער וואָס האָבן געווואוינט אין דער רחבותדיקער דירה פון דר. וועלגער אין דער געטאָ־צייט — איבערגעגעבן אַז אַן אום־באַקאַנטער פאַליאַק האָט געבראַכט אַ צעטל — אַ בריוו און מינדלעכע ידיעות פון דר. וועלגער. ער האָט געשילדערט אין קורצן דעם מאַרטירער־וועג פון זיין משפּחה. זיין פרוי און קינד, זענען אומגעקומען אין לעמבערג. ער אַליין אַרבעט ערגעץ וואו אין אַ פאַרוואַרפענעם ווינקל אין די בערג פון מזרח־גאַליציע, איז אָפּטימיסטיש געשטימט וואָס שייך זיינע פּערזענלעכע אויס־זיכטן, ווייל ער איז אין אַ קליינעם אָפּגעזונדערטן פלאַץ.

* * *

אין דער פאַרלאָזענער דורך דר. וועלגער דירה אין ביאַ־ליסטאָק (אין מאַרינסקי'ס מויער אויף פאַבריטשנע גאַס נ. 11), האָבן אין דער געטאָ־צייט געווואוינט די פאָלגנדיקע לערער פון דער "גימנסיה עברית" און פון אַנדערע גימנאַזיעס: דר. פראַנקע האָראָוויץ, מגר. הדסה שפּרונג, מגר. יעקב שנאַפּער, ליבעלסקי (אַ פּליט פון וואַרשע, באַרימטער מאַטעמאַטיקער, לערער פונעם פּעדאַגאָגישן אינסטיטוט אין די יאָרן 1941־1939), דר. שמעון דאַטנער (דער שרייבער פון די דאָזיגע שורות), זיין פרוי שושנה (ראָזע) און זיינע צוויי טעכטער, מרים (מיקע) און שולמית (לילע), ישראל ריים (לערער פון דרוסקינס גימנאַזיע) און זיין פרוי און זון אַדאַש, דער לערער פון געזאַנג, אַגראַדניק, (אַ פּליט — זינט 1939 אין ביאַליסטאָק) מיט פרוי און טאָכטער, דר. מיכאל בערגמאַן (לערער פון לאַטיין אין דרוסקינס גימנאַזיע) מיט פרוי ניושע און טעכטערל באַזיוניע, און די שוועסטער פון ניושע — לושע.

דאָס איז געווען אַ גאַנצער לערערישער "קאָלכאָז", ווי מען האָט עס אָנגערופן אין יענע צייטן. געלעבט צווישן זיך בשלום, אָבער יעטוועדער מענטש און יעדע משפּחה איר אייגן יחידיש לעבן. אין דער דאָזיקער דירה איז באַגאַנגען זעבלסטמאָרד דר. פראַנקע האָראָוויץ בעת דער "אַקציע" דעם 5־טן פעברואַר, 1943. דעם זעלביקן טאָג איז דערשטיקט געווארן די 4־יעריקע באַזיוניע. פון דער דאָזיקער דירה בין איך אַרויס בכדי מער שוין נישט צוריקקומען, דעם 3־טן יוני, 1943, אין שפּיץ פון אַ פאַרטיזאַנער גרופּע. געבליבן בייַם לעבן איז נאָר הדסה שפּרונג און איך, שמעון דאַטנער.

הרב עזריאל ג. וויסמאַן צוריק פון אַ באַזוך אין מדינת ישראל

הרב עזריאל ג. וויסמאַן האָט דעם זומער באַזוכט ישראל און זייענדיג דאָרט איז ער געווען אין קאָנטאַקט מיט די פירער פון ארגון יוצאי ביאַליסטאָק, וועלכע האָבען אים געגעבען אַ קבלת פּנים. ער איז געווען אין גימנאַזיום וואו עס געפינט זיך דער דוד סאָהן אויידטאָריום. ביים קבלת פּנים איז באַשלאָסען געווארן צו אַנאָנסירען אַז אין אַפּריל אָדער מאַי, 1972, וועלען פאָרשטייהער פון אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפטען זיך טרעפען אין ישראל און פלאַנירען אַ וועלט־קאָנפערענץ פון אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט.

וואָס די קריטיק זאָגט וועגן די שאַפונגען פון באַרימטען ביאַליסטאָקער קינסטלער בען

פון זשאַן באַנקאַל

דער באַרימטער קינסטלער בען, אונזער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן מיט וועמען מיר שטאָלצירען, וועלט כסדר געלויבט פאַר זיינע גרויסע שאַפונגען, וואָס רופען ביי אַלעמען אַרויס באַגייסטערונג. מיר ברענגען דאָ אַ קריטיק פון דעם באַרימטען פראַנצויזישען קונסט־קריטיקער, זשאַן באַנקאַל:

בען איז דער גאון פון פשטות, וועמענס ווערק זיינען אַ קריסטאַליזאַציע און גרויסע פאַרטיפונג. וועג מען געפינט זיך פנים אל פנים מיט אייגע פון זיינע שאַפונגען פון דער וואונדערליכער תהלים־סעריע, האָט מען דאָס געפיל, אַז מען איז אין דער צייט פון מחוץ אונזער עפאָכע, אין דעם רוים און מחוץ פון אים. די אייגפאַכקייט פון זייַנע ליניעס און די פאַראיינפאַכטע טיפקייט פון זייַנע קאָלירען זיינען אַזעלכע, אַז מען טראַכט אין דער זעלבער צייט וועגען די פרעהיסטאָרישע פרעסקען און פון די אויסגעצייכנטע אין פולשטענדיג אויסגעפאַרטיגטע בילדער פון דער מאָדערנער מאָלערייַ. פרעהיסטאָריע, מאָדערניזם, אָט־די וועלטער פאַרלירען יעדע באַדייטונג וועג מען קוקט אויף בענ׳ס ווערק.

די תהלים־בילדער, וואו זיינע פיגורען זיינען גלייכצייטיג נאָענט אַנגעמערקט, קאָנצענטרירט און באַלויכטען, אַבטפּלעקען זיך ווי אַ בראשית׳דיגע שפראַך. די גאַנצע מיסטישע סעריע פון זיינע ווערק איז אַרויסגעקומען פון זיין געפינען זיך אין באַהעלטענישׂ פון וואַנען ער איז ניצול געוואָרען על־פּי־נס, כדי צו

„און די טעכטער פון יהודה האָבען זיך געפרייט״ (תהלים צז, ח).

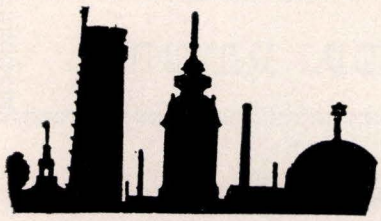
ביבלישע בילדער פון בען — „די טויב איז געקומען צו אים אַוועגט-צייט, מיט אַן אָפּגעריסענעם אייבלבירט-בלאַט אין איר מויל״ (בראשית ח, יא).

לעבען אוּן דאָס ריזיגע שאַפונגס־ווערק אַרויסצוברענגען פאַר דער וועלט. דורך זיינע וואונדערליכע קונסט־שאַפונגען, דורך זיינע אויסערגעווייניליכע אַראַבעסקען און ליניען פון תפילה אוּן דורך זיינע וואונדער־קאָליריען, איז אַרויסגעקומען אַזוי קלאָר דער חוש פונעם מענטש אוּן דער צייכען פון גאָט.

וועגען גאָט רעדט בען ווי וועגען אַ נאָענטען פריינט. אוּן אין דער דאָזיגער איבערנאַטירליכער נאָענטקייט, דערפילען מיר מיט פרייד אוּן אַ שאַרפען וויייטאָג וואָס וועלט שטילקייט. די דאָזיגע פרויען־געשטאַלטען, די מענער, די הימלען, די לאַנדשאַפטען אוּן די אָפּגרונטען וואָס זיינען אַזוי נאַטירליך גרין, ווי אויך די אויסגעשפרייטע וויאָלעט אוּן גראָז וואָס פאַר׳שיכור׳ט אוּן פאַר־גליווערט זיך ווי די מתפּללים, באַווייזט זיך די זיכער־קייט פון דער אומזעבאַרער וועלט, וועמענס באַציאונג פון מאָכט מאַכט אונז לעבען. בען איז זיכער איינער פון די גרעסטע קינסטלער פון אונזער עפאָכע. עס איז מאָדנע וואָס ער אַליין האָט דאָס קיינמאָל ניט פראָקלאַמירט. דאָס איז מסתמא דערפאַר, ווייל בען אַליין איז אויף אַזוי פיל איבערצייגט, אַז דאָס וואָס ער דריקט אויס אין זיינע גלענצענדע קונסט־שאַפונגען, קומט פון ערגעץ־וואו, עס קומט פון אַן אַנדערן, עס קומט פון געטליכען אין מענטש!

* * *

די באַרימטע סעריע תהלים־בילדער פון דעם גרויסען קינסטלער בען איז געווען אויסגעשטעלט צום ערשטען מאָל אין מאָנטרעאָל, קאַנאַדע. דער מעיאָר פון מאָנטרעאָל האָט געהאַלטען די דערעפענונגס־רעדע מיט גרויס ענטוזיאַזם. דאָס איז געווען נאָך אין 1968. פאַריגען יאָר, 1970, איז בענ׳ס סעריע געווען אויסגעשטעלט אין דעם קונסט־מוזעאום פון דער שטאָט ליאָן, פראַנקרייך. דער פרעזידענט פון דער שטאָט־פאַרוואַלטונג איז ל.

געווען אַמאָל אַ שטאָט אַזאַ

(ביאַליסטאָקער מעמואַרען)

זוניגע בילדער פון מיין יוגענט...

פון **א. לעשטשינסקי** (וואַרשע)

פֿאַר דער מלחמה האָב איך געוואוינט אויף דאָמבראָווסקיגאָ 14, אין ביאַליסטאָק, געבוירען געווארען בין איך אין 1921 אין כאָראָשטש, וואו מיין פֿאָטער, יעקב ליכטענשטיין, איז געווען אַן אַפּטייקער, און מיין מוטער, אידאַ, פון די גאָלדשטיינס, איז געווען אַ דענטיסטין. אין די יאָרען 35־1934 איז מיין פֿאָטער געווען דער בירגערמייסטער פון כאָראָשטש. אין 1932 האָב איך אָנגעהויבען זיך לערנען אין גימנאַזיום פון דר. גוטמאַן, וואוינענ־דיג ביי מיין זיידע, אברהם ליכטענשטיין, אויף דער דערמאָנטער דאָמבראָווסקי־גאָס 14, וואו ער האָט געהאַט אַן אייגען צוויי־שטאָקיג הויז.

מיין זיידע איז פיל יאָרען געווען דער פֿרעזעס פון סוהרים־פֿאַראיין. ווי איך דערמאָן זיך, איז מיין זיידע געווען פֿרעזעס ביז 1934, און נאַכהער איז געווילט געווארען אויף זיין אָרט יעקב ליפשיץ, ווועלכער האָט אויסגעפילט די פונקציע ביז צו דער צווייטער וועלט־מלחמה. ליפשיץ איז אומגעקומען אין ביאַליס־טאָקער גטאָ. צוזאַמען מיט שמואל פּאלאָנסקי און יעקב שוויף האָט מיין זיידע געפֿירט, אויף שענקעוויטשאַ־גאָס, אַ ביורא אַלס פֿאָרשטייער פון דער איטאַליענישער פֿאַרזיכערונגס־פֿירמע „ריאוניאַנ די סיקורטאַ אַדריאַטיקאַ". אין 1935 האָט מיין פֿאָטער פֿאַרקויפט די אַפּטייק, מיר האָבען זיך אײַבערגעצויגען קיין ביאַ־ליסטאָק און פֿאַרנומען אַ וואוינונג אין מיין זיידענ׳ס הויז.

מיין פֿאָטער האָט געעפֿענט אַן אַפּטייקען־סקלאַד, וואָס האָט עקזיסטירט ביזן יאָר 1939. נאָכדעם איז ער צוגעטראָטען צו דער אַרבעט אין דער אַפּטייק אויף ראָג דאָמבראָווסקיגאָ און ליפֿאָוע. מיין מוטער האָט געאַרבעט אַלס דענטיסטין אין דעם בנין פון

פֿראדעל. דער דערפֿאָלג פון דער אויסשטעלונג איז געווען אַן אויסערגעוויינליכער. דאָס איז געווען אין מערץ און אַפּריל. אין די חדשים יוני און יולי פון פֿאָריגען יאָר, איז בענ׳ס תהלים־סעריע געווען אויסגעשטעלט אין דעם מוזעאום פֿאַר מאָדערנער קונסט אין פֿאַריז. די אויסשטעלונג איז באַוואונדערט געווארען פון די העכסטע פֿראַנצויזישע רעגירונגס־פֿאַרטרעטער און באַרימטע קונסט־קריטיקער. איצט, אין יאָר 1971, איז די תהלים־סעריע ווידער אויסגעשטעלט אין מוזעאום פֿאַר היילי־גער קונסט אין דעם באַרימטען מיטעלאָלטערליכען פּאַלאַץ ראַ־קאַמאַדור. דער נייער קולטור־מיניסטער פון פֿראַנקרייך, די האָ־מעל, האָט ביי זיין באַזוך ביי דער אויסשטעלונג אויסגעדריקט גרויס ענטוזיאַזם פֿאַר די ווערק פון אונזער ליבן און באַרימטען ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, דעם קינסטלער בען. די פּרעסע אין פֿראַנקרייך שרייבט כסדר, אַז בען איז „זיכער אײַנער פון די גרעסטע קינסטלער פון אונזער צייט".

דער באַרביקאַנער מיסיע, אויף דער שוועסטעראָ־ראָכאַ גאָס 27, וואו ס׳איז אָרגאַניזירט געווארען אַ פּאָליקליניק.

אין 1939 האָב איך געענדיגט דעם ליצעאום. אין צייט פון דער מלחמה בין איך געווען און געקעמפט אין די רייען פון דער רויטער־אַרמיי. אין יאָר 1944 בין איך צוריקגעקומען אין דעם פֿאַרניכטעטען ביאַליסטאָק. ליידער האָב איך דאָרט קיינעם פון מיין משפּחה נישט געטראָפֿען. ווי עס איז דעמאָלט געווען אין דער מאָדע, האָב איך געענדערט מיין פֿאַמיליע־נאָמען, אויף לעש־טשינסקי, אַזוי ווי איך הייס ביז היינט. שוין דריי יאָר ווי איך באַקום אַ רענטע, איך האָב געענדיגט אַ העכערע שולע.

אין דער לאַגע ווען מיר זיינען געבליבען לעבן אַזאַ קליינע צאָל, איז דאָך אונז יעדער ביאַליסטאָקער איד ליב און טייער. איך אַרבעט איצט, אונטער דער אָנפירונג פון דר. ש. דאָטנער, איבער דער געשיכטע פון מיין פֿאַמיליע־שטאָט, כאָראָשטש.

איצט זאָמעל איך מאַטעריאַלען ווועגען דער מאַרטיראָלאָגיע פון די כאָראָשטשער אידען, אין נאָוועמבער 1942. אין דער צוקונפט ווועל איך שרייבען ווועגען דעם אָנהויב פון כאָראָשטשער ישוב, ווועגען דעם לעבען, שאַפען און קולטור־אַרבעט פון די כאָראָשטשער אידען. איך וועל זיך אויך באַמיען אָנצושרייבען אַ רעפֿאָרטאַזש פון דעם אידישען לעבען פון די ביאַליסטאָקער אידען. עס ווועט נאָך אָבער דויערען אַ ביסעל צייט. איך פֿער־זענליך טראַכט, אַז עס וואָלט אינטערעסאַנט געווען צו שרייבען אַ רעפֿאָרטאַזש פון איצטיגען ביאַליסטאָק, אין פֿאַרבינדונג צו דעם עבר פון די ביאַליסטאָקער אידען. אונז אַלע בינדען דאָך די עראינערונגען (זכרונות) פון די אַלטע גוטע צייטען און די לייענער וועלען מיט צופֿרידענהייט זיך דערמאָנען די באַקאַנטע ערטער, אַזעלכע ווי די באַן־סטאַנציע, די שוהל, דער בית־עולם, די באַקאַנטע גאַסען, די געבליבענע אידען און פיל אַנדערעס.

צום סוף האָב איך אַ גרויסע ביטע: איך בין זייער פֿאַראינ־טערעסי־ט צו באַקומען די אַדרעסען פון לעבענדיגע כאָראָשטשער אידען, צווישען זיי דעם רב׳ס טאָכטער, וועלכע איז אין 1936 אַוועקגעפֿאָרען קיין ארץ־ישראל. זי האָט געהייסען גיטעל בלינ־שטיין. איך מיין אויך די אידען, וועלכע האָבען זיך געראַטעוועט פון טויט. דאָס זיינען משה נאָוויאַנסקי, וועלכער וואוינט אין דרום־אַמעריקע, און יצחק שנייידער און זיין ברודער, און אפשר אויך אַנדערע כאָראָשטשער, וועלכע האָבען עמיגרירט פֿאַר דער מלחמה. איך וואָלט געראַ געגאָסען צו מיין אַרבעט פון זייערע זכרונות. מען קען צו מיר שרייבען אויף פֿאָלגענדען אַדרעס:

ANATOL LESZCZYNSKI
Warszawa 22, ul. Dantyszka No. 2 m. 15
Poland

חשובע געסט באַזוכען דעם צענטער אין ניו־יאָרק

הערש פייגין פון אַרגענטינע

דער ביאַליסטאָקער צענטער, מושב־זקנים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשען איז מיט אַ קורצער צייט צוריק באַזוכט געוואָרען פון אונזער חשוב'ן לאַנדסמאַן, הערש פייגין, פון בועניאָס איירעס, אַרגענטינע, וואו ער איז אַ וויכטיגער טוער אין דער דאָרטיגער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט. ער איז אויך זייער אַקטיוו אין דעם אַלגעמיינעם אידישען געזעלשאַפטליכען לעבען אין אַרגענטינע, ער האָט אויך געהאָלפען בויען אַ אידישע שולע. די פאָרשטייער פון אונזער אינסטיטוציע האָבען ווי געהעריג אויפגענומען דעם חשוב'ן גאָסט פון דער ווייטער בועניאָס איירעס. מיר האָבען געזען ווי הערש פייגין האָט ממש געהאָט טרערען אין זיינע אויגען פון פרייד פון דעם וואָס ער האָט געזען ביי אונז, מיט וויפיל האַרץ און נשמה מיר פירען אָן דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק. דאָס האָט אויך אים אָנגעפילט מיט גרויס שטאָלץ. הערש פייגין האָט איבערגעלאָזען אַ באַדייטענדע געלט־ביישטייערונג פאַר דער אינסטיטוציע, דער נאָמען פון הערש פייגין און זיין פרוי איז אַרויפגעשטעלט געוואָרען אויף דער דוד סאָהן־מנורה, וואָס איז אין דער לאָבי פון אונזער ביאַליסטאָקער צענטער, אָלס אָנערקענונג פאַר זיין צוגעבונדענקייט און טריישאַפט צו אונזער אינסטיטוציע, וואָס ער וווייזט אַרויס די גאַנצע צייט. אין בועניאָס־איירעס איז הערש פייגין אַ פראָמינענטער אינדוסטריעלער. ער בויט קעסלען פאַר טעקסטיל־פאַבריקען וווי אויך פאַר באַהייצונג אין די ניי־אויסגעבויטע הייזער. ער האָט אויך אַ גרויס געשעפט מיט מאַטעריאַלן פאַר בוי־אונטערנעמונגען. פייגין האָט באַקומען פיל אויסצייכענונגען פון דער אַרגענטינער רעגירונג, פאַר זיין גרויסען בייטראָג ביים פראָדוצירן די נויטיגע קעסלען לויט די מאָדערנע פאַרלאַנגען.

מר. הערש פייגין פון אַרגענטינע באַזוכט אונזער היים. פון רעכטס צו לינקס: הרב ע. ווייסמאַן, מר. י. ריבאַל, מר. ה. פייגין און מרס. ע. אינגבערג.

אברהם שייקעוויטש פון ישראל

מיט גרויס פריינטשאַפט און וואַרימקייט האָבען מיר אויך אויפגענומען אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער דעם פראָמינענטען לאַנדסמאַן פון מדינת ישראל, אברהם שייקעוויטש, דער קאָרעספאָנדענט פון דער „ביאַליסטאָקער שטימע". ליידער איז ער אָבער צו אונז געקומען אין אַ טרויעריגער, פאַר אים, צייט. נאָכדעם ווי זיין ליבע פרוי, צפּורה, איז געשטאָרבען מיט אַ קורצער צייט צוריק אין תל־אָביב, האָט שייקעוויטש באַקומען די נייעס, אַז זיין ברודער, בנימין, איז געשטאָרבען אין מאָנטרעאָל, קאַנאַדע. אברהם שייקעוויטש איז דעריבער געפאָרען קיין קאַנאַדע אָפּצוגעבען כבוד זיין פאַרשטאָרבענעם ברודער. נאָכדעם איז ער געקומען אויף אַ פאָר טעג קיין ניו־יאָרק. די פירער און טוער האָבען אויפגענומען אברהם שייקעוויטש מיט גרויס וואַרימקייט אין אונזער צענטער. מיר האָבען אים געוויזען די נייע איבערגעבויטע און אַלע מאָדערנע איינריכטונגען. דער חשובער לאַנדסמאַן האָט טאָקע אויסגעדריקט באַוואונדערונג און דאַנקבאַרקייט פאַר אונזער אַרבעט, וואָס ברענגט אַזוי פיל כבוד דעם נאָמען פון דער אידישער ביאַליסטאָק, וועמענס גרויסער יחוס וועלט גענוג וווייטער מיט ליבע און טריישאַפט.

אונזער לאַנדסמאַן אברהם שייקעוויטש מיט זיינע אייניקלעך אלעד און ליאור.

ישראל און פאַניאַ שייפער פון ישראל

דער ביאַליסטאָקער צענטער און מושב־זקנים און שפּיטאָל פאַר די עלטערע מענטשען האָט אויך געהאַט דעם כבוד צו האָבען אַלס באַזוכער פאַניאַ און ישראל שייפער, וועלכע וואוינען אין פּתח־תקוה, מדינת ישראל. מר. שייפער איז אַ געבוירענער אין ביאַליסטאָק, וואו זיין נאָמען איז געווען אַמאָל שפּאָגעלסקי. דאָס פּאָרעל האָט באַזוכט אַלע אָפּטיילונגען פון אונזער גרויסער אינסטיטוציע און זיי האָבען אויסגעדריקט גרויס לויב פאַר דעם אַלעם וואָס זיי האָבען געזען. מיר האָבען אויך געגעבען די חשובע געסט די נויטיגע אינפאָרמאַציעס וועגען די פאַרשידענע טעטיגקייטען וואָס ווערען אָנגעפירט אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק.

אַ גרופּען-בילד מיט די געסט פון אַרגענטינע — עס שטייען פון רעכטס: חזן הערי פיינבערג, חנה און אוירווינג הערשקאָוויטש, פערל ווילענסקי, ציפקע און מאַקס גאָלוב, אייִדאַ זאַלאָוויטש; און די געסט אברהם און חנה דיין און נעדי וואַגמאַן.

אברהם און חנה דיין פון אַרגענטינע

די פירער און טוער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער האָבען אויך געהאַט דאָס פאַרגעניגען אויפצונעמען אַלס געסט און באַאַזוכער אברהם און חנה דיין, פון אַרגענטינע. אויך זיי זיינען געווען באַגייסטערט פון דער זייער וויכטיגער און נוצליכער אַרבעט וואָס ווערט אָנגעפירט אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק. ביי דער געלעגנהייט פון זייער באַזוך האָבען אברהם און חנה דיין אויך בייגעוואוינט די אינסטאַלייישאָן פון דער באָארד אָוו דירעקטאָרס פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער. מר. דיין האָט ביי דעם פייערליכען צוזאַמענטרעף געריידט און אָפּגעגעבען אַ באריכט פון דעם פאַרבאַנד פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין אַרגענטינע.

יחזקאל קירשענבוים מיט פרוי פון ישראל

צווישען די חשובע געסט און לאַנדסלייט, וועלכע האָבען לעצטענס באַזוכט די גרויסע ביאַליסטאָקער אינסטיטוציע אין ניו־יאָרק, זיינען אויך געווען יחזקאל קירשענבוים מיט זיין פרוי, פון ירושלים. מר. קירשענבוים איז מענעדזשער פון ירדניה אינשורענס קאָמפּאַני, אין ירושלים. אויך דאָס פאָרל איז געווען באַגייסטערט פון דעם אַלעם וואָס זיי האָבען געזען אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשען. זיי האָבען אויסגעדריקט לויב צו די פירער און טוער פון דער אינסטיטוציע פאַר אָנפירען מיט אַזוי פיל ליבשאַפט און וואַרימקייט די אינסטיטוציע, וואָס איז שוין איצט גוט באַוואוסט אין דער וועלט.

יחזקאל קירשענבוים איז אַ שוואָגער פון באַוואוסטען ביאַליסטאָקער געזעלשאַפטליכען טוער פון ירושלים, זלמן נאָוואָסעלסקי.

דר. וואָרען לערנער פון נאָרט קאַראָליינאַ

דר. וואָרען לערנער, פּראָפעסאָר פון געשיכטע אין דיוק אוניווערזיטעט, נאָרט קאַראָליינאַ, האָט באַזוכט אונזער היים צו קריגען אינפאָרמאַציע וועגען אונזערער חרוב׳ער היים־שטאָט ביאַליסטאָק אין די יאָרען 1914—1920. ער שרייבט אַ בוך וועגען יענער צייט. מיר האָבען אים געגעבען די אינפאָרמאַציע, ווי אויך דעם אַלבום און גלייכצייטיק אים באַקענען מיט דער אַרבעט פון אונזער היים. ער איז אַוועקגעגאַנגען פול מיט באַגייסטערונג.

אסתר שיפמאַן פון מעלבוירן, אויסטראַליע

אַ ביאַליסטאָקער פרוי אסתר שיפמאַן פון מעלבוירן, אויסטראַליע, האָט באַזוכט אונזער „היים" און עס האָט אויף איר געמאַכט אַן אויסערגעוועניליכען אינדרוק צו זען וואָס די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט האָבען געשאַפען.

פרוי שיפמאַנ׳ס מיידעלשער נאָמען איז געווען איזבוצקי; זי איז אַן אייניקעל פון יעקב שניידער, וועלכער האָט געהאַט אַ געשעפט פון פאַרטיגע קליידער אַנטקעגען דעם שטאָט זייגער אין ביאַליסטאָק.

יעטא און מאַקס אַסטאָן פון סאַן־פראַנציסקאָ

אונזערע לאַנדסלייט יעטא און מאַקס אַסטאָן (פון דער היים, וואַרשאַווסקי) פון סאַן־פראַנציסקאָ, אויף זייער וועג פון אַ באַזוך אין אַרגענטינע, האָבען זיך אָפּגעשטעלט אין ניו־יאָרק כדי צו באַזוכען אונזער ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשען. זיי זיינען שטאַרק איבערראַשט צו זען די היים און ווי די אייגוואוינער ווערען באַהאַנדעלט. זיי האָבען זיך נישט געקאָנט אָפּלויבען און טאָקע געזאָגט אַז צוליב דעם אַליין איז געווען כדאי זיך אָפּשטעלען אין ניו־יאָרק און זען וואָס די ביאַליסטאָקער האָבען אויפגעטאָן און טוען.

דאָס בילד געפינט זיך אין דוד סאַהן אוידיטאָריום אין תיכון „ד" אין תל־אָביב. דאָס שטעלט פאָר די שוהל, דעם שטאָט־זייגער און די פאַבריקען פון אונזער פאַרשניטענער ביאַליסטאָק, געמאַלען פון אונזער לאַנדסמאַן, לעאָן פיין. דאָס בילד איז פּרעזענטירט געוואָרען פון מרס. עווע גרינהויז און איר זון פיליפּ פון סאַוט־אַפריקע, אין אָנדענק פון נישט־לאַנג פאַרשטאָרבענעם מאַן און פאָטער אליהו.

אויף זייער לעצטען באַזוך אין ישראל, מיט עטליכע מאָנאַטען צוריק, האָבען זיי איבערגעלאָזט אַ באַדייטענדע סומע צו פאַרשענערען דעם אוידיטאָריום.

ביים בילד שטייט רעכטס: הערשל פייגין פון אַרגענטינע און מ. קרוגליאַק פון ישראל.

איינציגער לעבענגעבליבענער רב פון ביאַליסטאָק אויף אַ באַזוך אין אונזער צענטער אין ניו־יאָרק

צווישן די פיל חשובע גאסט, וועלכע האָבן אין דער לעצטער צייט באַזוכט דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפיטאָל אין ניו יאָרק, איז אויך געווען דער ווירדיגער הרב שמואל אהרן שצעדראָוויצקי, וואָס איז דער איינציקער לעבנ־געבליבענער רב פון אונזער אַמאָליקער היים־שטאָט ביאַליסטאָק. ער איז געווען מיטגליד פון דעם ביאַליסטאָקער ראַבינאַט די לעצטע יאָרן פאַר דער צווייטער וועלט־מלחמה, ביזן יאָר 1940. איצט וואוינט הרב שצעדראָוויצקי אין תל־אָביב.

קומענדיק אין דער אינסטיטוציע איז הרב שמואל אהרן שצעדראָוויצקי אויפגענומען געווארן פון דעם ענעראַל־סעק־רעטאַר פון צענטער, איסאַק ריבאַלאָווסקי, וועלכער האָט דעם חשובן גאַסט אַרומגעפירט איבער אַלע אָפטיילונגען פון דער געביידע. דער רב האָט זיך אויך באַגעגענט מיט מרס. עטל אינגבערג, עקזעקוטיוו־דירעקטאָרין פון דער אינסטיטוציע און מיט הרב עזריאל ג. ווייסמאַן, דער רב פון ביאַליסטאָקער צענ־טער. הרב שצעדראָוויצקי האָט אויסגעדריקט גרויס באַגייי־

הרב שמואל אהרן שצעדראָוויצקי, געוועזענער רב אין ביאַליסטאָק, איצט אין ישראל, האָט באַזוכט אונזער היים — פון רעכטס צו לינקס: הרב עזריאל ג. ווייסמאַן, דער גאַסט הרב ש. א. שצעדראָוויצקי, מר. מאָריס מייסין און מר. א. ריבאַלאָווסקי.

טערונג פון דעם אַלעם, וואָס ער האָט געזען אין דעם מושב זקנים און שפיטאָל. אַ באַזונדערן אייגדרוק האָט אויף אים געמאַקט, האָט ער געזאָגט, די גרויסע איינגעאָרדנטע פיינע שהה און אַלע איינריכטונגען אין דער קיך וואו אַלץ ווערט צו־געגרייט אויף דעם סאַמע בעסטן כשר'ן אופן. דער חשובער גאַסט האָט דערקלערט, אַז בלויז צוליב דעם האָט געלוינט צו קומען פון מדינת ישראל קיין ניו יאָרק, כדי דאָס צו זען.

הרב שצעדראָוויצקי האָט זיך אויך באַגעגנט מיט מר. מאָריס מעיסין, דער טרעזשורער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער. דער חשובער גאַסט פון מדינת ישראל האָט אויך באַקומען פון מר. מעיסין וויכטיקע גרויסע מאַשינען פאַר דער ישיבה אין ישראל, וואו אַ האַלבן טאָג ווערט געלערנט און דעם אַנדערן האַלבן טאָג לערנט מען די תלמידים פאַרשידענע פאַכן. מאָריס מעיסין האָט אַפילו אויך באַצאָלט פאַר אַוועקשיקן די דאָזיקע מאַשינען קיין ישראל.

הרב שמואל אהרן שצעדראָוויצקי איז אַ זון פון דעם באַ־וואוסטן רב און רבי פון ביאַליסטאָק, הרב ר' מאיר'קע זצ"ל, במשך פון 30 יאָר, וועלכער איז געווען באַרימט אַלס גאון און צדיק און זייער אָנגענומען ביי דער גאַנצער אידישער ביאַליס־טאָק. אַ האַלב יאָר נאָכן אויסברוך פון דער צווייטער וועלט־מלחמה, ווען ביאַליסטאָק איז אויבערגאַנגען פריער צו די היט־לעריסטן און נאָכדעם צו די סאָוועטן, איז הרב שצעדראָוויצקי מיט זיין פאַמיליע אַנטלאָפן פון פוילן. זיי האָבן זיך געשמוגלט פאַרשידענע גרעניצן און צום סוף אָנגעקומען קיין קאָוונע, ליטע, וואָס איז דאַן נאָך געווען נייטראַל. פון דאָרט זיינען זיי אַוועק דורך רוסלאַנד קיין יאַפאַן, שאַנכאַי און אינדיע, און אין יאָר 1942 אָנגעקומען קיין ארץ ישראל וואו די משפחה וואוינט די גאַנצע צייט.

הרב שצעדראָוויצקי פאַרנעמט אין מדינת ישראל אַ זייער חשובן אָרט סאַי אַלס אָנגעזעענער רב, סאַי אַלס חשובער כלל־טוער. ער איז וויצע־פּרעזידענט פון דער קהילה (מועצה דתית) אין תל־אָביב, פּרעזידענט פון „אַגודת ישראל" אין תל־אָביב און אַן אַקטיווער מיטגליד אין פאַרשידענע אַנדערע געזעלשאַפט־לעכע אינסטיטוציעס אין ישראל. הרב שצעדראָוויצקי באַטייליקט זיך אויך אין די צוזאַמענפאַרן און פייערונגען פון די ביאַליס־טאָקער, וואָס ווערט פון צייט צו צייט איינגעאָרדנט אין תל־אָביב און אין קרית ביאַליסטאָק אין ישראל.

הרב שמואל אהרן שצעדראָוויצקי איז אויך אַליין אַ גע־בוירענער אין ביאַליסטאָק. זיין זיידע, דער מוטערס פאָטער, איז געווען דער באַוואוסטער חסידישער רבי פון ביאַליסטאָק ר' נחום קאָברינער זצ"ל, וועלכער האָט אַמאָל געוואוינט אויף פּיאַסקעס אין רבי'נס געסל. אויף זיין נאָמען האָט טאָקע דאַן די צאַרישע מאַכט אַ נאָמען געגעבן דאָס געסל — ראָווינסקאַיאַ. נאָכן פאָגראָם אין יאָר 1905, איז ער אַרויסגעגאַנגן וואוינען אין צענטער פון דער שטאָט.

בריוו פון טאַשקענט פונעם ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן און שרייבער מענדל גאָלדמאַן

מיר האָבן באַקומען אַ בריוו פון אונדזער חשובן לאַנדסמאַן, דעם באַקאַנטן שרייבער מענדל גאָלדמאַן, וועלכער וואוינט זינט די מלחמה־יאָרן אין טאַשקענט, די הויפּט־שטאָט פון אוזבעקיסטאַן אין סאָוועט־רוסלאַנד. אין זיין בריוו שרייבט פריינט גאָלדמאַן, אַז ער איז לעצטנס אַרויס פון שפיטאָל וואו ער האָט דורכגעמאַכט אַן אַפּעראַציע. „דאָס האָט אָפּגעשוואַכט מיין האָרץ" — שרייבט ער — „און איך בין איצט אַ... האַרציקער מענטש. איך בין שוין אויף פענסיע, איך קען זיך איצט אָפּרוען און אפשר וועט דאָס אויך העלפן פאַר מיין געזונט־צושטאַנד".

אין זיין בריוו דערציילט אויך גאָלדמאַן, אַז זייענדיק אין שפיטאָל האָט ער אַפילו געשאַפן אַ ציקל נייע לידער. איין גרויס ליד, וואָס ער האָלט פאַר אַ שטאַרקע ליד טראָגט דעם נאָמען „אין שפיטאָל". ער האָט אויך אָנגעשריבן אַ ליד געווידמעט זיין אייניקל און אַלע אייניקלעך פון גאָר דער וועלט.

אונדזער ליבער לאַנדסמאַן פרעגט זיך אין זיין בריוו נאָך אויף דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק און אויף אַלע פירער און טוער, און ער שיקט איבער די האַרציקסטע גרוסן צו אַלעמען. מענדל גאָלדמאַן האָט מיט אַ קורצער צייט צוריק געפייערט זיין 70־טן געבורטסטאָג. מיר וויינטשן אים נאָך פילע יאָרן פון געזונט, גליק און נחת מיט זיין משפחה.

אונזער זון דער אַרכיטעקט

פון דוד זאַבלודאָווסקי (מעקסיקאָ)

אברהם איז זיין נאָמען און געבוירען געוואָרען איז ער אין ביאַליסטאָק, אין דעם יאָר 1925, אין אַ פּיצינקער אייבער־שטיבעלע, ביי אַלטער דעם איזוואַשטשיק, אויף מענכנע׳ס גאַסל. אגב, אַ מאַדנער צופאַל. אין דער זעלבער שטיבעלע איז מיט העכער אַ האַלב יאָרהונדערט צוריק אויך געבוירען געוואָרען די גוט־באַקאַנטע ענגעראַל סערקעטאַרין פון אונזער קהלה, גיטל יאַלאָוויטש (שייע דעם ווייסענקער׳ס אייניקעל) — אַ קערענדיגע ביאַליסטאָקערין, נאַטירליך.

קנאַפּע צוויי יאָר איז דער בחור אַלט געווען, ווען ער איז געקומען קיין מעקסיקע און ער האָט זיך געהאָדעוועט אויף אַ הויף מיט העכער צוואַנציג מעקסיקאַנער שכנים. צוויי יאָר האָט ער געלערנט אין דער אידישער שול און נאָכדעם איז ער אַריבער אין די רעגירונגס־אַנשטאַלטען. פון קינדווייז אָן האָט מען באַמערקט דאָס דער בחור האָט ליב צו מאָלען און צייכענען און אויף דעם הויף האָט זיך דער איבעל צוגע־קלעפט צו אַ בוי־מייסטער, וועלכער האָט אים מיטגענומען צו די געביידעס וואָס ער האָט געבויט אין יענער געגענט. עס איז דעריבער ניט קיין וואונדער, וואָס דעם איבעל האָט גע־צויגען צו דער פּראָפעסיע, וואָס מען רופט אַרכיטעקטור. אָבער פריער דערלויבט מיר דערציילען אָט וואָס:

אין 1942, אין סאַמע ברען פון דער בלוטיגער וועלט־מלחמה, האָבען די אָנפירערס פון רַאַדיאָ איינגעאָרדענט אַ קאָנקורס און מען האָט געבעטען שריפטליך אָנצייכענען די פּלעצער וואו די קריגערישע אַרמייען זיינען געשטאַנען מיט אַ מאַנאַט פריער און וואו זיי שטייען אין איצטיגען מאָמענט. עס זיינען אַריינגעקומען צענדליגער ענטפערס און די ערשטע פּרעמיע האָט געקראָגען דער 17־יאָריגער בחור׳ל אברהם זאַבלודאָווסקי. אַלע האָבען באַוואונדערט די אָנגעצייכענטע מאַפּע, וואָס ער האָט צוגעשטעלט און קיינער האָט ניט געגלויבט, אַז דאָס איז געמאַכט געוואָרען מיט דער האַנד.

און אָט טרעט ער אַריין אין פאַקולטעט פון אַרכיטעקטור. אברהם זאַבלודאָווסקי, דער ערשטער אידישער תלמיד אין דעם דאָזיגען לערן־אַנשטאַלט, אַ זון פון עלטערן־אימיגראַנטן. ער לערנט זיך מיט גרויס חשק און קריגט די בעסטע אויסצייכענונגען און מיינונגען. און ווען ער איז אַיינגעטראָטן אין דעם פערטען יאָר פון זיין קאַריערע, האָט ער שוין אָנגעהויבען בויען הייזער אויף אייגענער רעכענונג. און אַזוי ביסלעכווייז האָבען זיך אָנגעהויבען אָנטוויקלען זיינע שפּעטערדיגע פאָר־צוויגטע בוי־אונטערנעמונגען. געענדיגט האָט ער דעם קורס און געקראָגען דעם טיטל אַרכיטעקט מיט אַ בכבוד׳יגער ספּע־ציעלער אויסצייכענונג. דאָ פאַסט זיך עפּעס צו דערציילען: מיט יאָרען צוריק האָב איך געהערט ווי איינער האָט געפרעגט, וואָס עס איז דער אונטערשייד פון אַן אינזשינער ביז אַן אַרכי־טעקט? און דער ענטפער איז געווען, אַז דער אונטערשייד איז אַזוי ווי פון אַ מוזיקער ביז אַ קאָמפּאָזיטאָר. דאָס איז שטאַרק געפעלען געווען זיינע פּראָפעסאָרען.

כאַראַקטעריסטיש איז דאָס דער אינהאַלט פון זיין טעזיס, געווען אָפּגעדרוקט צו רעפּאָרמירן אַ נייעם געגענט פון מעקסיקע און שאַפען דאָרטען עפּעס אַזעלכעס וואָס זאָל זיין ענליך צו דעם טיימס סקווער אין ניו יאָרק.

עס וואָלט פאַרנומען צו פיל פּלאַץ אויסצורעכענען אַלץ וואָס דער יונגער מאַן האָט געבויט און געשאַפען, וועל איך בלויז פאַרצייכענען עטליכע מאָנומענטאַלע אַרבעטען, וואָס די רעגירונג האָט אים אָנגעטרויט און וועלכע טראָגען אַ געזעל־שאַפטליכען כאַראַקטער.

צוערשט קומט אַ וואונדערבאַרע געביידע, וועלכע איז אויפ־געשטעלט געוואָרען אויף דעם פּלאַץ וואו מעקסיקע האָט מיט הונדערט יאָר צוריק געוואונען די דעציזירענדע שלאַכט ביי די פראַנצויזישע אינוואַזאָרען.

עך האָט אויך אויסגעאַרבעט אַ פּראָיעקט צו בויען אין ירושלים אַ טוריסטען צענטער מיט אַן אָבסערוואַציע־טורעם 250 מעטער די הויך, פון וואַנען מען וועט קענען זעהן ביידע ים׳ען וואָס רינגלען אַרום מדינת ישראל. אונטען, אַרום דעם טורעם, וועט זיין אַ מאָדערנער פאַרוויילונגס־צענטער, נאָכדעם קומט אַ געוואָגטער פּראָיעקט צו בויען אַ פּרישע שטאָט אין מעקסיקע, אַ געגענט וועלכע פאַרמאָגט רייכע פּעטראָלעאום קוואַלען און אָט איז ווידער אַ קאָלאָסאַלער פּראָיעקט, פּינאַנסירט פון דער רעגירונגס־באַנק, צו בויען 50 בנינים מיט העכער צוויי טויזענט וואוינונגען פאַר מענשען פון מיטעלקלאַס. די אַרבעט איז שוין אין פולען גאַנג. עס איז אויך פאַרטיג אַ פּלאַן צו בויען אַ גרויסע פעדעראַלע ביבליאָטעק. די הויפּט־געביידע וועט זיין פון גלאָז און פּלאַסטיק און וועט האָבען פּלאַץ פאַר צוויי מיליאָן ביכער און מאַנוסקריפּטען. די ביבליאָטעק, צוזאַ־מען מיט אַלע אַרומיגע געביידעס, וועט פאַרנעמען אַ שטח פון פופציג טויזענט קוואַדראַט מעטער.

און אַז מען רעדט שוין וועגען אַרכיטעקטען, ווילט זיך מיר צום סוף דערציילען אַן אינטערעסאַנטען עפּיזאָד וואָס איך האָב אַמאָל געלייענט אין אַ היגער גרויסער שפּאַנישער צייטונג אויף דער ספּעציעלער זייט פון אַרכיטעקטור, וואָס דרוקט זיך יעדען זונטאָג. עס איז דאָרטען געווען באַשריבען ווי צוויי אַרכיטעקטען האָבען זיך אַריינגעזאָגט און געקיבעצט אייגער דעם אַנדערן. דער ערשטער האָט, ווייזט אויס, ניט שטאַרק געהאַלטען פון דעם צווייטענס טאַלאַנט, איז דער צווייטער געווארען באַליידיגט און האָט אים מיט ביטערניש בערך אַזוי געזאָגט: „הער נאָר, חבר מיינער, דו מאַכסט אַ גרויסען טעות. דו ביסט, ווי איך זע, אַבסאָלוט ניט באַקאַנט מיט מיינע פּראָ־יעקטען. פאַר זיך דורך, אדרבא, קיין אַקאַפולקאָ, וועסטו זיך באַקענען מיט דעם נייעם האָטעל וואָס איך האָב פּראָיעקטירט און געבויט ביים ברעג ים. דו וועסט זיך איבערצייגען, אַז דאָס איז אַזוינס און אַזעלכעס. איך פאַרזיכער דיר, אַז קיין פליג וועט דאָרט ניט אַריינקומען". אויף דעם האָט דער קלוגער חבר זיינער גלייך געענטפערט: „נעם זיך ניט צום הארצען, קאָלעגע מיינער, דיין האָטעל האָב איך גראָדע יאָ געזעהן און גוט באַטראַכט. עס איז טאַקע הונדערט פּראָצענט אמת, אַז דאָרטען קען ניט און וועט ניט אַריינקומען די קלענסטע פליג. זי וועט דאָרטען גלייך דערשטיקט ווערען, ווייל אין דעם האָטעל דיינעם קומט דאָך ניט אַריין קיין ביסעל לופט".

און צום סוף גיט ער צו: „אָבער, גוטער ברודער, ניט גע׳דאגה׳ט, דו ביסט נאָך יונג — דו וועסט זיך אויס־לערנען"...

בריוו פון לאַנדסלייט איבער דער וועלט

דאַנק־בריוו פון לאַנדסלייט אין מדינת ישראל פאַר צוגעשיקטער הילף פון אונדזער צענטער

פונקט ווי יעדעס יאָר פאַר דעם גרויסן יום־טוב פּסח, האָט דער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק אויך דאָס מאָל אַרויס־געשיקט געהעריקע פּעקלעך מיט דער נויטיקער שפּייז אויף יום־טוב, צו נויטבאַדערפטיקע לאַנדסלייט אין מדינת ישראל. דאָס יאָר האָט זיך געפאָדערט אַ נאָך גרעסערע הילף, ווייל צווישן די אידן וועלכע זיינען לעצטנס אַרויסגעפאָרן פון פּוילן און אָנ־געקומען אין דער אידישער מדינה, זיינען אויך געווען אַ גרעסערע צאָל לאַנדסלייט פון ביאַליסטאָק.

אין פאַרבינדונג מיט דער הילף וואָס מיר האָבן צוגעשיקט צו אַזעלכע לאַנדסלייט, האָבן מיר באַקומען פיל דאַנק־בריוו פון די ביאַליסטאָקער אידן. מיר ווילן דאָ ציטירן בלויז אין קורצן פון עטלעכע בריוו, וואָס מען שרייבט אונדז פון ישראל פאַר ניט פאַרגעסן די נויטבאַדערפטיקע.

„טייערע לאַנדסלייט!

מיר ווילן אייך לאָזן וויסן, אַז אַ דאַנק אייער צוגע־שיקטן סערטיפיקאַט האָבן מיר דאָ באַקומען פון „סופּער־סאָל" אַ פיינעם פּאַקעט מיט שפּייז אויף יום־טוב. מיר דאַנקן אייך פאַר אייער טריישאַפט צו אונדז, מיר גריסן אַלע לאַנדסלייט. מיר ווינטשן אייך אַלעמען געזונט און פיל גליק".

ל. א.

* * *

„טייערע ביאַליסטאָקער אידן

איר זאָלט זיין געזונט און לעבן לאַנג פאַר אייער גוטסקייט. די שפּייז וואָס מיר האָבן באַקומען פון „סופּער־סאָל" פאַר דעם טשעק וואָס איר האָט אונדז געשיקט, איז אונדז גוט צונוץ געקומען. זייט אַלע געזונט, לעבט אין גליק און פרידן".

מ. ס.

* * *

„טייערע לאַנדסלייט!

אייער הילף האָט אונדז פאַרשאַפט אַ סך פרייד. עס איז גוט צו וויסן, אַז ביאַליסטאָקער אידן אין ניו יאָרק, דורך אייער גרויסן צענטער, ציען ווייטער דעם גרויסן יחוס פון ביאַליסטאָקער אידישער גוטסקייט. זייט אַלע געזונט".

ד. ג.

* * *

„טייערע לאַנדסלייט!

גאָט זאָל אייך באַצאָלן פאַר דער מצווה וואָס איר טוט ביים ניט פאַרגעסן די נויטבאַדערפטיקע לאַנדסלייט. מיר גריסן אייך אַלע און מיר ווינטשן אייך פיל פרייד, גליק און צופרידנהייט אין לעבן".

ח. ב.

ניט ביאַליסטאָקער אידן ווייזן אַרויס גרויסן אינטערעס פאַר דעם ביאַליסטאָקער מושב זקנים און שפּיטאָל

אין חודש מאַי פון היינטיקן יאָר האָבן מיר באַקומען אַ בריוו פון לאָס אַנדזשעלעס, קאַליפאָרניע, וואָס האָט טיף גערירט אַלע פירער און טוער אַרום דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל. אָט גיבן מיר דאָ דעם אינהאַלט פון בריוו, וואָס רעדט פאַר זיך:

חשובע לאַנדסלייט פון ביאַליסטאָק!

מיר זיינען דאָ אַ גרופּע פריינט, וועלכע קומען זיך צוזאַמען פון צייט צו צייט און פאַרברענגען אין אַ פריינט'ס הויז אין אַ געמיטלעכער אַטמאָספערע. עס זיינען דאָ צווישן אונדז אַ פּאָר ביאַליסטאָקער ווי אויך פון אַנדערע שטעט. דער חבר גאָטפריד און חבר גיל האָבן אַפּעלירט צו אונדז וועגן הילף פאַר דעם ביאַליסטאָקער מושב זקנים אין ניו יאָרק. האָבן מיר זיך אַלע בייסטייערט און מיר שיקן אייך הונדערט דאָלאַר און זאָל דאָס זיין צום געזונט פון די ליבע עלטערע איינוואוינער אין דער אינסטיטוציע. זייט געגריסט, מיר ווינטשן אייך אַ פריילעכן יום־טוב שבועות.

פון מיר אייער פריינט, יחזקאל לאַנגזאַם,
אין נאָמען פון די זיבן פאַרפעלקער.

דאָס זיינען די נעמען פון די ביישטייערער:

אברהם און אידיט גאָטפריד
מאָריס און סאַללי גיל
בערני און העלען גיל
איסר און פרענסיס לעגאַטש
יואל און בעווערלי וודאָווינסקי
מאַיק און רות בריסקער
הערי און עלקא לאַנגזאַם.

פאַרשטייט זיך, אַז מיר האָבן צוגעשיקט אַ געהעריקן דאַנק־בריוו צו דער גרופּע טייערע אידן אין לאָס אַנדזשעלעס, ביאַ־ליסטאָקער און אַנדערע, פאַר זייער נאָבעלער האַנדלונג און ניט פאַרגעסן אויך צו העלפן דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל. דער אַרויסגעשיקטער בריוו, האָט אויך אַנטהאַלטן די בעסטע וואונטשן פאַר די אויבנדערמאָנטע ביי־שטייערער.

און איצט קום איך מעלדן, אַז היינט האָב איך דערהאַלטן אייער פּאַקעט פאַר דעם יום־טוב פּסח און איך האָב זיך זייער געפרייט וואָס מיט אייער גוטהאַרציגקייט העלפט איר אונדז פריי־ליך מאַכן דעם יום־טוב. פון טיפן האַרצן באַדאַנקען מיר אייך און דער אַלמעכטיגער זאָל אייך בענטשן מיט גרויס הצלחה אין אייער אַרבעט...

אייער בעסטער פריינט פון ירושלים, אַ ביאַליסטאָקער,
הרב ש. מ.

אַ גרוס פון די ביאַליסטאָקער אין שוועדן

פון אַלטער טרוס (שטאָקהאָלם)

מיט אַ קורצער צייט צוריק איז דאָ ביי אונדז, אין שטאָקהאָלם, געווען אויף אַ באַזוך אונדזער פּראָמינענטער און באַליבטער לאַנדסמאַן הרב מרדכי קירשבלום, דער פאָרזיצער פון דעם עליה־דעפּאַרטמענט אין ירושלים. ער איז דאָ אַרויסגעטראָטן מיט רעפעראַטן און פאַרשטייט זיך, אַז אַלס ביאַליסטאָקער, האָט ער געריידט אין אידיש. הרב קירשבלום האָט אויך געריידט אין דעם קהילה־צענטער אין שטאָקהאָלם, אויף דער טעמע: „מדינת ישראל נאָך די 90 טעג פון וואָפן־שטילשטאַנד". דער באַזוך און די רעפעראַטן פון דעם באַליבטן הרב מרדכי קירשבלום האָבן איבערגעלאָזט אַ שטאַרקן איינדרוק אויף אַלעמען.

* * *

מיר האָבן באַקומען צוגעשיקט פון אייך די פּרעכטיקע קאָלירטע אויסגאַבע פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל אין ניו יאָרק, וואָס ווערט דאָ פון אַלעמען באַוואונדערט. איר און מיר, דאָס מיינט אַלע ביאַליסטאָקער, האָבן מיט וואָס צו שטאָלצירן. איך ווינטש אייך אַלעמען נאָך מער דערפאָלג, וואָס דאָס מיינט אויך דערפאָלג אין נייע דערגרייכונגען פאַר די ביאַליסטאָקער אומעטום.

* * *

איך ווייל אייך אינפאָרמירן, אַז ביי אונז אין שוועדן, ווי אויך אין דענמאַרק און נאָרוועגיע, האָבן גאַסטראָלירט מיט גרויס דערפאָלג דער גוט באַקאַנטער ביאַליסטאָקער בינעקינסטלער, זלמן קאָלעשניקאָוו, מיט רות מימון. אין שוועדן האָבן זיי גאַסטראָלירט אין שטאָקהאָלם, מאַלמע און באַראָס.

דאָס פאָרל קאָלעשניקאָוו־מימון זיינען זייער צוגעפאַסט פאַר אונדזערע מקומות, זייער פראָגראַם איז פאָלקסטימלעך. דער ביאַליסטאָקער אידיש ביי קאָלעשניקאָוון, אָדער דער טשערנאָוויצער אידיש ביי רות מימון, איז אַ גרויסער ביישטייער צו זייערע פראָגראַמען. זייער טורנעע דאָ איז געווען אַ גרויסע דערפרישונג פאַר אַלעמען, ווייל אַ אידישע טעאַטער־פאָרשטעלונג אין אונדזערע מקומות איז אויך אַ גרויסער אידישער יום־טוב.

* * *

איך מוז לייגער פאַרענדיקן מיין קורצן בריוו מיט אַ טרויעריקע נייעס. איך האָבן געליטן אַ גרויסן פאַרלוסט, מיין פרוי איז פּלוצלינג פון מיר אַוועקגעריסן געוואָרן. זי איז אויך געווען מיין סעקרעטאַרין. כאָטש זי איז געווען געבוירן אין שוועדן האָט זי באַווייזן זיך אויסצולערנען אידיש אין רעדן און שרייבן, אויך מיט סטענאָגראַפיע. זי האָט מיטגעאַרבעט אין שוועדישע צייטונגען און זי האָט מיט מיר אָנגעפירט דאָס אידישע קולטור־לעבן אין שוועדן. דאָס מיינט, אַז צוזאַמען מיט מיר פלעגט מיין פרוי באַזאָרגן דאָ די אידן מיט אידישע צייטונגען, טעאַטער און פילמען ביזן וויטן לאַפלאַנד. איר טויט איז פאַר מיר אַ גרויסער פאַרלוסט.

* * *

מיר שיקן דורך דעם וועג איבער צו אונדזער ליבן פריינט און לאַנדסמאַן, אַלטער טרוס, אונדזערע טיפסטע מיטגעפילן. זאָל ער מער ניט וויסן פון קיין צער. זייט געטרייסט!

ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל
און די „ביאַליסטאָקער שטימע", אין ניו יאָרק.

נאָניאָנדזער־טרעפטינער באָל

פון מ. מ.

זונטיק דעם 2־טן מאַי, 1971, 1 אַזייגער בייטאָג, זיינען נאָנט צו 100 לאָנדסלייט זיך צוזאַמענגעקומען אין דעם באַנייטן און שיין דעקאָרירטן זאַל פון ביאַליסטאָקער צענטער.

מיר ווילן דאָ באַלד פון אָנהויב האַרציק באַדאַנקען עטל אינגבערג, דער הויפּט פאַרוואַלטערין און איסאַק ריבאַלאָווסקי, דעם געשעפטס־סעקרעטאַר פון דער „האָם", פאַר דעם אופן ווי זיי האָבן צוגעגרייט דעם זאַל פאַר אונדז און די וואַרעמקייט מיט וועלכער זיי האָבן אונדז אויפגענומען.

טישן אויסגעשטעלט אַרום זאַל מיט קינסטלעכע בלומען אויף יעדן טיש און אינמיטן פלאַץ צו טאַנצן. ריבאַלאָווסקי איז ספּעציעל געקומען צו זען אַז אַלץ זאָל זיין אין אָרדענונג.

נאָכדעם ווי דער עולם האָט זיך אַביסל „אַרומגעכאַפּט" מיט אַלטע פריינט און באַקאַנטע, געשמועסט און אַביסל געטאַנצט, האָבן זיך אַלע אויסגעזעצט ביי די טישן און אַ שיינער לאָנטש איז סערווירט געוואָרן.

אַרום 3 אַזייגער האָט רובין בינדלער געפרופן דעם עולם צו אָרדענונג און האָט אין אַ פאָר קורצע וווערטער אויפגעקלערט די באַדייטונג פון דעם צוזאַמענקום. ער האָט פאָרגעשטעלט דעם פרעזידענט פון די גאָניאָנדזער־טרעסטינער, משה מאָלאָזאָווסקי אַלס פאָרזיצער.

דער פאָרזיצער דערמאָנט דעם עולם אַז די צוויי רעליף קאָמיטעטן אַרבעטן אונטער דעם „טשאַרטער" פון זיין אָרגאַניזאַציע און זיי קריגן זייער פולע קאָאָפּעראַציע.

ער שטעלט דאַן פאָר די 2 סעקרעטאַרן מאָריס רובין פון די קאָניאָנדזער און חנה גאָלדשטיין פון די טרעסטינער, וועלכע גיבן אָפּ קורצע באַריכטן פון דעם יאָר אָפּגעטאָנענע אַרבעט.

שרה מאָלאָזאָווסקי, די פאָרזיצערין פון דעם טרעסטינער קאָמיטעט, גיט אויבער אין קורצן וועגן דער וויכטיגקייט פון די ליי־קאַסעס וועלכע מיר האָבן איינגעשטעלט אין ישראל און פון וועלכע דער גרעסטער טייל לאַנדסלייט אין ישראל געניסט, קריגנדיק גרעסערע הלואות אָן פּראָצענט. זי דערמאָנט אויך דעם פאַקט אַז מיר האָבן אַ צאָל פאַמיליעס קראַנקע, צובראָכענע מענטשן וועלכע מיר מוזן העלפן דירעקט פינאַנציעל.

דער פאָרזיצער מאַכט דאַן אָן „אָפּיל" פאַר ביישטייערונגען און עס קומט אַריין אַ היפשע סומע סיי פאַר די גאָניאָנדזער און סיי פאַר די טרעסטינער.

זאָל דאָ דערמאָנט ווערן אַז די בינדלער משפּחה האָט ווי אַלע יאָר, אויך דעם מאָל זיך אויסגעצייכנט מיט זייער בערייטהאַרציקייט.

לואי גאַרדאָן (לייבל העניע פראַדלס) פון שיקאָגאָ איז דעם מאָל ניט געקומען, ער איז ניט געווען געזונט. ער האָט געזען אַז אַן אַנדער פאַרטרעטער, משה פוקס, זאָל קומען און געבראַכט ביישטייערונגען פון די טרעסטינער אין שיקאָגאָ. טייערער פריינט גאַרדאָן, מיר האָפן אייך צו זען נעקסטן יאָר.

דער עולם האָט נאָכער פאַרברענגט ביז אַרום 6 אַזייגער און זיך צוגאַנגען אין אַ פריילעכער און געהויבענער שטימונג.

ביים ישראל-באָנד-קאָמפּעין — פון רעכטס צו לינקס: מר. א. ריבאַל, מר. פ. נאָוויק, מר. מ. מייסין, מרס. ע. אינגבערג, מר. א. טאַרלאָפסקי, הרב ע. ווייסמאַן און מר. י. דאָביקירער פון באָנד-אָפיס.

ביאַליסטאָקער צענטער צו הילף אידישער מדינה

קויפט פאַר איבער 50,000 דאָלאַר ישראל-באָנדס

אַ זייער דערפאָלגרייכע אונטערנעמונג פאַר מדינת ישראל, אין כבוד פון די צוויי פאַרדינסטפולע פירער פון ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל — אילאַי טאַרלאָפסקי, פּרעזידענט, און מאָריס מעיסין, טרעזשורער — איז דורכגעפירט געוואָרן זונטיק בייטאָג, דעם 6-טן יוני, 1971, אין אונדזער צענטער, אויף 228 איסט בראָדוועי, ניו יאָרק.

אין פאַרבינדונג מיט דער עמוירדזשענסי לאָגע אַרום מדינת ישראל, איז דורכגעפירט געוואָרן אַ פייערלעכער דינער לכבוד די צוויי פּראָמינענטע אידישע כלל-טוער און פירער פון אונדזער צענטער, מיטן צוועק צו פאַרקויפן ישראל באָנדס. עס איז געקומען אַ גרויסער עולם, כדי צוצוטיילן כבוד די צוויי ערן-געסט און עס זיינען אויפן אָרט פאַרקויפט געוואָרן באָנדס פאַר איבער 50 טויזנט דאָלאַר.

דער טשערמאַן פון דער פייערונג איז געווען הערי פיינבערג, וויס-טשערמאַן פון דירעקטאָרן-באָארד פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער. דער גאַסט-רעדנער איז געווען דער ישראל-קאָנסול, צבי כספי. אין נאָמען פון ביאַליסטאָקער צענטער האָט באַגריסט פיליפּ נאָוויק, טשערמאַן פון אַדמיניסטראַציע-קאָמיטעט. דער אַלגעמיינער קאַמפּעין-טשערמאַן איז געווען איסאַק ריבאַלאָווסקי, געניראַל-סעקרעטאַר, מיט דער באַטיליקונג פון מרס. עטל אינגבערג, עקזעקוטיוו-דירעקטאָרין, און הרב עזריאל ג. ווייסמאַן. דער אָפיל פון איסאַק ריבאַלאָווסקי האָט געהאַט אַ שטאַרקן אָפּקלאַנג ביים פאַרזאַמלטן עולם, וועלכע האָבן געקויפט פאַר העכער פּופציק טויזנט דאָלאַר ישראל באָנדס. אַ האַרציקן דאַנק איז אויסגעדריקט געוואָרן דעם ספּעציעלן קאָמיטעט און באַזונדערס מאָלי ריבאַלאָווסקי, פאַר דער גרויסער קאָאָפּעראַציע.

דער פאַרטרעטער פון ישראל באָנד אָפיס, יחיאל דאָבעקירער, דירעקטאָר פון דער פראַטערנאַלער דיוויזיע, האָט פרעזענטירט ספּעציעלע אָנערקענונגס-פּלאָקס צו די צוויי ערן-געסט, אילאַי טאַרלאָפסקי און מאָריס מעיסין.

פּרעזידענט אילאַי טאַרלאָפסקי און טרעזשורער מאָריס מעיסין האָבן באַדאַנקט פאַר דעם כבוד וואָס מען האָט זיי צוגעטיילט און ספּעציעל באַדאַנקט דעם עולם פאַר זיך אַזוי שיין אָפּרופן צום אָפיל פאַר ישראל באָנדס.

אין דעם אַרטיסטישן פּראָגראַם איז אַרויסגעטראָטן די באַוואוסטע ישראל-זינגערין שושנה רון, אַקאָמפּאַנירט פון רוני בר ניב. די התקוה און דער אַמעריקאַנער הימן איז געזונגען געוואָרן פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, די באַוואוסטע קינסטלער יעטאַ אייזנער און הערי פיינבערג.

אַנטיל פון ביאַליסטאָקער צענטער אין סימפאָזיום וועגן לאַנדסמאַנשאַפטן, אין הערצל-אינסטיטוט

זונטיק בייטאָג, דעם 21-טן מערץ, 1971, האָט דער הערצל-אינסטיטוט אין ניו יאָרק, אויף 515 פּאַרק עוועניו, דורכגעפירט אַן אינטערעסאַנטן סימפּאָזיום וועגן דער גרינדונג פון די אידישע לאַנדסמאַנשאַפטן אין אַמעריקע. צו דער דאָזיקער וויכטיקער אונטערנעמונג איז אויך אייניגעלאַדן געוואָרן דער ביאַליסטאָקער צענטער. אַלס פאַרטרעטער איז געווען איסאַק ריבאַלאָווסקי, געניראַל-סעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן.

אין זיין אַרויסטריט האָט מר. ריבאַלאָווסקי אָנגעוויזן, מיט וויכטיקע פאַקטן און איינצעלהייטן, וועגן דער גרויסער ראָלע פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין היגן אידישן פאָלקס-לעבן צווישן די געקומענע אימיגראַנטן פון מזרח-אייראָפּע. איסאַק ריבאַלאָווסקי האָט אָנגעוויזן אויף די גרויסע דערגרייכונגען און אויפטוען פון די ביאַליסטאָקער דאָ אין אַמעריקע, אין פאַרלויף פון דעם פאַרגאַנגענעם העכער האַלבן יאָרהונדערט, אויפן געביט פון העלפן די אייגענע לאַנדסלייט ווי אויך אַנדערע, און דער גרויסער אָנטייל פון די ביאַליסטאָקער אין היגן אידישן געזעלשאַפטלעכן לעבן בכלל. מר. ריבאַלאָווסקי האָט אַרויסגעבראַכט וועגן די פאַרצווייגטע אַקטיוויטעטן אויף אַלערליי געביטן צווישן די ביאַליסטאָקער, ווי אויך די הילף פאַר מדינת ישראל און פאַר אידישע נויטן.

אליהו סוראסקי פון מעקסיקא באקומט א דאקטאראט פון תל־אביב׳ער אוניווערזיטעט

אין דער לעצטער אויסגאבע פון דער „שטימע" האבן מיר געדרוקט אן אויספירליכען אינטערוויו וואס אונזער געטרייער סעקרעטאר, מר. ריבאל, האט געהאט מיט אונזער פראמינענטן לאנדסמאן מר. אליהו סוראסקי פון מעקסיקא.

און איצט האבן מיר זיך דערוואוסט נאך גרעסער איינצלהייטן וועגן זיינע אויפטוואונגען, וועלכע ער אליין, זייענדיג אן ענין, האט נישט ארויסגעבראכט, נעמליך אז דער אוניווערזיטעט אין תל אביב האט אים באערט מיט א דאקטאראט.

וועט איר דאך פרעגען פאראוואס? איז דער ענטפער א גאר איינפאכער. ער האט געטאן און טוט אזוי פיל, אז איין דאקטאראט איז נישט גענוג און מיר ווייסען אז אפילו דאס האט געמוזט א לאנגע צייט ביז ער האט איינגעשטימט אנצונעמען.

נאר א פאר וויכטיגע קלייניגקייטען מיט וועלכע אלע ביאליסטאקער מענען שטאלצירען. אז מר. סוראסקי איז א לאנגיעריגער ציוניסט און אן איבערגעגעבענער ארבעטער פאר ישראל איז אלעמען באקאנט. ווען מדינת ישראל איז געשאפען געווארען, האט מר. סוראסקי א סך בייגעשטייערט און די ישראל ארמיי האט אים באערט פאר זיינע אויסערגעווענליכע לייסטונגען. מיט דער צייט האט ער עטאבלירט די „דזשייסאר מארטגעדזש באנק" וועמענס אויפגאבע איז געווען צו העלפען מענטשען קויפען דירות.

אז איר שפאצירט אין תל אביב ביים מאן אוידיטאריום איז דאס דא א וואונדערשענער פארק וואס טראגט דעם נאמען פון זיין פריצייטיג פארשטארבענעם זוהן דזשיי.

אין דעם איצטיגען מאמענט בויט מר. סוראסקי 100 צימערן מיט 200 בעטען אין תל השומר שפיטאל און אויפן הר הזיתים אין ירושלים וועלכע ווערן געבויט צוויי בנינים פאר דעם ירושלימער אוניווערזיטעט וועלכע וועלען טראגען דעם נאמען פון זיין ג״ז פרוי.

איינע פון די שענסטע בנינים אויף דעם תל אביב׳ער אוניווערזיטעט איז די ביבליאטעק און זי הייסט „אליהו סוראסקי ביבליאטעק" דעם נאמען פן חשוב׳ן נדבן.

איז טאקע פאר די אלע פארדינסטפולע דעגרייכונגען און פילאנטראפישע בייטראגען, און מן הסתם האט ער א סך זאכען געטאן בסתר. האט דער אוניווערזיטעט אין תל אביב אים געגעבען די ריכטיגע אנערקענונג און אים באערט מיט דעם טיטול דאקטאר.

מיר אין דעם „ביאליסטאקער צענטער און היים פאר עלטערע מענטשען" זענען שטאלץ צו האבען אזא גרויסע פערזענליכקייט אלס אונזער לאנדסמאן און מיר ווינטשען אים געזונט און אריכת ימים, ער זאל אנגיין מיט זיין וואויל־טעטיגער קהל׳שער ארבעט פאר א סך יארען.

אויפן בילד שטייען מר. און מרס. יוסף דאברימאן מיט זייערע ליבע טעכטער, יהודית און פריידע.

25טער חתונה יובילעאום געפייערט אין שיקאגא

א סורפריים פאר־טי פון משפחה און פריינד אין ערע פון נעשקע און יוסף דאברימאן צו זייער 25טען חתונה יובילעאום איז געפייערט געווארען דעם 23טען מאי, 1971, אין שיקאגא. מר. און מרס. דאברימאן זענען איבערגעגעבענע טוער און שטיצער פון אונזער אינסטיטוציע. יוסף דאברימאן איז א פראמינענטער ביזנעסמאן און אקטיוו אין פארשידענע ארגאניזאציעס, ספעציעל אין ישראל באנדס, פאר וועלכע ער האט געשאפען גרויסע סומען. צוליב זיינע לייסטונגען איז ער איינגעלאדען געווארען אלס גאסט פון דער ישראל רעגירונג.

צו דער שמחה איז געקומען א דעלעגאציע פון ניו יארק: ראיא און אהרן ארקער, בובי און וועלוועל שובאק, ליזקא און סעם טשודין וועלכער איז טשערמאן פון קלוב און האט באגריסט אין נאמען פון „קלוב ביאליסטאקער פריינט" און „ביאליסטאקער צענטער און היים פאר עלטערע מענטשען".

די בעלי שמחה מיט א סך פון די געסט זענען צוזאמען דורכגעגאנגען דעם היטלער גיהנום און איצט צוזאמען זיך געפרייט.

מיר ווינטשען מר. און מרס. יוסף דאברימאן א סך גליק און זאלען זיי מיט זיערע קינדער און פריינד פייערען דעם 50טען יובילעאום.

דער פלאק געפינט זיך ביים ארייננאנג צום דוד סאהן אוידיטאריום אין תיכון „ד" אין תל־אביב, וואס איז געמאכט געווארען אין ניו־יארק פון ביאליסטאקער צענטער און אוועקגעשיקט געווארען קיין ישראל.

ביי אונזערע לאַנדסלייט איבער אַמעריקע

פּעטערסאָן, נ. דזש.

די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין פּעטערסאָן, ניו דזשוירזי, זיינען שטאָלץ וואָס מיר קענען אויך אַן אַקטיוון אויפן העלפען דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, וואָס איז איינער פון די גרעסטע און שענסטע אידישע פאָלקס־אָרגאַניזאַציעס אין אַמעריקע און קען זיין דער בעסטער ביישפּיל פאַר אַנדערע לאַנדסמאַנשאַפטען.

אונזער אָרגאַניזאַציע אין פּעטערסאָן, „ביאַליסטאָקער רעליף סאָסייעטי", איז געשאַפן געוואָרן מיט העכער 50 יאָר צוריק. און אין פאַרלויף פון אַלע יאָרען זיינען מיר פאַרבונדען מיט דעם צענטער אין ניו יאָרק און מיר העלפען מיט אַלעם, וואָס איז אין אונזערע מעגליכקייטען. מיר האָבען אויך געהאָלפען אין די שווערע צייטען, ווען עס איז געווען גאָר אַנדערש ווי איצט, און ווען יעדע ביסעל הילף איז געווען פון גאָר וויכטיגער באַדייטונג.

די פאָלגענדע וויכטיגע טוערס פון פּעטערסאָן, זיינען דירעקטאָרען פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים: מר. און מרס. דייוויד זאַקים, דוד פּינקוס, וויליאַם וויינער, מר. און מרס. סאָל גאָלד און ראָוז רובין.

מיר האָפן, אַז ניט געקוקט אויף די שוועריגקייטען און די איצטיגע נייע צייט, וועלען מיר אויך אויף ווייטער טאָן אונזער גוטע אַרבעט, וואָס איז לטובת דעם גרויסען ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק און לטובת אונזער אָרגאַניזאַציע דאָ, אין פּעטערסאָן.

ראָוז רובין
פּרעזידענטין פון דער „ביאַל. רעליף־סאָסייעטי" אין פּעטערסאָן

שיקאַגאָ, איל.

די ביאַליסטאָקער סאָסייעטי אין שיקאַגאָ איז אַמאָל געווען פון די טעטיגסטע אָרגאַניזאַציעס און אויך היינט, ווען אונזערע מיטגלידער זיינען שוין עלטער און שוואַכער טוען מיר וואָס מיר קאָנען. ליידער זיינען עטליכע נישט געזונט און געפינען זיך אין נוירסינג־האָומס און מיר ווינטשען זיי אַ רפואה שלמה — מרס. טעקוס, מרס. שווי, מרס. סאַקס, מרס. סאַלטקער; אין האָספּיטאַל איז אויך אונזער רעקאָרדינג־סעקרעטאַרין מרס. ראַקאָף און מיר ווינטשען אַז זיי זאָלען געזונט ווערען און אָנגיין מיט דער גוטער אַרבעט.

∴

איצט פריליכע נייעס פון וועלכע מיר האָבען נחת: מיינע 3 אייניקלעך האָבען גראַדואירט פון פאַרשידענע סקולס. מר. ישראל מינעס'עס אַן אייניקעל האָט געענדיגט קאָלעדזש און ער אַליין, ווייסט איר, טוט וואונדערבאַרע אַרבעט פאַר דעם ביאַליסטאָקער צענטער. אויך מרס. קאָלישער'ס אַן אייניקעל האָט געענדיגט קאָלעדזש און מרס. בערינגט'ס 2 אייניקלעך האָבען געענדיגט סקול.

∴

אונזער זייער גוטע פריינט און שטיצער מר. און מרס. דוב שומאַן האָבען געפייערט זייער 50־יעריגע חתונה־עניווערסערי צוזאַמען מיט זייערע קינדער און פאַמיליע, און מיר ווינטשען זיי אריכת־ימים, אַז זיי זאָלען מיט זייער פאַמיליע פייערן דעם 75־טען יובילעאום מיט געזונט און פרייד.

∴

איך ווינטש אַלע אונזערע מעמבערס און לאַנדסלייט אַ געזונט און גליקליך ניי־יאָר און זאָל זיין שלום אין ישראל און אויף דער גאַנצער וועלט.

ראָוז צוקערמאַן, פּרעז.

מילוואָקי, וויסק.

די „ביאַליסטאָקער בענעוואָלענט סאָסייעטי" איז באַקאַנט אין שטאָט פאַר דער וואוילטעטיגער אַרבעט פאַר מדינת ישראל און פאַר לאָקאַלע אינסטיטוציעס. דורכן זומער, ווען יעדער איז אויף וואַקאַציע, זיינען די אַקטיוויטעטען באַגרעניצט.

ליידער האָבען מיר געהאַט פאַרלוסטען דעם יאָר. דעם 27־טען מערץ איז געשטאָרבען דזשאָ בוקסענבוים און דעם 13־טען אַפּריל איז געשטאָרבען זיין פרוי, בעסי. זיי זיינען געווען זייער געטרייע און איבערגעגעבענע און פאַרדינסטפולע מיטגלידער, געשאַפען אַ סך געלט פאַר דער סאָסייעטי. מרס. בוקסענבוים איז פאַר אַ לאַנגער צייט געווען טשערליידי. זי איז געווען אַ שוועסטער פון פאַרשטאָרבענעם פּרעזידענט מעקס שומאַכער ע"ה.

אין פלאָרידאַ איז פּלוצלונג געשטאָרבען מרס. גאָלדע שומאַכער, די פרוי פון אונזער מעמבער אהרן.

∴

מיר ווינטשען אַ רפואה שלמה צו אונזער פּרעזידענט מעקס דאָרען, וועלכער איז געווען אין האָספּיטאַל.

∴

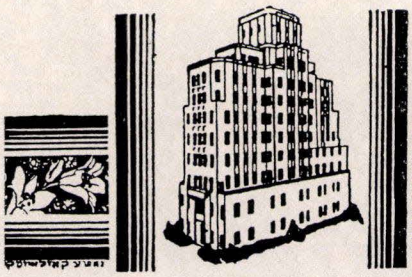
מיר האָפען, אַז נאָך וואַקאַציע וועלען אַלע צוריקקומען געזונט און אָנגיין מיט אונזער אַרבעט לטובת אונזער־אייער ביאַליסטאָקער היים און אויך אַנדערע אינסטיטוציעס. בעסטע וואונטשען פאַר אַ געזונט און גליקליך יאָר צו אַלע לאַנדסלייט און פריינט און שלום אין ישראל.

בען טראַש, סעק.

אַ לאַנדסמאַן פון דענמאַרק שרייבט צו אונז פון טאָראָנטאָ

מיר האָבן באַקומען אַ בריוו פון אונדזער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, באָריס שאַצמאַן, וועלכער וואוינט אין דענמאַרק. דער בריוו איז צו אונדז געקומען פון טאָראָנטאָ, קענעדע, וואו ער איז געווען אויף אַ באַזוך ביי זיין זון, וועלכער שטודירט אין טאָראָנטער אוניווערסיטעט. אין דעם בריוו שרייבט באָריס שאַצמאַן, אַז מיט דריי יאָר צוריק, ווען אין פּוילן זיינען געווען די אומרוען פון סטודענטן, איז אויך זיין זון געווען פאַרמישט און עס האָט אים געדראָעט געפאַר. אָבער עס איז אים דאַמאָלט געלונגען אַרויסצופאָרן פון פּוילן קיין דענמאַרק און פון דאָרט קיין טאָראָנטאָ, וואו ער האָט שוין איצט גראַדואירט פון אוניווערסיטעט. באָריס שאַצמאַן האָט געשריבן אין זיין בריוו צו אונדז, אַז אין קענעדע וועט ער בלייבן ביים זון ביז מיטן זומער און נאָכדעם צוריקפאָרן קיין קאָפּענהאַגען, דענמאַרק, וואו עס איז איצט זיין היים. ער האָט אויך געבעטן, אַז ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, וועלכע ווילן זיך מיט אים פאַרבינדן זאָלן צו אים שרייבן אויפן אַדרעס:

BORYS SZACMAN
Hyltedro 4 II Sl. Th.
2200 Kopenhagen, Danmark

אונזער אינסטיטוציע

זואָס מען טוט און זואָס מען פלאַנט

אונזער האָם אויפן שוועל פון די ימים-נוראים

ווי אַלע יאָר וועלן מיר אויך דאָס יאָר אָפריכטן די פאַרכטיקע טעג אין אונדזער האָם אויף דעם עכט־טראַדיציאָנעלן אי־דישן שטייגער, ווי אַמאָל אין דער אַלטער היים.

אונדזער שוהל וועט אויך דאָס יאָר זיין דער זאַמלפונקט פון מתפללים, אונדזערע אייגענע זקנים ווי אויך שכנים פון דער געגנט, וועלכע וועלן דאָ קומען אויסבעטן אַ גוט יאָר.

עס וועלן אויך אָנגעצונדן ווערן אַלע עלעקטרישע ליכט ביי די נעמען פון די פאַרשטאַרבענע פריינט און מיטגלידער, וועלכע זיינען פאַראייביקט אויף די בראָנז־טאַפעלס אין אונדזער שוהל, און זייער אָנדענק וועט געהיילט ווערן ביי דער תפילה פון „יזכור".

מיר וועלן אויך האָבן אַ נייע, פרעכטיק־דעקאָרירטע סוכה, ווי אויך אַן אתרוג הדר.

אונדזערע עס־צימערן וועלן אויסזען יום־טוב׳דיק און עס וועלן דאָרט סערווירט ווערן געשמאַקע און נאַראַהאַפטע מאָלצייטן.

מיר דריקן אויס אַ דאַנק און אָנער־קענונג צו אַלע אונדזערע וואוילטעטיקע מיטגלידער און פריינט, וועלכע האָבן גע־האָלפן אַרייברענגען דעם יום־טוב אין דער אינסטיטוציע. אַ געזונטן, געבענטשטן און מזל׳דיקן נייעם יאָר.

„ר׳ע־יוניאָן"

זונטיק דעם 25־טן אַפּריל 1971, האָבן זיך אין אונדזער אוידיטאָריום פאַרזאַמלט די אַלע וועלכע האָבן אָנטייל געזומען אין אונדזער „טויר" קיין ישראל לעצטן יאָר. מען האָט געצייגט אַ פילם פון דער רייזע און פון דער קאָנפערענץ אין ישראל; עס האָט געמאַכט אַ גרויסן אייגדרוק אויף אַלע וועלכע האָבן אויסגעדריקט די האָפּע־נונג אַז אין קורצן וועט מען אַלע ווידער־אַמאָל מאַכן אַ רייזע קיין ישראל און עס זאָל זיין דאָרט און אויף דער גאַנצער וועלט שלום.

ימים נוראים תפילות

ווי אַלע יאָר וועלן גוטע בעלי תפילה דאַוונענען ביי אונדז אין שוהל, ראש השנה און יום כפור, וואָס פאַלן אויס זונטיק אָוונט דעם 19־טן סעפּטעמבער, מאָנטיק און דינסטיק דעם 20־טן און 21־טן סעפּ־טעמבער; כל נדרי דינסטיק דעם 28־טן סעפּטעמבער און יום כפור סעפּט. 29־טן. „יזכור" וועט מען זאָגן יום כפור און אויך שמיני עצרת, מאָנטיק דעם 11־טן אָקטאָ־בער. אַלע שכנים און פריינט זיינען גע־בעטן צו קומען און דאַוונענען מיט אונדז און אויסבעטן אַ גוט געזונט נייי־יאָר.

אונדזער היי־יאָריקער „זומער עמוירדזשענסי־דריוו"

מיר פאַרצייכענען די רעזולטאַטן פון דעם „זומער עמוירדזשענסי־קאַמפּיין", וועלכער האָט אַריינגעבראַכט באַדייטנדע הילף צו אונדזער האָם.

וואַרעמע אָפרופן פאַר דעם קאַמפּיין זיינען אויך געקומען פון אונדזערע מיט־גלידער איבערן לאַנד און פון פאַרשידענע לענדער.

יעדער איינער, וועלכער האָט צוגעלייגט אַ האַנט צו דעם „קאַמפּיין", דריקן מיר אויס אַ האַרציקן דאַנק און אָנערקענונג.

די לשנה טובה באַגריסונגען אין אונדזער זשורנאַל

אונדזערע לעזער וועלן זען די ראש־השנה באַגריסונגען אין אונדזער היינטיקן נומער, וועלכע זיינען שוין ביי אונדז גע־ווארן אַ יערלעכע טראַדיציע.

ווי אַלע יאָר, שיקן מיר אויך דאָס יאָר אַרויס בילס פאַר די לשנה טובה וואונ־טשען, און מיר דערמאָנען די יעניקע, וועלכע האָבן נאָך ניט אַריינגעשיקט זייער באַטרעף, אַז זיי זאָלן עס טאָן אַזוי שנעל ווי מעגלעך וויל הילף אין צייט האָט אַ דאָפּלטע ווירקונג.

יערליכער טעאַטער־בענעפיט זונטאָג, אָקטאָבער 17, 1971

מיט גרויס פריידּ מעלדן מיר צו אונ־זערע מיטגלידער און פריינט, אַז אין צוזאַמנהאַנג מיט דער פייערונג פון דעם 40־טן יובילעאום פון אונדזער „היים" וועט אונדזער יערלעכער טעאַטער־בענעפיט פאַרקומען צום ערשטן מאָל אין פילהאַר־מאָניק האָל פון לינקאָלן סענטער, בראָדווויי ביי דער 64־טער גאַס, נ. י. עס וועט זיין אַ מוזיקאַלישער רעוויו „זינגט אידעלעך זינגט", פרעזענטירט פון יעקב רעכטצייט מיט דער באַטיליקונג פון לערי בעסט, הומאָריסט; מימי סלאָן, באַוואוסטע זינ־גערין; דלפון טריאָ פון ישראל אין סטאַרס פון דער אידישער אַקטיאָרן יוניאָן. די דאַטע איז זונטיק, אָקטאָבער דעם 17־טן 1971, 2 אַזייגער בייטאָג.

טיקעטס זיינען אַרויסגעשיקט געוואָרן צו אַלע שטיצער פון דער ביאַליסטאָקער היים און אַלע זיינען געבעטן גלייך אַריין־שיקן דעם באַטרעף און אויך פאַרלאַנגען נאָך טיקעטס פאַר פאַמיליע און פריינט. קומט און נעמט אָנטייל אין אונדזער־אייער שמחה און העלפט אָנגיין מיט דער הייי־ליקער און זייער וויכטיקער אַרבעט.

שלום־מיטינג

דער שלוס־מיטינג פון אונדזער ליידיס אָקזילערי איז אָפּגעהאַלטן געוואָרן אויף אַ זייער פייערלעכן אופן מאָנטיק דעם 14־טן דזשון. עס איז געווען אַ בואַכם לשלום צו דער ווירדיקער פרעזידענטין מרס. בעלאַ סטאָוקס וועלכע איז צוליב קראַנקייט אַ לענגערע צייט נישט געקומען. אַלע האָבן איר געוואונטשן אַ רפואה שלמה אַז זי זאָל אָנגיין מיט איר וואונדערבאַרער אַר־בעט פאַר אַ סך יאָרן. ביי דער געלעגנהייט האָט די אָקזילערי איבערגעגעבן $3,000 צו באַצאָלן פאַר דער „אָנינג" וואָס מען מאַכט אין פאַרק פאַר דער באַקוועמלעכ־

אייניגע פון אונזערע טראַסטיס — פון רעכטס: דוד פינקוס, שמעון ווייסמאַן, האַראָלד טאַלין, דזשאַרדזש גאָרדאָן, דזשין געליס און אַרטשי לין.

קייט פון די איינוואוינער. דער מיטינג איז באַגריסט געוואָרן פון מרס. אינגבערג, מר. ריבאַל און הרב ווייסמאַן. ביים גוטן מאָל־ציים האָט מען זיך געוואונטשן א גוטן און געזונטן זומער מיט א צוזאָג צו פאָר־שטאַרקן די אַרבעט נעקסטן יאָר.

אימפּאָזאַנטע אינסטאַליישאַן פון די דירעקטאָרן

א זייער אימפּאָזאַנטע אינסטאַלישאַן פון די באַאַמטע און דירעקטאָרן באַאַרד פון אונדזער הויז איז פאָרגעקומען זונטיק דעם 16־טן מאַי, 1971. ביי שיינע געדעקטע טישן און צום קלאַנג פון מוזיק זיינען דייוויד דזשיי. גאָלדבערג, פיליפּ נאָוויק און דוד זאַקים איינגעשוואוירן געוואָרן די ווידערדערווייל־טע באַאַמטע מיט מר. אילאַי טאַרלאָפסקי, פּרעזידענט און מר. מאָריס מעיסין, טרעזשורער בראש.

אונדזער אַקאָונטענט פ. קאַסעל, האָט אָפּגעגעבן אַן אויספירלעכן פינאַנציעלן באריכט; אויך האָט אונדזער באַליבטער עקעזעקוטיוו דירעקטאָר מרס. עטל אינג־בערג באַריכטעט וועגן די אַקטיוויטעטן דורכן יאָר. וועגן דעם זעלבן האָבן גע־רעדט דער געזעראַל סעקרעטאַר מר. אי־סאַק ריבאַלאָווסקי און הרב ווייסמאַן. פּרע־זידענט טאַרלאָפסקי האָט אין א רירנדער רעדע געדאַנקט פאַר דער ערע און פּרי־ווילעגיע צו דינען די עלטערע עלנדע מענער און פרויען, און אויסגעדריקט די האָפענונג אַז מיט דער מיטאַרבעט פון די דירעקטאָרן און אַלע מיטגלידער וועלן מיר פאָרווירקלעכן אונדזער ציל צו פאָר־גרעסערן די „היים" און מאַכן פלאַץ פאַר אַלע וועלכע ווילן ביי אונדז וואוינען.

ביי דעם מיטינג זיינען געווען געסט פון אַרגענטינע, אברהם און חנה דיין. מר. דיין האָט באַגריסט אין נאָמען פון אונ־זערע לאַנדסלייט אין בוענאָס איירעס, און איז געווען אויסערגעווייניגלעך געריר־ט פון אונדזער וואויל־טעטיקער אַרבעט און געוואונטשן ווייטערדיקע הצלחה.

יערלעכער לאָנטשאָן

די ליידיס אָקזילערי האָט געשאפן א טראַדיציע צו באַערן פאַרדינסטפולע מיט־גלידער ביי דעם יערלעכן לאָנטשאָן. דעם יאָר ווערט עס פאָרקומען זונטיק דעם 24־טן אָקט. 1971, אין אונדזער אוידיטאָריום. די ערן־געסט זיינען די איבערגעגעבענע שוועסטער, בעלאַ סטאָוקס, רעי סיידער־מאַן, הילדאַ סלאָיער און יעטאַ פינקעל־שטיין. אַלע זיינען איינשטימיק אַז די שוועסטער האָבן גאָר א סך, יעדע אויף איר אייגענעם וועג, בייגעשטייערט צו דעם וואויל־זיין פון די איינוואוינער פון אונדזער „היים". בעלאַ סטאָוקס אַלס פּרעזידענט און דירעקטאָר, איז א פירערין מיט טאַקט און אַלע הערן זיך צו איר און ממילא ווערט אַלץ דורכגעפירט אויף דעם בעסטן אופן. רעי סיידערמאַן איז רעקאָרדינג סעקרעטאַר פאַר א סך יאָרן און היט די ביכער ווי אַן אייגענעם אוצר, נישט נאָר די ביכער פון דער אָקזילערי נאָך אויך פון אונדזער „בראָנקס ליג". הילדאַ סלאָ־יער איז ווייס־פּרעזידענט און אַרבעט פאַר אונדזער „היים" פאַר א לאַנגער צייט, זי איז איינע פון די עלטסטע מיטגלידער און איז איבערגעגעבן מיט דעם גאַנצן האַרץ צו דער „היים". יעטאַ פינקעלשטיין איז איינע פון יענע פרויען ביי וועמען די „היים" איז תמיד אויף די געדאַנקן. כאָטש שוואַך און קראַנק און עס איז איר שווער צו גיין, קומט זי פונדעסטוועגן צו מי־טינגען און אַלעמאָל מיט געלט. „איך קען נישט שלאָפן אַז איך האָב געלט פאַר דער האָום", אַזוי זאָגט זי. און אַז עס קומט דער פריילעכער יום־טוב פסח האַלט זי אָן דעם מנהג פון איר ג"ז ברודער דוד ראָזענבלום אין שיקט וויין צו די סדרים.

מיר זיינען זיכער אַז אַלע מיטגלידער וועלן נישט דורכלאָזן די געלעגנהייט און קומען אָפּגעבן כבוד די ערהאַבענע ערן־געסט, און מאַכן די אונטערנעמונג א גרויסן דערפאָלג.

יערליכע חנוכה־פייערונג און קאָנצערט

זונטיק פאַרנאַכט, דעם 12־טן דעצעמ־בער 1971, וועט אין אונדזער אוידיטאָריום דורכגעפירט ווערן די יערלעכע חנוכה־פייערונג און קאָנצערט פון דער אינסטי־טוציע.

עס וועט ווי שטענדיק, פאָרקומען די אילומינאַציע פון די חנוכה־מנורות, און עס וועט אויך דורכגעפירט ווערן א פאַסי־קע מוזיקאַלישע פראָגראַם. איינצלהייטן וועלן אַנאָנסירט ווערן אין דער פרעסע, ווי אויך אין אינלאַדונגס־בריוו צו די מיטגלידער און פריינט.

נאָך דעם קאָנצערט וועט דער עולם געניסן פון יום־טוב'דיקע מאכלים אַרום שיין־גדעדעקטע טישן, חנוכה־לאַטקעס און אַנדערע פאָטראָווע.

אונזער טראַדיציאָנעלע פֿורים-פייערונג. קאָנצערט און סעודה

זונטיק פֿאַרנאַכט, דעם 27טן פֿעברואַר 1972, וועט אין אונדזער אינסטיטוציע געפייערט ווערן דער יום־טוב פֿורים מיט אַ פיינעם צוזאַמענקונפט קאָנצערט און סעודה.

די פֿראָגראַם פון דער אונטערנעמונג און די באַטייליקטע טאַלאַנטן וועלן געמאַלדן ווערן אין דער פֿרעסע און אין איינלאַדונגס־בריוו צו די מיטגלידער און פרייַנט.

ביי דער סעודה וועלן די געסט געניסן פון געשמאַקע המן־טאַשן, מיט דעם עכט־ביאַליסטאָקער טעם און פון אַנדערע פיינע מאכלים.

אַלע לאַנדסלייט און פרייַנט, ווערן געבעטן צו רעזערווירן פֿאַר זיך די דאָזיקע דאַטע.

דערמאַנונג וועגן דיום

אין סוף פון היינטיקן יאָר 1971, וועלן פון אונדזער אָפּיס אַרויסגעשיקט ווערן בילס פֿאַר דיוס צום נייעם יאָר.

מיר בעטן אונדזערע חשובע מיטגלידער צו דערלייַדיקן די בילס, ווייל מיטגלידער־שאַפט איז די „ביאַליסטאָקער מעטריקע", און דאָס איז אויך אייַנע פון אונדזערע הויפּט־קוועלן פון איינאַמע.

צוועלף יאָר זינט חזן הערי פיינבערג פֿאַרנעמט עמוד אין „פּלעטבוש דזשואיש צענטער"

מיר גראַטולירן אונזער חשוב'ן חזן ווייס־טשערמאַן, רעוו. הערי פיינבערג, וועלכער איז אויפגענומען געוואָרן צום צוועלפטן מאָל, אָלס שליח־ציבור אין „פּלעטבוש דזשואיש צענטער" פֿאַר די היינטיגע ימים נוראים.

חזן פיינבערג איז באַשאַנקען מיט אַ גאָל־דענער שטימע און איז אויך אַן עקספּערט אין דעם היימישען סקאַרבאָווען נוסח פון די תפילות אין די פֿאַרכטיגע טעג. ער איז אויך זייער מוזיקאַליש און פֿאַרמאָגט דעם עכט־אידישען קנייטש און קרעכץ.

צווישען אונזערע ביאַליסטאָקער איז חזן פיינבערג איינער פון די אָנגעזעענסטע טויער. ער פֿאַרנעמט דעם חשוב'ן אַמט פון ווייס־טשערמאַן אין אונזער אינסטיטוציע און צוזאַמען מיט זיין ליבער פרוי, געריטרוד, טוט ער זייער פיל פֿאַר אונזער צענטער, מושב־זקנים און שפּיטאָל.

אונדזער יערלעכער באַזאַר

עס ווערן שוין געמאַכט צוגרייטונגען פֿאַר אונדזער יערלעכן באַזאַר, וועלכער ציט שטענדיק צו אַ גרויסן עולם פון אַלע טיילן שטאָט.

דער באַזאַר איז אַן אמת'ער „ביאַליסטאָקער דעפֿאַרטמענט סטאָר", אין מיניאַטור, מיט אַ רייכן אויסוואָל פון פֿאַרשידענע סחורות און אַרטיקלן פֿאַר דעם פֿערזענלעכן געברויך, פֿאַר הויז און פֿאַמיליע.

אונדזערע אַקטיוויסטער פון דער ליידיס אָקזילערי אַרבעטן שוין אויף דעם געביט און ברענגען אַריין סחורה און אַרטיקלען. פיל אָנגעזעענע פירמעס רופן זיך אָפֿ אויף אונדזער וועגדונג און שיקן אַריין גוטע שטאָפֿן, נוצלעכע זאַכן און פֿאַרשידענע סחורות פון זייערע לאַגערן.

ביי דעם באַזאַר וועט מען, ווי שטענדיק, קענען איינקאַנדלען גרויסע מציאות און דערבייַ אויך העלפֿן אונדזער אינסטיטוציע.

דער באַזאַר וועט פֿאָרקומען אין צוויי וויקענדס. עס וועט זיך דערעפענען שבת אָוונט, דעם 27־טן נאָוועמבער, אין אונזער בילדינג, און דויערן ביז דינסטיק, דעם 30־טן נאָוועמבער. דאָן וועט ער זיך ווידער עפענען שבת אָוונט, דעם 4־טן דעצעמבער, און זיך שליסן זונטיק אָוונט, דעם 5־טן דעצעמבער.

דער טשערמאַן פון באַזאַר איז אונדזער ליבער פריינט אַרטשי לין, וועלכער איז אויך טראַסטי. פונקט ווי אין פֿאַרגאַנגענע יאָרן, וועט אויך דאָסמאָל מיט אים מיטאַרבעטן אַ ספּעציעלע קאָמיטע, וועלכע איז אַקטיוו צו מאַכן פון דעם באַזאַר אַ גרויסן דערפֿאָלג.

אַ גוטער ביישפיל נאָכצופֿאָלגן

מיט גרויס צופֿרידנהייט און דאַנקבאַרקייט לאָזען מיר ווייסען, אַז די זייער איבערגעגעבענע, געטרייַע לאַנג־יאָריגע מיטגלידער, סעם און אַננאַ אַדלער, האָבען געקויפט אַ צימער אין אונזער היים. דאָס איז אין צוגאָב צו די בעטען און טשערס וואָס זיי האָבען שוין בעפֿאָר געגעבען. מרס. אַדלער איז אַ וויס־פֿרעזידענטין פון אונזער ליידיס־אָקזילערי און אַ טיכטיגע שטיצערין. מיר ווינטשען די מנדבים אריכת־ימים און געזונט און זיי זאָלען אַנגיין מיט זייער וואויילטעטיגער אַרבעט פֿאַר אַ סך יאָרען.

אַ גרויס קאָליראַט בילד פון מרס. אַדלער וועט הענגען אין צימער אָלס אַנערקענונג פֿאַר דער וואונדערבאַרער טאַט.

אלי איצקאָוויטש פירט זיין טאַכטער צו דער חופּה

זונטאָג, דעם 8טן אויגוסט, איז פֿאַרגעקומען די חתונה פון סאַראַ, די טאַכטער פון אונזער איבערגעגעבענעם דירעקטאָר אלי איצקאָוויטש, מיט איר באַשערטן דזש. מ. ראָזנער אין ניו הייוון, קאָנג. צו דער חתונה זענען געקומען גאָסט פון מעקסיקאָ, זיין משפּחה, דער ברודער אַבראַשע מיט זיין פרוי עוועלין, די שוועסטער בערטאַ און די אַנדערע ברידער חיים און וועלוועל. פון ישראל איז געקומען געניאַ זעווקינא. אויך זענען געקומען גאָסט פון פֿאַרשידענע שטאָט אין אַמעריקע, אויך אַ גרויסע גרופּע לאָנדסלייט פון ניו יאָרק.

צוליב דעם פֿלוצלונגען טויט פון דער פרוי און מאַמע, באַשע ע"ה, איז די חתונה אָפּגערופּען געוואָרען פון טעמפּעל, און אַ שטילע חופּה איז געשטעלט געוואָרען אין דער פריוואַטער הויז פון אלי איצקאָוויטש.

מזל טוב

צו אונזערע איבערגעגעבענע דירעקטאָרען פון ביאַליסטאָקער צענטער און „היים" און טיכטיגע מיטגלידער פון „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט" בובי און וועלוועל שטשופּאַק צום געבורט פון זייער ערשט אייניקעל ראובן חיים, זוהן פון סאַנדי און ראָבערט חיימאָוויטש.

* * *

צו אונזערע איבערגעגעבענע דירעקטאָרען פון ביאַליסטאָקער צענטער און „היים" און טיכטיגע מיטגלידער פון „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט" מאַשקאַ און גדליה לין צום געבורט פון זייער ערשט אייניקעל נחמיה, זוהן פון שאַרלאָט און סטענלי פּאַלאַק.

* * *

צו אונזערע וויכטיגע מיטגלידער פון ביאַליסטאָקער צענטער און „היים" און טיכטיגע מיטגלידער פון „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט" פאַניע און שמואל פאַזניאַק צום געבורט פון ערשטען אייניקעל משה, זוהן פון בעלאַ און סעם מיליאַן.

די אָפּיסערס און מיטגלידער פון „ביאַליסטאָקער צענטער און היים פֿאַר עלטערע מענטשען" ווינטשען אַלע אַ סך נחת און גליק און זאָלען אַלע פֿראָווען שמחות.

איידאַ איידאַק ע״ה

געשטאָרבען דעם 19טען אויגוסט, 1971, אין אונזער „היים״, וואו זי האָט געוואוינט פאַר די לעצטע פיר יאָר. זי איז געווען די גרינדערין און לאַנג־יאָריגע פרעזידענטין פון אונזער ליידיס אָוקזילערי. זי צוזאַמען מיט איר ג״ז מאַן לואיס זיינען

איידאַ איידאַק

בלב און נפש געווען איבערגעגעבען צו אונזער אינסטיטוציע, געווען פון די בויער, שטיצער און אומדערמידליכע אַרבעטער. זי איז געווען אַ גוטע נשמה, תמיד גרייט צו העלפען מיט ראַט און טאַט. געבוירען אין ביאַליסטאָק ביי אַ מיוחס׳דיגער פאַמיליע, האָט זי דאָ פאָרגעזעצט די שיינע טראַדיציעס פון צדקה און גמילת חסדים.

די אָפּיסערס פון דעם צענטער און לייַדיס אָוקזילערי דריקען אויס זייער טיפען מיטגעפיל צו דער טאָכטער רוט ווינסטען, צום איידעם און אייניקעל. זאָלען אירע גוטע מעשים דינען אַלס אַ ביישפיל און מיר אַלע זאָלען אָנגיין מיט דער וואונדערבאַרער אַרבעט, פאַר וועלכער זי האָט אַוועקגעגעבען אַזויפיל צייט און מי.

וואָלף דרייזין ע״ה

דעם 14טן יוני 1970 איז אין פאַריז געשטאָרבן וואָלף דרייזין, דער זון פון אונזערע איבערגעגעבענע לאַנדסלייט זשעני און ליאָ דרייזין. דער פאַרשטאָרבענער איז געבוירן געוואָרן אין ביאַליסטאָק אין 1923. איבערגעלאָזט אַ פרוי מיט צוויי טעכטער.

מרדכי ראָזענבערג ע״ה

געשטאָרבן אין בוענאָס אירעס דעם 10 יוני, 1971, אין עלטער פון 71 יאָר נאָך אַ לאַנגער קראַנקייט. ראָזענבערג איז געבוירן געוואָרן אין ווייטעבסק און שפּעטער אַ סך יאָרן געוואוינט אין ביאַליסטאָק וואו ער איז געווען אַ באַוואוסטער סוחר. אין 1930 האָט ער צוזאַמען מיט דער משפּחה פאַרלאָזן ביאַליסטאָק און זיך באַזעצט אין בערלין וואו ער האָט ווייטער געפירט זיינע געשעפטן. באַלד ווי עס זיינען געקומען די

מרדכי ראָזענבערג

אומרועס אין דייטשלאַנד און היטלער איז געקומען צו דער מאַכט, איז ראָזענבערג מיט אַ טייל פון זיין משפּחה געפאָרן זיך באַזעצן אין אַרגענטינע. ער האָט אין בוענאָס אירעס געהאַט אַ גרויס געשעפט פון פאַרטיקע מענער זאַכן, צוזאַמען מיט זיין זון. ער איז געווען באַוואוסט ביי די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין אַרגענטינע.

אין בוענאָס אירעס האָט ראָזענבערג איבערגעלאָזן זיין זון עלי, און שנור פערל און זייערע טעכטער, פליטא און ליליאַן, און אין סאַן פראַנציסקאָ, דריי טעכטער: יעטאַ און מאַקס אסטאָן; בינאַ און נייטען ראָבינס; אידאַ קאַראַמינאַס און איר טאָכטער סוזען. מיר דריקן אויס אונדזער טיפן צער און טרייסט צו דער פאַמיליע.

באַשע איצקאָוויטש ע״ה

דעם 27טען יולי, 1971, איז פלוצלונג געשטאָרבען באַשע איצקאָוויטש, די געטרייע פרוי פון אונזער איבערגעגעבענעם דירעקטאָר און שטיצער אלי איצקאָוויטש פון ניו הייוון, קאָנג. דער טויט האָט אַרויסגערופען גרויס טרויער אין ניו הייוון, וואו זי איז געווען זעהר טעטיג און

באַשע איצקאָוויטש

באַליבט. אַ גרויסער עולם איז געקומען אָבגעבען דעם לעצטען כבוד.

מיר שיקען אונזער טרייסט צום מאַן און טאָכטער. איר נאָמען איז פאַראייביגט געוואָרן אין אונזער שוהל.

איטקע צירל באַראַקן ע״ה

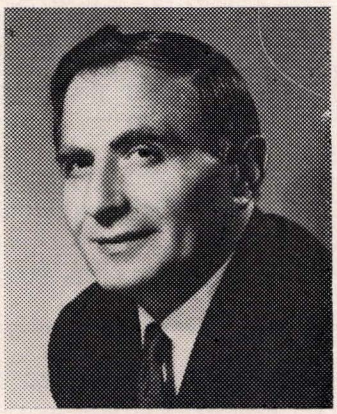
טייערע, ליבע מאַמע מיינע,
שוין 28 יאָר אַריבער,
זינט די נאַצי־מערדער האָבען
דיין שטיל, עלענט, ערליך לעבען
אום׳ברחמנות׳דיג אויסגעריסען
אין דער געטאָ אין ביאַליסטאָק,
מיט טיפען ווייטאָג אין האַרצען,
מיט אַ צעפּייניגטער נשמה,
דערמאָן איך דיר היינט,
טייערע, קלוגע מאַמע מיינע,
און יעדען טאָג פון יאָר.

דיין טאָכטער,
חיה־פייגל באַראַקין־
מעלאַמדאָוויטש
און פאַמיליע

שיקאָגאָ, אילל., 1971

דר. שמואל זאַבלודאָווסקי ע״ה

מיט גרויס צער און טרויער באַווייזן מיר דעם פריצייטיגען פלוצימדיגען טויט פון אונזער געווען טרייַען לאַנדסמאַן, דר. שמואל זאַבלודאָווסקי, וועלכער האָט געווירקט אין מעקסיקאָ. ניט געקוקט אויף דעם וואָס דר. זאַבלודאָווסקי איז אַוועק פון ביאַליסטאָק מיט יאָרן צוריק, איז ער שטענדיג געווען פאַרבונדען און נאָענט מיט ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אומעטום, ספּעציעל מיט אונזער צענטער אין ניו־יאָרק, וועמענס גרויסער פריינט ער איז געווען. אין חודש יוני איז דר. זאַבלודאָווסקי געקומען קיין ניו־יאָרק, מיט זיין ליבער פרוי וועליע. פון דאַנען האָבען זיי

דר. שמואל זאַבלודאָווסקי

געזאָלט אָפּפאָרען אויף אַ ריזיג קיין אייראָפּע און מדינת ישראל.

זייענדיג אין ניו־יאָרק האָט דר. זאַבלודאָווסקי מיט זיין פרוי אויך באַזוכט אונזער צענטער, מושב־זקנים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן. נאָכדעם האָט דר. זאַבלודאָווסקי זיך דערפילט שלעכט און ער האָט טאָקע באַקומען די ערשטע גויטיגע מעדיצינישע הילף אין האָספּיטאַל פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער. שפּעטער איז ער מיט זיין פרוי צוריק אַוועק אין האָטעל. אָבער צוליב דעם וואָס דר. זאַבלודאָווסקי האָט זיך געפילט ניט פולשטענדיג איז בייַם געזונט, האָט דאָס פאַרל באַשלאָסען אָפּצולייגען זייער רייזע קיין אייראָפּע און מדינת ישראל. זיי זיינען צוריקגעפאָרען אַהיים קיין מעקסיקאָ, וואו דר. שמואל זאַבלודאָווסקי איז דאָרט גלייך געשטאָרבן. מיטן טויט פון דעם ליבן האַרציגען דר. שמואל זאַבלודאָווסקי האָבען מיר אַלע פאַרלוירען אויך אַ טרייַען איבערגעבענעם לאַנדסמאַן. מיר שיקען איבער אונזערע טיפסטע מיטגעפילען צו דער אלמנה, וועליע, און צו דער גאַנצער משפּחה. זאָלען זיי מער ניט וויסען פון קיין צער.

מאָרים (משה) סאָלנעט ע״ה

געשטאָרבען דעם 10טען אויגוסט, 1971. געווען אַן איבערגעגעבענער מיטגליד פון אונזער היים, אויף אַ באַשיידענעם אופן געשטיצט די עלטערע אייגנוואוינער. דער פּאַמיליען נאָמען אין ביאַליסטאָק איז געוען סאָלניצקי, די באַוואוסטע עקספּעדיציע־ביוראָ וועלכע פלעגט איבערפירען די ביאַליסטאָקער טעקסטיל סחורה איבער דער גאַנצער וועלט. די ביוראָ האָט זיך געפונען אויף גומיענער גאַס אין וואַרשע שילסקי׳ס הויף.

ער האָט איבערגעלאָזט די פרוי לאה, פאַרהייראַטע זוהן און טאָכטער און אייניקלעך. מיר שיקען אונזער טרייסט צו דער פאַמיליע.

שמואל (מוליע) גאַם ע״ה

געשטאָרבען פלוצלונג אין ישראל אין עלטער פון 67 יאָר. געשטאַמט פון אַ שיינער משפּחה אין ביאַליסטאָק; געווען אַ מיטגרינדער פון דעם קליין־קונסט־טעאַטער און לינת הצדק אין ביאַליסטאָק.

אין ישראל איז ער געווען אַ בוכהאַלטער און אויך אַ סקולפּטאָר. ער האָט איבערגעלאָזט אַ פרוי און צוויי טעכטער. ערע זיין אָנדענק!

28טער יאָרצייט פון ביאַליסטאָקער חורבן אָפּגעריכט אין אונזער שוהל אויף אַ באַשיידענעם אופן

אין דער וואָך פון דעם 16טען ביז דעם 23טען אויגוסט, 1943, וואָס איז זיך דאָן צוזאַמענגעפאַלען מיט די אידישע דאַטעס פון ט״ו ביז כ״א מנחם־אב, איז פאַרגעקומען די עפענטליכע ליקווידאַציע פון דער ביאַליסטאָקער געטאָ דורך די נאַצישע רוצחים, וועלכע זיינען אומגעבראַכט געוואָרען די לעצטע 60 טויזענט קדושים און אידיש ביאַליסטאָק איז אַוועק מיט פלאַם און רויך.

אָט די וואָך פון קאָלעקטיוועד אבלות, צום 28טען יאָרצייט פון חורבן ביאַליסטאָק, איז אָפּגעהיט געוואָרען אין אונזער שוהל אויף אַ באַשיידענעם אָבער ערענוירדיגען אופן מיט הזכרות, תפילות, קדיש, יאָרצייט־ליכט, אין עכטען גייסט און טראַדיציע פון אונזער אַלטער היים.

בנימין (בען) שייקעוויטש ע״ה

פון מאָנטרעאָל, קאַנאַדע, איז געקומען די טרויעריגע נייעס, אַז דאָרט איז פּלוצלונג געשטאָרבען פון אַ האַרץ־אַטאַקע אונזער חשוב׳ער בן־עיר, בנימין שייקעוויטש, דעם 19־טען יוני, 1971, אין עלטער פון 57 יאָר.

בנימין שייקעוויטש ע״ה, וועלכער איז געקומען פון ביאַליסטאָק אין יאָר 1930, האָט אָנטיילגענומען אין דער גרינדונג און איז געווען אין דער עקזעקוטיווע פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין מאָנטרעאָל, וועו מען האָט אָנגעפירט די הילפס־אַרבעט פאַר אונזערע ביאַליסטאָקער

בנימין שייקעוויטש

לאַנדסלייט. שייקעוויטש איז אַמאָל געווען אַקטיוו אין ביאַליסטאָק אין השומר הצעיר.

ער איז געווען אין דער פירערשאַפט פון דער ציוניסטישער באַוועגונג אין קאַנאַדע. אין די יאָרן פון 1950 ביז 1956 איז ער אויסגעוויילט געוואָרען אַלס דער פרעזידענט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין קאַנאַדע. זיכט דער גרינדונג פון מדינת ישראל איז ער פיל מאָל געווען אויף באַזוכען אין דער מדינה.

בנימין שייקעוויטש ע״ה איז געווען אינגסטער ברודער פון אברהם שייקעוויטש, קאָרעספּאָנדענט פון דער „ביאַליסטאָקער שטימע״ אין מדינת ישראל, וועלכער איז ספּעציעל געקומען קיין קאַנאַדע, כדי אָפּצוגעבען כבוד זיין פלוצלונג־פאַרשטאָרבענעם ליבען ברודער.

אין טרויער נאָך דעם פאַרשטאָרבענעם בנימין שייקעוויטש ע״ה זיינען פאַרבליבן: די אלמנה, נחמה, די זין, יעקב און בן־ציון, אַ טאָכטער מרס. רייזל מאַרקוס, נאָך אַ ברודער אהרן, די שוועסטער מרס. מלכה מירמאָן, מרס. מערי לודמיר און מרס. לאה בראָון, ווי אויך צוויי אייניקלעך און נאָך משפּחה־מענטשען. כבוד זיין אָנדענק!

חשבון־הנפש

(אלול־שטימונגען)

פון **יהושע גרינבערג**

וואָס יאָגסטו זיך, נאַרישער מענטש,
וואָס איז דאָ זיך צום איילען?
דער וועג איז קורץ און לאַנג —
פון אומכאַשטימטע „מיילען“...

עס ווערט בלוי געבוירען דער טאָג
און שטאַרבט אין גרוי ביינאַכט,
וועלן דער מאַרגענשטערן פאַרגייט —
אַ נייער טאָג־לעבן ווערט געבראַכט.

איז וואָס איילסטו זיך, נאַרישער מענטש?
וואָס וועסטו אָנלויפען?
איינהאַנדלען אויף דעם „יאַריד“ קיין סך
און באַצאָלען מיט געזונט ביים קויפען...

* * *

איך וויים, אַז קיין נייעס טו איך ניט זאָגען,
אויך איך פאַר אין זעלבען „וואָגען“;
אויך איך בלאָנדזשע בלינד,
פאַרבראַכט פון זון און נאַס פון רעגען;

אויך איך זוך שליאַכען —
פון קורצע וועגען...
אפשר איז דאָס דער מענטש
וועלן איך טו אים פאַרגעסען;
אפשר דער פלאַקער פון שכל
וואָס צייטענווייז האַלט זיך ביים אויסלעשען?...

דער טאָג פאַרגייט און די נאַכט קומט,
אַ דור שטאַרבט, אַ צווייטער ווערט געבוירען.
לעבען גייט איבער בערג און טאָלען
און מענטש זוכט גליק און פרייד —
אַ באַגער וואָס ער קען ניט אָפמאָלען...

וואָס איז גליק, וואָס איז לעבען?
דער ציל, דער באַדייט דערפון?
אין דעם מענטש'ס פאַנטאַזיע טוט שפינען
גאָלדענע חלומות פון שטאָלען־מאַכט,
וואָס מען קען דאָס ניט געפינען...

* * *

גליק איז ניט וואָס מען שטעלט זיך פאָר,
פרייד איז ניט דערגרייכטע פאַרלאַנגען,
געפינט מען וואָס מען זוכט
דערפילט מען, אַז דאָס איז ניט
וואָס האָט זיך פריער געדוכט.

איך בין אַ גאַסט

פון **ראָזא נעוואַראָווסקאַ**

איך בין אַ גאַסט ביי דיר, אַ ערד מיין.
ווי יעדער בוים אין שטילע בלאַט,
דיין ברויט געגעסען, פאַרזוכט דיין ווײַן,
און דעם טעם פון ביטערניש צו זאָט.

איך ווייס — איך בין אַהער געקומען
זיין אונ גיין, ווי אַלץ פאַרגייט.
מיט צער און פּיין אַרומגענומען
האָב איך ווי קערנער מיין ליד פאַרזייט.

און איך צעאַטעם מיין לייכטען אָטעם,
ווי דער ווינט אין פרייען פעלד,
מיינע טעג פאַרגייען, ווי זון אין שאָטען,
ווי אַלץ און אַלעם אויף דער וועלט.

איך בין אַ גאַסט ביי דיר, אַ ערד מיין —
ווען איך פאַרגיין אין מיין באַשערטער שעה.
ווען עס וועט ווי מיט ווײַן
מיין כוס פול זיין, מיט גליק פון אָטעמען אָט דאָ.

און מענטש אויפסניי הויבט אָן זוכען
מיט אַנטוישונג אין זיך,
בלאָנדזשעט ער אין דעם לאַבירינט פון לעבען
רייסענדיג די אויגען אין „הימעל־הויך“,
ווען זיינע פּיס טרעטען אויף דער ערד
וואָס וועט אים רו פון זיכער געבען...

* * *

בלעטער איך אין „בוך פון מיין לעבען“,
זוך דעם חשבון פון געוואָגען און געגעבען;
ניט שטענדיג האָט די זון צו מיר געשיינט,
ניט שטענדיג האָט שאָטען מיר אומעט געבראַכט.

ליכט און שאָטען פלעגן זיך שפּיגלען,
טראַגענדיג מיין געמיט אויף זייערע פליגלען.
פלעגט אַמאָל הימעל פאַרוואָלקענט ווערען
און אויסלעשען מיין ליכטיגען שטערען,
האָב איך מיט בטחון געטראַכט:
אַז צוריקברענגען אים וועט אָן אַנדער נאַכט...

און ווען די זון האָט זיך צעשטראָלט
און מיין האַרץ אָפען צעפראָלט,
האָב איך זי האַלב פאַרמאַכט,
אַ ביסעל שאָטען אַריינגעבראַכט...

אַזוי האָב איך געפירט מיין לעבען,
פון געוואָגען און געגעבען.
ווער וועמען שולדיג געבליבען?
אין מיין „לעבענס־בוך“ איז ניט פאַרשריבען...

דער ביאַליסטאָקער צענטער
נושב זקנים און שפיטאָל

228 איסט בראָדוועי, נ. י.

ווינטשט זיינע באַאמטע, דירעקטאָרען, מיטגלידער, טוער, שטיצער און פריינט, שוועסטערס פון דער ביאַליסטאָקער ליידיס אָוקזילערי, פון דער „בראָנקס ליג", דעם „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט", אַלע אָנגעשלאָסענע אָרגאַניזאַציעס, ווי אויך ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און כלל ישראל איבער דער גאָרער וועלט

אַ שנת חיים ושלום

אַ יאָר פון מאַטעריעלען וואוילזיין און גייסטיגע אויפריכטונג, הצלחה און פראָגרעס, שלום אין מדינת ישראל און פרידען איבערן גאַנצען ערד-קוגעל.

מר. עלי איצקאָוויטש

ניו-חייוון, קאָנ.

ווינטשט זיין גאַנצע פאַמיליע אין מעקסיקאָ, אַלע קרובים, פריינט און לאַנדסלייט אַ סך גליק און געזונט צום נייעם יאָר.

◈

A Happy New Year
to All Our Friends and Customers

מר. און מרס. פאָול שאַכטע
און פאַמיליע

◈

ווינשען זייערע צאָהלרייכע פריינד, לאַנדסלייט און אַלע אידען אויף דער גאָרער וועלט גענוגט, גליק און פרייד צום נייעם יאָהר.

מר. דושאָוף בערמאַן
און פאַמיליע

מאָנטרעאָל, קאַנאַדע

שיקען זייערע ברכות און גוטע וואונשען צום נייעם יאָהר צו אַלע זייערע פריינד און דעם כלל ישראל.

מר. און מרס. סעם נארניצקי
און טאָכטער
לאָס אַנדזשעלעס, קאַליפאָרניע

ווינשן זייער פאַמיליע אין ישראל און אַלע פריינד, לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום א פרייליכען נייעם יאָר.

אונזערע חשוב׳ע פריינד

מר. דזשייקאָב קאָהען

און פאַמיליע

עהרען־פּרעזידענט פון ביאַליסטאַקער צענטער און מושב זקנים

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צו אַלע לאַנדסלייט און צו

כלל ישראל פאַר געזונט, פרייד און אמת׳ן גליק

צום נייעם יאָהר.

פאַמיליע דיווים

קינדער און קינדס־קינדער פון אונזער גאַטזעליגען טרעזשורער

לואים דיווים ע״ה

און מערי דיווים ע״ה

ווינשען צום נייעם יאָר אַלע לאַנדלייט

און דעם גאַנצען כלל ישראל

אַ שנת חיים ושלום ברכה והצלחה

אונזער חשובער לאַנדסמאַן

מר. ל. שאַברי

ווינשט אַלע פריינט און אַלע אידען געזונט

און פרייד צום נייעם יאָהר.

מרם. מערי סטיין און פאַמיליע

ווינטשען אַלע קרובים, לאַנדסלייט און כלל ישראל

אומעטום

אַ גוט, געזונט יאָר און שלום על ישראל.

מרם. עטעל דאַלידסקי

ווינטשט אַלע פריינט און דעם כלל ישראל

אַ געזונטען און גליקליכען נייעם יאָר

און אַ כתיבה וחתימה טובה.

ביאַליסטאָקער ליידים אָוקזיליערי שיקאַגאָ

פיל גליק, געזונט און פרייד ווינשען מיר צו אונזערע שוועסטער, פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָר

ביאַליסטאָקער סאָשעל קלאָב שיקאַגאָ

מיר שיקען אונזערע האַרציגע באַגריסונגען צו אַלע מיטגלידער און אַלע לאַנדסלייט צום נייעם יאָר

לשנה טובה וואונטשען צו דער ביאַליסטאָקער שארית הפליטה, קאָנצענטראַציע לאגער וועלט און אומעטום

פון

פּסח און מרים בורשטיין

תל־אביב, ישראל

האַרציגע ניי־יאָר וואונטשען צו אונזער פאַמיליע אין ישראל, משפחה אין קענעדע, אורוגוואי, לאַנדסלייט און פריינט אומעטום.

אברהם שיקעוויטש

און קינדער

תל־אביב, ישראל

לשנה טובה וואונטשען פון אונזערע אַרגענטינער לאַנדסלייט און טוער

יוסף (באָזע) און יודושניאַ קוליש

בוענאָס אירעס

מיט זייערע קינדער און אייניקלעך שיקן איבער זייערע וואַרעמסטע גרוסן און לשנה טובה וואונטשען צו זייער משפחה, פריינט, לאַנדסלייט דאָ אין לאַנד, מדינת ישראל, אין אַמעריקע און בכל מקום שהם, צו ביאַליסטאָקער אידען איבעראַל און צו אחינו בני ישראל אין די תפוצות, פאַר א

שנת חיים ושלום

הערשל און סטעלאַ פייגין

און פאַמיליע

בוענאָס אירעס

ווינטשען זייערע קרובים, פריינט, חברים, לאַנדסלייט אין ארגענטינע, אין אַמעריקע, אין מדינת ישראל און אומעטום, ביאַליסטאָקער אידען וואו נאָר זיי געפינען זיך, כלל ישראל אויף דעם גאַנצען ערד־קוגעל

א שנת גאולה וישועה

מר. און מרס. סעם ניידאָרף
און פאַמיליע

בעווערלי הילס, קאַליפ.

ווינשען זייערע קרובים און לאַנדסלייט אומעטום
א שנת חיים ושלום.

מר. און מרס. מאָרים סאַפערשטיין
און פאַמיליע

ברוקלין, נ. י.

אַלע פרייַנד, באַקאַנטע און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט,
ווי אַלע אידען בכלל, ווינשען מיר א געזונט יאָר
מיט פֿרנסה בכבוד.

מר. און מרס. אַדאָלף העלער
און פאַמיליע

ווינשען צום נייעם יאָהר זייערע קרובים, אַלע לאַנדסלייט
און אַלע אידען

א שנת חיים ושלום, א כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. ישראל מנעם
און פאַמיליע

פֿרעזידענט פון ביאַליסטאָקער סאַשעל קלוב פון שיקאַגאָ

שיקט זיינע בעסטע וואונטשן צום נייעם יאָר צו די
מיטגלידער פון „ביאַליסטאָקער סאַשעל קלוב" און צו
דער ליידים אָוקזילערי, אַלע פרייַנט, לאַנדסלייט און
כל ישראל.

מר. און מרס. לואים סילווער
און פאַמיליע

עקזעקוטיוו־דירעקטאָר אַרבעטער־רינג־הויז, נ. י.

ווינטשען אַלע פרייַנט און אַלע אידען אומעטום
א גוטען און גליקליכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. סאָל סלייוועז
און משפחה

שיקען זייערע ברכות צו אַלע פרייַנד און צום כלל ישראל
צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. לייזער מאַרקוס
און פאַמיליע

ברוקלין, נ. י.

באַגריסען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט צום נייעם יאָר,
ספּעציעל דעם „קלוב ביאַליסטאָקער פרייַנט", און ווינטשן
שלום און גליק צו כלל ישראל אין דער גאַנצער וועלט.

מר. און מרס. דיוויד היין
און פאַמיליע

וועסט ניו־יאָרק, נ. דזש.

ווינשען אַלע אידען איבער דער גאַנצער וועלט
א גוטען, גליקליכען נייעם יאָהר.

האַרציגע לשנה טובה וואונטשען פון

אברהם זבאַר און פאַמיליע
מעלבורן, אויסטראַליע

צו זייערע קרובים, ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און טוער
אין אויסטראַליע און איבער דער גאַנצער וועלט
אין צו כלל ישראל

פאַר א יאָר פון געזונט און גליק.

מר. דייוויד לובין

וויס־פּרעזידענט פון „ביאַליסטאָקער צענטער"

טשערמאַן „קרית ביאַליסטאָק פאָונדיישאַן"

וויכטשט אַ גוטן געבענטשטען נייעם יאָר אַלע זיינע פריינט פון „קרית ביאַליסטאָק", „ביאַל. קאָטערס קלוב", אַלע לאַנדסלייט און צו אַלע אידען.

מר. און מרס .סעם טשודין

טשערמאַן פון „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט"

און פאַמיליע

פלאָשינג, נ. י.

זוינטשן די מיטגלידער פון „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט", פון ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל, אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אידען אומעטום אַ גוט יאָר

מרס. אסתר סטיין

און פאַמיליע

פלאָשינג, נ. י.

זוינשען אַלע פריינד און אַלע אידען איבער דער וועלט אַ גוטען, גליקליכען נייעם יאָר

א כתיבה וחתימה טובה

מר. דייוויד ה. מייערסאָן

און פאַמיליע

לאָס אַנדזשעלעס, קאַליפאָרניע

זוינשען אַלע זייערע פריינד, לאַנדסלייט און אַלע אידען געזונט און הצלחה צום נייעם יאָהר.

מר. און מרס. ס. מאַלאַך

און פאַמיליע

פאַלם ספּרינג, קאַליפ.

שיקען זייערע גליק־וואונשען צום נייעם יאָהר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט איבער דער גאַנצער וועלט.

אונזערע וויס־פּרעזידענטען

מר. און מרס. סעם שאַפּירא

און פאַמיליע

און שיקן זייערע ברכות צו אַלע אידען צום נייעם יאָר פאַר געזונט, פרייד און גליק.

מר. און מרס. ידידיה האַמבורג

און פאַמיליע

זוינשען אַלע פריינט, לאַנדסלייט און כל ישראל

אַ כתיבה וחתימה טובה צום נייעם יאָהר.

מר. און מרס. מאָרים טשאַבאָט

(כאַבאַצקי)

זוינשען זייערע משפּחות און אַלע לאַנדסלייט אַ גוטען, גליקליכען נייעם יאָר.

מרס. איזי לעפּ

און פאַמיליע

ברוקלין, נ. י.

זוינשען זייער משפּחה, אַלע לאַנדסלייט און כלל ישראל, געזונט, גליק און פרייד צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. בערנאַרד טויב

ברוקלין, נ. י.

זוינטשען זייערע קרובים, לאַנדסלייט, פריינט און אַלע אידען אַ יאָר פון פרידען און גליק.

מר. און מרס. איסאַק און מאַלי ריבאַל
(ריבאַלאָווסקי)
געוועזענע־סעקרעטאַר פון ביאַליסטאָקער צענטער

ווינטשען זייער פאַמיליע, אַלע פריינט און לאַנדסלייט
א געזונט און געבענטשט יאָהר

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

מר. און מרס. יואל און עטעל קאַרמעל
און פאַמיליע
ליבערטי, ניו־יאָרק

ווינטשען זייער פאָטער **דוד** און שוועסטער און שוואָגער, **פאַניע** און **שלום גאַרפינקעל** מיט דער פאַמיליע, א געזונט און גליקליך יאָר. צו אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט איבער דער וועלט א יאָר פון שלום.

מר. און מרס. הערי באַם
און זייער זון
פילאַדעלפיע, פאַ.

ווינשען צום נייעם יאָר אַלע זייערע פריינד פון נאָהענט און ווייט, און דעם כלל ישראל, א שנת חיים ושלום,

א כתיבה וחתימה טובה.

מרס. אידיט מאַראַנץ
און פאַמיליע

ווינשען צום נייעם יאָר זייערע אַלע פריינד און לאַנדסלייט
א כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. הערשל נעמדעל
און פאַמיליע

2943 WEST 5th STREET, BROOKLYN, N. Y. 11224

ווינטשען אַלע פריינט, קאַלעגן־קינסטלער און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט געזונט, גליק און אַלדאָם גוטס צום נייעם יאָר.

אונזערע ווייס־פרעזידענטען

מר. און מרס. סאָל ווינער
און פאַמיליע

ווינשען א גוטען, געבענשטען נייעם יאָר מיט פיל פרייד
צו זייערע אַלע פריינד און אַלע לאַנדסלייט.

דעוו. און מרס. הערי פיינבערג
און פאַמיליע
קיו־גאַרדענס, נ. י.

ווייס־טשערמאַן פון באַילים. צענטער, מושב זקנים און שפיטאָל

ווינטשען די באַאמטע און מתפללים פון דעם פלעטבוש דזשואיש סענטער, אַלע פריינד און לאַנדסלייט, א געזונטען און גליקליכען נייעם יאָר, א כתיבה וחתימה טובה.

האַרציגסטע ווונטשען צום נייעם יאָר צו ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט איבעראַל און צו כלל ישראל איבער דער גאַנצער וועלט, „געצייכענט" מיט וואָרט פון האַרץ צו האַרץ,

פון

בען און נערא ראַבינאָוויץ
פּאַריז, פראַנקרייך

מר. און מרס. מידני און פלאָרענס דושאַבלאָן
ברוקלין, נ. י.

שיקען זייערע ברכות און גוטע ווונטשען צו אַלע פריינט פון נאָענט און ווייט, צום גאַנצען כלל ישראל פאַר א שנת חיים ושלום, א יאָר פון געזונט, גליק און פרידען אויף דער וועלט.

מר. און מרס. דייוויד שומאַן
שיקאַגאָ, אילל.

ווינטשען א גליקליכען געזונטען נייעם יאָר צו אַלע פריינט, לאַנדסלייט און כלל ישראל

אונזער וויים-פרעזידענט

מר. וויליאַם ווינער

און פאַמיליע

פּעטערסאָן, נ. דזש.

ווינטשט אַלע פרייַנד און אַלע אידען אַ גוטען געזונטען נייַעם יאָהר.

מר. און מרס. סאָל גאָלד

און משפּחה

טראָסטיס פון ביאַליסטאָקער צענטער און מושב זקנים

פּעירלאָון, נ. דזש.

באַגריסען אַלע קרובים, פרייַנד און אַלע אידען צום נייַעם יאָר און ווינשען זיי אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. וויליאַם סמיטה

און פאַמיליע פון שיקאַגאָ

(איצט אין מיאַמי, פלאָרידע)

ווינטשען אַלע פרייַנד און דעם גאַנצען כלל ישראל אַ שנת חיים ושלום, געזונט און גליק.

מר. און מרס.

אשר און אסתר דאָפּעלט

און פאַמיליע

שיקען זייערע ברכות צו אַלע פרייַנט, לאַנדסלייט און כל ישראל צום נייַעם יאָר.

די גאַרבאַטי בריידער און זייערע משפּחות

97 באוערי, ניוייאָרק

ווינשען אַלע פרייַנט, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ געזונטען, גליקלעכען נייַעם יאָר.

הערשל און חוה קאַסטרי

ברוקלין, נ. י.

באַגריסען שוועסטער **שפּרה** און שוואָגער **בנימין שפּילפייגל** און זייער זון **איסאַק** מיט זיין פרוי, נחת און פרייד. דאָס נייַע יאָר זאָל ברענגען פּאָר זיי און פּאָר כלל ישראל שלום.

מר. און מרס. גרשון נעריגג

און פאַמיליע

ווינשען די משפּחה און פרייַנד, אַלע לאַנדסלייט און דעם כלל ישראל אומעטום, אַ שנת חיים ושלום,

אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. אַרטשי לין

און משפּחה

טראָסטי פון ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל

שיקען זייערע בעסטע וואונטשען פּאָר אַ נייַעם, גליקליכען יאָר צום גאַנצען כלל ישראל.

מר. און מרס. הערי פּאָול

און פאַמיליע

בראָנקס

באַגריסען צום נייַעם יאָר אַלע זייערע קרובים, פרייַנד און דעם כלל ישראל און ווינשען אַלעמען אַ יאָר פון כל טוב.

מר. מייַער דושאַקאַבי

און פאַמיליע

ווינשען צום נייַעם יאָר זייערע פרייַנד, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ שנת ברכה והצלחה.

ביאַליסטאָקער ליידים אָוקזילערי

228 איסט ברוֹדוויי, ניו־יאָרק

ווינשט אַלע שוועסטער און זייערע פאַמיליעס,
אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ גוטען,
געזונטען און גליקליכען נייעם יאָר.

ביאַל. ראַיאָנער ברענטש 88, א. ר.

ניו־יאָרק

מיר באַגריסען אונזערע מיטגלידער און פרײַנד
און אַלע לאַנדסלייט צום נייעם יאָהר.

ברוֹנקס ליג
פון ביאַליסטאָקער הוֹם

אונזער האַרציגע באַגריסונג צו אַלע אונזערע
שוועסטער און לאַנדסלייט צום נייעם יאָהר.

די לאָמזשער יאָנג מענס בענ. אסס׳ן

ווינשט די לאָמזשער און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט
און כּלל ישראל איבער דער וועלט

אַ שנת חיים ושלום.

אינד. ביאַליסטאָקער ברוֹדערלי לאָו אַסאָסיאיישאַן

ניו־יאָרק

מיר שיקען אונזער באַגריסונג צו אונזערע
מיטגלידער און צו אַלע אידען
צום נייעם יאָהר.

ביאַליסטאָקער אונטערשטיצונגס פאַראיין „סומך נופלים״

מיר ווינשען אַלע ברידער מיט זייערע
פאַמיליעס און אַלע לאַנדסלייט בכלל
אַ שנת חיים ושלום

קלוב „ביאַליסטאָקער פרײַנט״

באַגריסט אַלע מיטגלידער מיט זייערע משפּחות
אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען און ווינשט זיי
אַ כתיבה וחתימה טובה

ביאַליסטאָקער בריקלייערס אַסס׳ן און די סיסטערהוד

ניו־יאָרק

צום נייעם יאָהר וואָס קומט, ווינשען מיר אַלע מעמבערס
און דעם גאַנצען כּלל ביאַליסטאָקער
אַ כתיבה וחתימה טובה

אינד. אַסטראַלענקער יאָנג מענס בענעוואָלענט אַסאָסיאיישאַן

ניו־יאָרק

מיר באַגריסען אַלע אונזערע מיטגלידער און פרײַנד
און אַלע אידען צום נייעם יאָר און ווינשען זיי געזונט
און גליק.

ביאַליסטאָקער אונט. פאַראיין

ברוקלין

מיר שיקען אונזערע ברכות צו אַלע אונזערע מעמבערס
און צו אַלע אידען צום נייעם יאָהר.

ביאַליסטאָקער רעליף סאָסייעטי
פּעטערסאָן, נ. דזש.

★

מיר דאַנקען אַלעמען וואָס האָבען געהאָלפען אין אונזער אַרבעט.

מיר וויינשען צום נייעם יאָר אַלע אונזערע טויער מיטגלידער, אַלע פריינד און דאָנייטאָרס און אַלע אונזערע לאַנדסלייט פון ביידע זייטען ים

אַ גוטען און גליקליכען יאָר

ביאַליסטאָקער בענעוו. סאָסייעטי
אין מילוואָקי

●

מיר שיקען אונזער באַגריסונג צו אַלע אונזערע מיטגלידער און לאַנדסלייט און צו אַלע אידען צום נייעם יאָר. **זאָל דער יאָר וואָס קומט איצט אַן, ברענגען ישועות ונחמות צו אונזער גאַנצען כלל ישראל.**

ביאַליסטאָקער פּאַראיין
„אהבת אחים"
ניו-יאָרק

אונזערע האַרציגסטע באַגריסונגען און גוטע וואונטשען צו אַלע אונזערע מיטגלידער און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

גאַניאַנדם־טרעסטינער
יאַנג פריענדס

וויינטשען אַלע מיטגלידער און זייערע פאַמיליעס וויי אויך אַלע אידען, אַ גוטען, **געבענטשטען נייעם יאָר פון געזונט און פרייד.**

לשנה טובה באַגריסונג

פון

ALBERT FROLICH

אַלבערט פריילעך
און פאַמיליע

קאָנטראָלער

ביאַליסטאָקער צענטער און מושב זקנים

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

אַ געזונט יאָר צו מיין גאַנצער משפּחה, פריינט, ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט וכל ישראל בכל תפוצות העולם ווינטשן

מר. און מרס. מאָרים שוואַרץ
ברוקלין, נ. י.

די „חיים" ווינטשט מר. שוואַרץ אַ רפואה שלמה.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו

תל אָביב גלאַט כשר
רעסטאָראַנט

171 איסט בראָדוועי, נ. י.

טעל. 677-4420

רבי סאָל גרינבערגער **בנימין קליין**

באַגריסונגען פון פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָהר

(לויט'ן אלף בית)

אַ גוט יאָר צו אַלע אידען,
אַ יאָר פון שלום אויף
דער וועלט און אין
מדינת ישראל.

— א. —

מר. ווילי‌אַם אייבראַמסאָן
און פאַמיליע

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צו אַלע קרובים, פריינד און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. סעם אַדלער
און משפּחה

וויבטשען אַלע באַאַמטע פון דער „האָם" אין די זקנים אין זקנות אַ געזונט און גליקליך יאָר אין שלום על ישראל.

סעם אַגוש
און פאַמיליע

וויבשען צום נייעם יאָר אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט אַ גמר חתימה טובה.

מר. און מרס. סידני אייזנער
און פאַמיליע

וויבטשען אַלע פריינד, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. אהרן אַרקער
און פאַמיליע, ברוקלין

שיקען זייערע האַרציגע ברכות צו אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. ראובן אַפּעל
און פאַמיליע, קי וועסט, פלאַ.

וויבשען זייערע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען א גליקליכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. דעניעל אַלעקסאַנדער
און פאַמיליע, שיקאַגאָ

שיקען זייערע גליקוואונשען און גרוסען פאַר אַ נייעם, גוטען געבענטשטען יאָר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט.

— ב. —

מר. און מרס היימאַן באַביטש
ברייטאָן ביטש, ברוקלין

וויבשען אַ כתיבה וחתימה טובה אַלע פריינד און אַלע אידען צום נייעם יאר.

הרב משה חיים אלתר וחנה בייקאָפסקי
לינדען, נ. דזש.

וויבשען אַלע אידען אומעטום אַ שנת חיים ושלום, אַ כתיבה וחתימה טובה.

מרס. צילע ביאל
און פאַמיליע, ברוקלין

וויבטשען אַ גוטען גליקליכען, נייעם יאָר זייער משפּחה, די לאַנדסלייט און דעם כלל ישראל.

די פאַמיליע ברעסלאָו
מאַנטיסעלאָ, נ. י.

וויבשען אַלע זייערע קרובים, פריינט און לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום אַ כתיבה וחתימה טובה צום נייעם יאָר.

סעם און סערע בעל
און פאַמיליע

וויבשען אַלדאָס גוטס צו אַלע פריינט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מרס. פרידע בראַמסאָן
ניו־יאָרק

וויבשט אַלע פריינד, לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום אַ געבענטשט און מזל־דיג יאָר.

מר. ברוך בערגער
ברוקלין, נ. י.

וויבשען אַלע אידען צום נייעם יאָר אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. איזידאָר בערמאַן
און פאַמיליע,
בעטהעסדאַ, מערילאַנד

וויבשען אַלע פריינד און אַלע אידען אַ גליקליכען נייעם יאָר

מר. טשאַרלז בערגער
און פאַמיליע

וויבשען זייערע פריינד, לאַנדסלייט און דעם כלל ישראל אַ כתיבה וחתימה טובה.

מרס. גאָלדע (מען) ברעסאק
מיאַמי ביטש, פלאַ.

וויבשט אַלע פריינד און כל ישראל אַ געזונטען און גליקליכען נייעם יאָר.

אַ כתיבה וחתימה טובה
וויבשען מיר אונזער משפּחה אין פאַריז און ישראל, קרובים, פריינד און באַקאַנטע.

מר. אן מרס. מאַקס באַביטש
בראַנקס

מר. און מרס. מאָריס בענדער
און זייער זון

באַגריסען צום נייעם יאָר אַלע פריינט און אַלע לאַנדסלייט און ווינשען זיי אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. יעקב בערען
און פאַמיליע, ברוקלין

באַגריסט די ביאַליסטאָקער און גראָדנער אידען אומעטום צום נייעם יאָר.

— ג. —

מר. און מרס. בען גאָלוב
און פאַמיליע, בראָנקס, נ. י.

באַגריסען זייערע פריינט, די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס נייטען גאָלדבערג
בראָנקס

שיקען זייערע ברכות און גליקוואונשען צו אַלע פריינד און צו אַלע לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

מאָריס גינזבורג
און פאַמיליע, ברוקלין

באַגריסען צום נייעם יאָר אַלע פריינד און לאַנדסלייט און ווינשען זיי כל טוב.

מר. און מרס. סעמועל געלטשינסקי
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשט ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און כלל ישראל אַ גוט יאָר.

מר. און מרס. שלום גארפינקעל
ווינשען אַ גוטען געבענטשטען יאָר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט ווי אויך צום גאַנצען כלל ישראל.

מר. מאָריס גאָלדפיין
און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינט און דעם כלל ישראל אַ שנת חיים ושלום.

מר. און מרס. דזשעק גוטמאַן
און פאַמיליע, בעיסייד, נ. י.

באַגריסען ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. מאַקס גאָלוב
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשט גראָדנער און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אַ געבענטשט יאָר.

מר. מאַקס גאָלדמאַן
און משפּחה, ברוקלין

ווינשען אַלע זייערע פריינט, קרובים און לאַנדסלייט אַ גוט און געבענטשט יאָר.

מר. און מרס. דזשעק גאָלדען
און פאַמיליע, בראָנקס

ווינשען צום נייעם יאָר זייערע אַלע פריינד אַ סך געזונט און גליק.

מר. ד. גאָלדבערג
ווינטשט זיינע פריינט און כלל ישראל אַ גוט יאָר.

מר. און מרס. סימאָר גאָלדשטיין
פלאָשינג, נ. י.

ווינטשען זייער פאַמיליע, זייערע קרובים, ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און כלל ישראל אַ גוט יאָר.

מר. און מרס. מייקעל גאָלדבערג
מאָנטעווידעאָ, אורוגוואַי

שיקן זייערע בעסטע וואונשען צו אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. דעניעל (זיידעל) גאָלדבערג
קאָלטשעסטער, קאַנ.

ווינטשען זייער פאַמיליע, לאַנדסלייט און כלל ישראל אַ גוט יאָר.

— ד. —

מר. מאַקס דאָרף
ווינטשט זיך פאַמיליע און אַלע אידען אַ גוט יאָר.

מר. מ. דזשאַנאָפסקי
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען אַלע קרובים, פריינד און אַלע לאַנדסלייט פיל געזונט און גליק צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. ב. דינעס
און פאַמיליע, פאָלסבורג, נ. י.

שיקן זייערע ברכות צום כלל ישראל צום נייעם יאָר.

מר. דזשעק דירעקטאָר
און פאַמיליע, נאַרוויטש, קאַנ.

ווינשען אַ גליקליכען נייעם יאָר אַלע פריינט, די בעקער אַרבעטער, און אַלע אידען בכלל.

מר. און מרס. אַלעקס דאָרען
מילוואָקי, ווייסק.
וויים־פּרעז. „ביאַל. בענעוו. סאָסייעטי"

ווינשען אַלע פריינד, לאַנדסלייט און משפּחה אַ געזונטען און גליקליכען יאָר.

מר. דוד דימענטשטיין
און פאַמיליע
(שאול רייסקים אייניקעל)

ווינשען אַלע קרובים און לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מרס. דזשעסי דאָלינסקי
און קינדער, ברוקלין, נ. י.

ווינטשען זייערע קרובים און פריינט, ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און דעם כלל ישראל אומעטום אַ גליקליכען יאָר.

מר. לואיס דיאַמאַנד
ווינשט אַ גוטען געבענטשטען נייַ־יאָר צו אַלע פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. א. דאַרעוויטש
און פאַמיליע, שיקאַגאָ

שיקען צום נייעם יאָר די בעסטע וואונשען צו זייער פאַמיליע, פריינד און צו די משפּחות אין מדינת ישראל און אין אויסטראַליע.

מרס. סיליע דזשאַפע
און פאַמיליע

שיקען זייערע ברכות צו אַלע פריינד און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מרס. רייטשעל דזשאפע
און פאמיליע

באגריסען האַרציג זייערע אלע פריינד און לאנדסלייט צום נייעם יאר.

מרס. בלומע דאבקין און פאמיליע
יוניאן סיטי, נ. דזש.

שיקען זייער גוטען וואונש צו אלע פריינד צום נייעם יאר.

מר. און מרס. דזש. ה. דענים
און פאמיליע, בראנקס, נ. י.

ווינשען די זקנים פון דער ביאליסטא־קער האום א שנת חיים ושלום.

מרס. רייטשעל דזשעקמאן
און פאמיליע

ווינשען א גוטען, פרייליכען יאר אלע לאנדסלייט און אלע אידען.

מר. און מרס. דזש. דאברימאן
און פאמיליע, עוואנסטאן, איל.

ווינשען זייער משפחה און אלע פריינד און דעם כלל ישראל א שנת חיים ושלום זברכה והצלחה.

ר. דאוידסאן
אנטווערפען, בעלגיע

ווינטשט די ביאליסטאקער אידען און כל ישראל א געבענטשטען יאר.

— ה. —

מרס. רעבעקא הענקאוויץ
און פאמיליע

ווינשען זייערע קרובים און פריינד א סך גליק צום נייעם יאר.

מר. און מרס. אוירווינג הערשקאוויץ
ברוקלין

באגריסען כלל ישראל און זייערע פריינט אין ארגענטינע צום נייעם יאר.

מרס. סערע העלער
און פאמיליע, מילוואקי

ווינשען אלע אידען א גוטען צופרידע־נעם נייעם יאר.

— ו. —

חזן יעקב וויסאטשעק
און פאמיליע

שיקען זייערע באגריסונגען און גוטע וואונשען צו אלע זייערע פריינד אין ווינשען דעם כלל ישראל א כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. דזשאזעף וואריק
און פאמיליע

ווינטשען אלע פריינד און דעם כלל ישראל א געזונטען און גליקליכען נייעם יאר. לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

מר. ניאמע וואלדמאן
ברוקלין

ווינשט צום נייעם יאר אלע פריינד און לאנדסלייט געזונט, גליק און פיל פרייד.

מר. סיימאן ווינבערג
און משפחה

ווינשען א כתיבה וחתימה טובה צו אלע אידען צום נייעם יאר.

מר. און מרס. נחמיה וועלבלוד
און פאמיליע

באגריסן צום נייעם יאר אלע זייערע קרובים, פריינד און אלע אידען.

מר. און מרס. פיליפ וויטאף
ווינשען אלע פריינד און דעם כלל ישראל א נייעם יאר פון אלדאס גוטס.

עוזר וויסגארבער (ווייס) כינקע סודאביטשער
בראנקס, נ. י.

ווינשען פיל גליק צום נייעם יאר צו אלע פריינד און אלע אידען.

מרס. וויטאף
און פאמיליע

א האַרציגען גליקוואונש צו אלע אונ־זערע פריינד און לאנדסלייט צום נייעם יאר.

מר. דזשייקאב ווילסאן
ניו־יארק

ווינשט א כתיבה וחתימה טובה אלע פריינד און כלל ישראל.

מר. און מרס. סעם און נעטי ווינשטיין
בראנקס

ווינשען א גוטען און געבענשטען נייעם יאר זייערע פריינד און דעם כלל ישראל.

מרס. נעטי וואגמאן
און פאמיליע

ווינשען אלע פריינט און לאנדסלייט א גוטען, געבענטשטען יאר.

מר. און מרס. ארטור וואכטעל
עלפאסא, טעקסאס

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צו אלע פריינד און לאנדסלייט צום נייעם יאר.

מר. און מרס. מאריס ווין
און פאמיליע, מאנטרעאל, קאנאדע,

ווינשען צום נייעם יאר אלע פריינד אן כל ישראל אלדאס גוטס.

— ז. —

מר. און מרס. דייויד זאקים
און פאמיליע פעטערסאן נ. דזש.

ווינשען זייערע קינדער, פריינד או, אלע לאנדסלייט פיל גליק און פרייד צום נייעם יאר.

מר. און מרס. חיים זעלעווינסקי
און פאמיליע, ברוקלין

ווינטשען אלע ביאליסטאקער לאנדס־לייט און כלל ישראל א גוט יאר.

מר. און מרס. מיטשעל זיילאן
פעטערסאן, נ. דזש.

ווינשען א גוטען און געזונטען נייעם יאר צו אלע זייערע פריינד און צום כלל ישראל.

מאיר און מערי זאקהיים
ניו־יארק

באגריסט אלע ביאליסטאקער לאנדס־לייט און ווינשט זיי א געזונטען נייעם יאר.

מר. און מרס. דזשוליוס זאבלודאווסקי
און פאמיליע

ווינשען פיל גליק און פרייד צו זייערע אלע פריינט צום נייעם יאר.

— ט. —

לשנה טובה פון

בערטאַ און לואיס טאָפאָלסקי

אַ געזונט און גליקליך יאָר צו דער פאַמיליע דאָ, אין בוענאָס איירעס, קאָליפֿאָרניע, צו כלל ישראל און שלום אויף דער וועלט.

מר. און מרס. בען טראָש

און משפּחה, מילוואָקי, וויסק.

קאָר. סעק. „ביאַליסטאָקער בענעוו. סאָסייעטי"

וויבשען אַלע פריינד און אַלע אידען אַ גוטען, נייעם יאָר.

דוד טשעסלער

און פאַמיליע, בראָנקס

וויבשען אַלע לאַנדסלייט און פריינד אַ געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

ען און סאל טשעסלער

און פאַמיליע, בראָנקס

וויבשען אַ שנת חיים ושלום צו אַלע פריינד און אַלע אידען.

מר. און מרס. מאַקס טאָבייעס

און פאַמיליע

וויבשען אַלע פריינד און אַלע אידען אַ געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

מר. לעאָנארד טער

און פאַמיליע

וויבשען צום נייעם יאָר זייערע פריינד און לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מרס. פעני טאַלינסקי

און קינדער

וויבשען אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט אַ גוטען יאָר.

מר. מאַקס טשייסען

און פאַמיליע, בראָנקס

וויבשען צום נייעם יאָר אַלע פריינד און לאַנדסלייט פיל געזונט און גליק.

— י. —

מרס. אסתר יערוזאַלימסקי

און פאַמיליע, לאָס אַנדזשעלעס, קאַליפ.

וויבשען זייער ברודער און שוועגערין, רעזו. און מרס. חיים ראצקי, זייערע אַלע פריינט פון נאָענט און וויט, אַלע לאַנדסלייט פון אומעטום און אַלע אידען איבער דער וועלט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. ווילי‌אַם יאַנאָווסקי

און משפּחה

וויבשען זייערע אַלע פריינד און קרובים און אַלע לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

— כ. —

מר. און מרס. פיליפ כאַבאָצקי

בראָנקס

וויבשען אַ גוטען, געבענטשטען יאָר אַלע זייערע קרובים און כל ישראל.

מר. און מרס. א. ז. כאַבאָצקי

זייערע קינדער, אייניקלאַך און אוראייניקלאַך, וויבשען אַלעמען געזונט, פרנסה און שלום אויף דער גאַנצער וועלט.

— ל. —

מר. און מרס. שמואל לאָנדאָן

סאַנטאַ מאָניקאָ, קאַל.

וויבשען צום נייעם יאָר אונזערע קרובים און פריינד און דעם גאַנצען כלל ישראל אַ געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. ראַלף לינסקי

טאַמפּאַ, פלאָרידאַ

וויבשען זייערע אַלע פריינד און לאַנדסלייט פיל גליק און צופרידענהייט צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. הערמאַן לעסניק

מאָריסטאַן, טענעסי

וויבשען זייערע קינדער, קרובים און אַלע אידען אַ גליקליכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. סעם לובעטסקי

זייער טאָכטער, איידעם און איניקלעך

אין דעטראָיט און קוזין גוטשקאָווסקי

אין ישראל

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צום נייעם יאָר צו אַלע פריינד און צו אַלע לאַנדסלייט.

מר. און מרס. סאל און העטי ליווי

(זון פון טאָדרעס נעסווענזשסקי (פון ביאַליסטאָק

פאָרעסט הילס, נ. י.

וויבשען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און כלל ישראל אויף דער וועלט אַ יאָר פון שלום.

מרס. וויאָלאַ לין

און פאַמיליע

וויבשען פיל געזונט און גליק צו זייערע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. גדליה לין

און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

באַגריסט זיין פאַמיליע אין ישראל און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. אייברהעם לעווין

און פאַמיליע, ראטשעסטער, נ. י.

וויבשען זייערע פריינד און אַלע אידען אַ גליקליכען פרייליכען יאָר.

מר. און מרס. פיליפ לינענבערג

און פאַמיליע, ברוקלין

וויבשען אַ גוטען, געזונטען נייעם יאָר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט.

מר. און מרס. לואיס ליוואַי

בראָנקס, נ. י.

וויבשען אַ כתיבה וחתימה טובה צו זייערע פריינד, לאַנדסלייט און דעם כלל ישראל.

מר. עלי לידסקי

און פאַמיליע

וויבשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מרס. דזש. ליימאן
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען זייערע פרײַנד און אַלע אידען אַ געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

סידני ס. לעווין
וועסטבורי, נ. י.

ווינשט אַלע אידען אַ געזונט און גליק־ליך נײַ־יאָר.

— מ. —

אסתר און ישראל מעכאַניק
בראָנקס

ווינטשען אַ געבענטשטען נייעם יאָר צו זייער פאַמיליע, לאַנדסלייט און כלל־ישראל.

די גבאים און מתפללים
פון דער שוהל פון ביאַליסטאָקער מושב זקנים ווינטשען אַלעמען אַ גוטען און געבענטשטען יאָר.

מיר באַגריסען צום נייעם יאָר אונזערע שוועסטער און ברידער, קרובים, פרײַנד און חברים אין מאַנטרעאָל, קאַנאַדע, ניו־יאָרק און אין ישראל.

סאַניעל און מלכה מירמאַן
מאָנטרעאָל, קאַנאַדע

מרס. דיינאַ מעדוועדעוו

ווינטשט אַ געזונטען יאָר צו דער פאַ־מיליע, פרײַנט און לאַנדסלייט.

מר. און מרס. אשר מעקלער
און פאַמיליע, לאָס אַנדזשעלעס

באַגריסען און ווינשען אַלדאָס גוטס צו אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. היימאַן מען
און פאַמיליע

פּראַט. סטר. ביאַליסטאָקער צענטער און מושב זקנים

ווינשען זייערע קרובים און פרײַנד און אַלע לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. אייזיק און דאָרע בייקאָפסקי־מייערסאָן
ברוקלין

ווינשען צום נייעם יאָר אַלע פרײַנד און כל ישראל געזונט און גליק.

מרס. אייבראָם מענדעלסאָן
און פאַמיליע

שיקט אירע ניי־יאָר גרוסען און גוטע וואונשען צו אַלע אידען.

מר. און מרס. ווילי‌אַם מענדעלסאָן

ווינשען זייערע פרײַנד און לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. לעאָן מעכאַניק
פלאָשינג, נ. י.

ווינשן אַלע אידען אויף דער גאַנצער וועלט אַ שנת חיים ושלום, געזונט, גליק און פרייד.

מרס. בעקי מינעס
קינדער, אייניקלאַך און אור־אייניקלאַך

באַגריסען אַלע לאַנדסלייט צום נייעם יאָר און ווינשען אַלעמען אַ כתיבה וחתימה טובה.

מרס. פּאָלין מילער
לאָס אַנדזשעלעס

ווינשט צום נייעם יאָר אַלע אירע פרײַנד און אַלע לאַנדסלייט אומעטום געזונט און פרייד.

מר. און מרס. בען מאַזור
און פאַמיליע

ווינטשען אַלע סעמיאַטיטשער און בי־אַ־ליסטאָקער אידען, חברים פון איד. נאַצ. אַרב. פאַרבאַנד און כל לישראל אומע־טום אַ יאָר פון פרידען אין מדינת יש־ראל און אויף דער גאַנצער וועלט.

— נ. —

חייה פייגעל נאכלין
און פאַמיליע, ניו־יאָרק

ווינטשען זייערע קרובים און פרײַנט אַ שנת חיים ושלום.

מר. און מרס. בענדזשאַמין ניומאַן
פּעטערסאָן, נ. דזש.

ווינשט אַ גוטען און געזונטען יאָר אַלע פרײַנד און לאַנדסלייט.

מר. און מרס. איזידאָר נאָכלין
און פאַמיליע, ברוקס

ווינשען אַלע פרײַנט און כלל ישראל אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. פ. ניודאָוו

ווינטשען זייערע שוועסטער, ברידער און פרײַנט און אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדס־לייט אַ געזונט און גליקליך ניי־יאָר.

— ס. —

דר. יעקב און שושנה סאָקאָל און רבקה
דר. אירא און אביבה סאָקאָל־מאַנאָסאָן

ווינשען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדס־לייט און כלל ישראל אַ גליקליך יאָר.

מר. און מרס. הענרי סאָלין
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען אַלע קרובים, פרײַנד און אַלע אידען אַ געבענטשטען און גליקליכען נייעם יאָר מיט געזונט און פרייד.

געניא און מאָריס סאָלאָמאָן
און פאַמיליע

באַגריסען אַלע פרײַנד און כלל־ישראל מיט דעם וואונש פון אַ געזונטען, גליק־ליכען נייעם יאָר.

שנה טובה און מזל טוב.

צו מיין ברודער און פרוי

יונה און חיה אימאַקאָוו

זייער זון זאב און פרוי אַרלין צו דער בר־מצוה פון זייער זון דניאל.

אברהם און רעיה סאָלאָמאָן
לאָס־אַנדזשעלעס

מרס. ראָזע סאַנדערס
און פאַמיליע, פּעטערסאָן, נ. דזש.

ווינשען אַלע פרײַנד און אַלע אידען אַ סך געזונט און גליק צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. מאַקס סאקס
און פאַמיליע, פּאַסעיק, נ. דוש.

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ גוטען, געבענשטען יאָר.

מרס. הילדע סלאָיער
ווינטשט איר שוועגערין, מערי, די פּאָ־מיליעס סלאָיער־פּאַרמאַן און זינאַקס אין אַמעריקע, די קוזינס זאַלצמאַן אין ישראל און אַלע שוועסטער פון דער ביאַל. ליידיס אָוקזילערי, לאַנדסלייט און פריינט אַ גוט יאָר.

מרס. עלי סינגער
און פאַמיליע, פּעטערסאָן, נ. דוש.

ווינשען אַלע פריינד און אַלע אידען פיל פּריידּ און גליק צום נייעם יאָר.

מרס. מאַקס סטיין
און פאַמיליע, ניו־יאָרק

ווינשען זייער משפּחה און אַלע אידן אַ גוטען געבענשטען נייעם יאָר.

מר. און מרס. סאָל סאיד
און פאַמיליע

ווינשען זייערע קרובים, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ גוטען, געזונטען און פרייליכען נייעם יאָר.

מרס. לאה סאַלנעט
און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

ווינשען אַ גוטען, גליקליכען נייעם יאָר צו אַלע זייערע קרובים, פריינד און לאַנדסלייט.

מר. און מרס. יאַנקל סווערדלאָוו
און פאַמיליע, בראָנקס

ווינטשען זייער קאָזין געלבערג און פאַמיליע אין ישראל, אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט און כלל ישראל אַ גליקליך ניי יאָר און שלום אין ישראל.

מר. און מרס. שעפסל סטאַבינסקי
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשטען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אַ יאָר פון גליק און פריידען.

מר. און מרס. העריי סידער
און פאַמיליע, פילאַדעלפיע

ווינשען אַלע פריינד, דעם כלל ישראל אַ גוטען, געבענשטען נייעם יאָר.

מר. און מרס. מאַקס סוטקער
שיקאַגאָ

ווינשט אַ גוטען, גליקליכען נייעם יאָר צום גאַנצען כלל ישראל.

מר. און מרס. דזשאָזעף סאַבאָל
און פאַמיליע, בראָנקס

ווינשען צום נייעם יאָר אַלע פריינט און אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

מרס. אסתר סאַכאַר
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען אַלע פריינט און אַלע אידען אַ גוטען געזונטען נייעם יאָר.

מר. און מרס. באַרני סאקס
און פאַמיליע, קליפטאָן, נ. דוש.

ווינשען אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען אַלדאָס גוטס צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. דזשייקאָב סייבעל
און פאַמיליע, קאַנקאָרד, קאַליפ.

ווינשען אַ גוטען, געזונטען און פריילי־כען נייעם יאָר צו אַלע פריינד, ביאַליס־טאָקער לאַנדסלייט און צו אַלע אידען איבער דער וועלט.

— ע. —

מר. דזשייקאָב עדעלשטיין
ברוקלין, נ. י.

ווינטשט זיינען פריינט און ביאַליסטאָ־קער לאַנדסלייט אַ שנת חיים ושלום.

מר. און מרס. דייוויד עלבוים
בראָנקס

מיר שיקען אונזערע ברכות צו אַלע פריינד, באַקאַנטע און צום כלל ישראל צום נייעם יאָר.

פראָפ. און מרס. שמואל עברי און זון
באַלטימאָר

ווינשען אַלע לאַנדסלייט אָון אַלע אי־דען אַ שנת חיים ושלום.

— פ. —

מר. דייוויד פינקוס
פּעטערסאָן

ווינשט זיינע פריינד, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. ס. פּערלין
מיאַמי ביטש

ווינשען אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ נייעם יאָר פון כל טוב.

מרס. שרה פּאָגאָרעלסקי
און קינדער
סאַנטאַ מאָניקאַ, קאַליפ.

ווינשען אַלע זייערע קרובים, פריינד און לאַנדסלייט און דעם גאַנצן אי־דישן פּאָלק אַ שנת חיים ושלום.

מר. און מרס. סעם פּאָזניאַק
און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

באַגריסען די ביאַליסטאָקער און גראָד־נער לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

— פ. —

די שוועסטער יעטע פינקעלשטיין און ליבע ראָזענבלום
הייליגען דעם אָנדענק פון זייער ברודער
ד י י ו י ד ר א ָ ז ע נ ב ל ו ם ע״ה
און ווינטשען אַלע אידען אַ גוט יאָר.

מר. און מרס. הערי פעלדמאַן
און פאַמיליע, פּאַסייק, נ. דוש.

שיקען זייערע האַרציגע גליקוואונטשען צו אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און כל ישראל.

מר. און מרס. באַרני פינק
און פאַמיליע, פּאַסייק, נ. דוש.

שיקען דעם האַרציגסטע גליקוואונש צו אַלע פריינד און כלל ישראל צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. דייוויד פאקס
און פאַמיליע, מיאַמי ביטש, פלאַ.

ווינטשען אַ געזונט יאָר צו זייער פאָ־מיליע, פריינט און לאַנדסלייט.

מר. און מרס. מאָריס פרידענבערג
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשען זייער מוטער, גאָלדע פרידען־בערג, עהרן־פרעזידענטין פון דער ביאָ־ליסטאָקער ליידיס אָוקזילערי, דער גאַנ־צער פאַמיליע, אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום אַ געבענטשטען נייעם יאָר.

מר. און מרס. דייויד פאָרמאַן

שיקען זייערע גוטע וואונשען צום נייעם יאָר צו אַלע זיינע פריינד און לאנדס־לייט.

מר. און מרס. לעאָן פריד

און פאַמיליע, ברוקלין

פסח דעם מצבה־קריצער ס זון, ווינשט זיין קוזינע איידע סאקאלאווסקי אין איסטראַליע און אַלע פריינט און לאַנדס־לייט אומעטום אַ נייעם יאָר פון געזונט און אַלדאָס גוטס און שלום אויף דער וועלט.

מר. און מרס. מאַרטין פינק

פּאָרעסט הילס, נ. י.

ווינשען אַלע פריינד אַ גוטען, גליקלי־כען נייעם יאָר.

מר. און מרס. איזראַעל פעדער

שיקען זייערע האַרציגע ווינטשעוואַניעס צו אַלע לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

סעם און דזשוליאַ פאַרבער

און פאַמיליע

ווינשען אַלע לאַנדסלייט און כל ישראל אַ גוטען, געבענטשטען נייעם יאָר.

מר. און מרס. דזשייקאָב פיימאַן

ווינשען אַ גוטען און זיסען יאָר אַלע פריינד און אַלע לאַנדסלייט.

מר. און מרס. דייויד פיין

און פאַמיליע, ברוקלין

שיקען זייערע באַגריסונגען צום נייעם יאָר צו אַלע קרובים, פריינד און אַלע לאַנדסלייט.

מר. און מרס, סאָל פיינסאָד

און די קינדער, בראָנקס

באַגריסען אַלע פריינד און אַלע אידען מיט די בעסטע וואונשען צום נייעם יאָר.

— צ —

מרס. ראַזע צוקערמאַן

און פאַמיליע

שיקאַגאָ

(פרעז. פון ביאַל. ליידיס אָוקזילערי)

ווינשט איר פאַמיליע און פריינד אוז אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. לייבקע ציבולסקי

און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען אַלע פריינד, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ שנת חיים ושלום, אַ כתיבה וחתימה טובה.

— ק —

דר. און מרס. נחמן קאַצענעלענבאָגען־קאַצען און טאַכטער איווא

קליוולאַנד, אָהאַיאָ

ווינשען זייער משפחה אין ישראל און אַלע זייערע פריינד דאָ און אין אויס־לאַנד אַ גוטען, געבענטשטען יאָר, אַ שנת חיים ושלום.

מר. לואיס קאַטאָוויץ

ווינשט אַ גוטען, גליקליכען נייעם יאָר צו אַלע פריינט און אַלע אידען.

מרס. ענאַ קוזניצקי און פאַמיליע

לאָס אַנדזשעלעס, קאַליפ.

שיקען זייערע האַרציגע גליקוואונשען און באַגריסונגען צו אַלע לאַנדסלייט, פריינד און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מרס. ראָוז קאַטץ

און פאַמיליע, פּעטערסאָן

ווינשען אַלע פריינד און דעם כלל ישראל אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. איזידאָר קאָהן

יוניאָן סקווער, נ. י.

באַגריסט זיינע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

שמואל און סימע קאַפלאַן

און פאַמיליע, בראָנקס, נ. י.

שיקען זייערע ברכות צום נייעם יאָר צו אַלע פריינד און אַלע אידען איבער דער גאַנצער וועלט.

מר. און מרס. משה קאָזאַק

און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען צום נייעם יאָר אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. הערשעל קאָזאַק

און פאַמיליע, ניו־יאָרק

באַגריסען צום נייעם יאָר אַלע לאַנדס־לייט און פריינד און ווינשען זיי אַלדאָס גוטס.

מר. און מרס. מייער קאָס

בראָנקס, נ. י.

ווינשען אַלע זייערע פריינד און די שוועסטער פון דער ליידיס אָוקזילערי פון ביאַליסטאָקער צענטער און אַלע לאַנדסלייט אַ גוטען יאָר.

מר. אבנר אַדלער קאטשעפסקי

ברוקלין

ווינשט אַ שנת חיים ושלום צו זיינע קרובים, פריינד און אַלע אידען ציח נייעם יאָר.

מר. דייויד קייזען

און פאַמיליע

ווינשען אַ גוטען, געבענשטען יאָר זייער פאַמיליע און אַלע פריינד.

מר. און מרס. חיים בערל קריגער

און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

באַגריסען ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. סאָל קרים

און פאַמיליע, גרעיט נעק, נ. י.

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. טשאַרלז קאָס

און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ געזונטען און גליקליכען יאָר.

די משפחה קאָזיאַל

סאַן כאָזע, קאַסטא ריקא

ווינשען אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה צום נייעם יאָר.

— ר —

מר. און מרס. מיישעל ראָטענבערג
און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

ווינטשען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אַ געבענטשטן נייעם יאָר.

מרס. עמאַ ראָטענבערג
אָוקלאנד, קאַל.

שיקט אירע בעסטע וואונטשען צו אַלע פריינד צום נייעם יאָר.

מר. נייטען ראָזין
און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען אַלדאָס גוטס צום נייעם יאָר זייערע אַלע פריינט, לאַנדסלייט און כל ישראל מיט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. אהרן ראָזשאַנסקי
און פאַמיליע

ווינשען אַ גוטען גליקליכען נייעם יאָר זייער משפּחה, די לאַנדסלייט און דעם כלל ישראל.

מרס. ראָזע רובין
(טשערלייַדי פון ביאַליסטאָקער רעליף סאָסייעטי פון פּעטערסאָן)
און פאַמיליע

שיקען זייער וואונש פאַר אַ גוטען און גליקליכען נייעם יאָר צו אַלע לאַנדסלייט און צו אַלע אידען.

עטעל און לואיס רוטענבערג
סקאַרסדעיל, נ. י.

ווינשען אַלע פריינד און דעם גאַנצען כלל ישראל אַ כתיבה וחתימה טובה.

מרס. האנאה ריטשמאַן
ברוקלין, נ. י.

ווינשט צום נייעם יאָר אירע נאָענטע און וויַיטע פריינד און אַלע לאַנדסלייט אַ שנת חיים ושלום.

מר. און מרס. בערנאַרד ריטש
און פאַמיליע

ווינטשען אַ שנת חיים ושלום, ברכה און הצלחה צו אַלע פריינט און צום כלל ישראל.

— ש —

מר. און מרס. אַלעקס און מינע שוואַרץ
וויהאָקען, נ. דזש.

שיקען זייערע באַגריסונגען צום נייעם יאָר צו אַלע זייערע פריינד, לאַנדסלייט און צו כלל ישראל.

מר. און מרס. דזשאָרדזש שעוואַך
און פאַמיליע, בראָנקס

ווינשען אַלע פריינט און לאַנדסלייט אַלדאָס גוטס צום נייעם יאָר.

מר. הירש שפונד און פאַמיליע
דזשוירזי סיטי

ווינשען אַלע פריינד אַ גליקלעכן נייעם יאָר.

מר. אָסקאָר שלייפער
און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד און אַלע אידען אַ שנת חיים ושלום.

מר. און מרס. וועלוועל שטשופאַק
און פאַמיליע, ברוקלין

שיקען זייערע ברכות צו דער פאַמיליע און אַלע פריינד און צום כלל ישראל צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. מ. שניר
און פאַמיליע, בראָנקס

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צו אַלע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מרס. ליליען שאַבאַצקי
פרעז. „בראָנקס ליג"
און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד, פאַטראָניזערס און אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

די ברידער שופמאַן

ווינשען אַלדאָס גוטס צו זייערע צאָלרייכע פריינד און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. סאל שוואַרץ
ניו־יאָרק

ווינטשען זייער פאַמיליע, פריינט און אַלע אידען אַ גוט, געבענטשט יאָר.

אַ כתיבה וחתימה טובה
ווינטשן
רבקה ראָזענטאַל
(טיקטין)
און סטעף
צו זייערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און צו כל ישראל אין דער גאָרער וועלט.

■

אַ ביאַליסטאָקער לאַנדספרוי, שטאָלצע טאָכטער פון דער אַריסטאָקראַטישער פאַמיליע טיקטין, גע־טרייַ נאָכפאָלגערין פון די רייזע־טראַדיציעס פון איר גאָטזעליגען מאַן מאָקס ראָזענטאָל ע"ה און אַנפירערין פון דער „מאָקס ראָזענטאָל רייזע ביורא", אַנאַנסירט מרס. ראָזענטאָל, אַז איר רייזע־ביורא איז איצט אויף דעם נייעם אַדרעס:

„פאָרווערטס"־בילדינג
(רום 606)
175 איסט בראָדווי, נ. י.

די פירמע איז אַ פאַכמענישע ביאַליסטאָקער רייזע־אַגענטור, אַן אָפענע טיר און „לעבעדיגע בריק" צו אַמעריקע, צו ישראל און צו דער גאַנצער וועלט. מיר פירען אידען אומעטום. דורך אונזער רייזע־ביורא קענט איר „עולה־רגל" זיין צו דעם כותל המערבי און צו אַלע הייליגע פלעצער אין אַלט און נייַ ישראל.

מרס. ראָזענטאָל באַהערשט עטליכע שפראַכען, און טוריסטען קענען זיך מיט איר לייכט צוזאַמענ־רייַדען אין וועלכער שפראַך עס איז זיי לייכטער.

אַ רייזע דורך אונזער ביורא איז אַן אָנגענעמע איבערלעבענגיש, וואָס איר וועט געדענקען אייער גאַנצען לעבען.

איר קענט פאָרען דורך אונז מיט שיף אַדער ערא־פלאַן. מיר גיבען אייך פערזענליכע אויפמערקזאַמ־קייט, העפליכקייט, באַקוועמליכקייט און פינקטליכ־קייט.

■

מיר דערליידיגען אייערע פאַרמאָליטעטען, פאָס־פאָרטען, טיקעטס א. אַ. וו. מיר אָראַנזשירען אייער טראַנספאָרטאַציע, פראַכט, פאַרפאָקונג.

מיר באָאָרגען פאַר אייך רעפרידזשעריישאָרס, עלעקטרישע עפליענסעס א. אַ. וו. קיין ישראל.

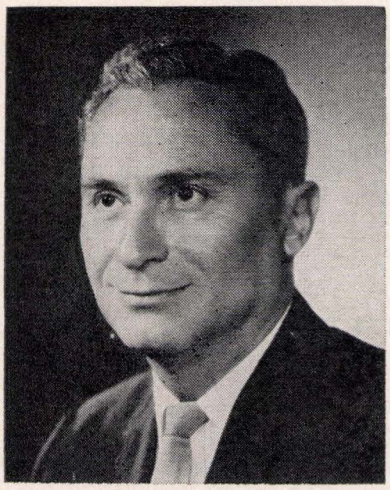
■

ספעציעלע הנחות
פאַר
ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט

■

שרייבט אָדער טעלעפאָנירט:

MAX ROSENTHAL'S
TRAVEL BUREAU
"Forward" Building, Room 606
175 EAST BROADWAY
New York, N. Y.
OR 4-3382 - 3, or 4-3319

MARTIN GINSBURG

L'SHONOH TOVOH!

New Year Greetings

from the

VICE-PRESIDENTS

ABE GINSBURG

of the

BIALYSTOKER CENTER and INFIRMARY
and HOME FOR THE AGED

Martin and Abe Ginsburg

and their families

May the New Year sound the clarion of
brotherhood and peace throughout the world.

West New York, New Jersey

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Morris Masin

TREASURER

of the

BIALYSTOKER CENTER AND INFIRMARY AND HOME FOR THE AGED

extends the warmest wishes

to his family, friends, officers, directors
and members of this Institution, and of
all his favorite affiliations

for

A HAPPY AND PROSPEROUS NEW YEAR

in a world of brotherhood and peace

Fannie Tarlofsky

Mr. and Mrs. Elly Tarlofsky

and Family

Elly Tarlofsky

PRESIDENT

of the

BIALYSTOKER CENTER AND INFIRMARY AND HOME FOR THE AGED

extend to their family, friends
and kinfolk everywhere
heartiest wishes

for

A HAPPY AND PROSPEROUS NEW YEAR

האַרציקע וואונטשען צו אונזער פאַמיליע אין אַרגענטינע און צו
אונזערע לאַנדסלייט, און כלל ישראל איבער דער גאַנצער וועלט
פאַר אַ שנת חיים ושלום.

May the New Year bring happiness to All,
salvation to our people and peace on earth.

THE TARLOFSKY FAMILIES

EHTEL and M. ARTHUR TARLOWE

SYBIL TARLOWE, BRUCE and DANA GAIL

FRANCES and ROBERT NELSON

join their parents and grandparents in this timely seasonal greeting and message.

New Year Greetings from . . .

PORT PRINTED PRODUCTS, Inc.

429 PARK AVENUE
New York City
686-7993

MRS. SADIE PERLIN
and FAMILY
Norfolk, Va.

Extend their greetings for a Happy New Year

EDWARD & RUTH WINSTON
and FAMILY

extend to their families, Bialystoker kinfolk and all their friends best wishes for a Happy New Year

---

Best Wishes for a Happy New Year from

DR. GDALIA RUBIN
5000 15th AVENUE
Brooklyn, N. Y.

MR. & MRS. GEORGE SANN
and FAMILY

extend warmest greetings to all for A Happy New Year

Good Wishes for a Happy New Year
To All Our Friends
NAT SONNE
and Family

MR. ABE SCHREIBER
and Family

Extend Their Best Wishes for a Happy, Prosperous New Year to all Their Relatives and Friends

---

Mr. & Mrs.
H. J. STEIR

extend warmest New Year wishes to their family and to all Israel

---

MR. & MRS. DAVID SIEGEL
AND FAMILY
Milwaukee, Wisc.

extend to their friends, Bialystoker Kinfolk in town and the world over best wishes for a very Happy New Year

---

New Year Greetings from . . .

RUBIN and SYLVIA WEISBROD
and FAMILY
Children of our Directors
Abe & Yetta Schreiber

extend to all their relatives, friends and acquaintances, best wishes for a Healthy Happy and Prosperous New Year

---

In Blessed Memory of

YETTA SCHREIBER

from Her Daughter
SYLVIA

SYLVIA SCHOENFELD
and FAMILY

extend their heartiest and sincerest best wishes to all

New Year Greetings
and best wishes and blessings from

NETTIE & ALFRED STERN
and Family

children of our late Treasurer
LOUIS & MARY DAVIS
Board Members of the Bialystoker Center, Home for the Aged and Infirmary

to their dear kin, the DAVISES, SAPERSTEINS and the STERNS,

to all their friends and neighbors, Bialystoker landsleit and Jews everywhere for a Happy and Prosperous New Year

---

HARVEY & SHIRLEY SIEGEL

Grandchildren of our late Director
PAULINE SIEGEL

wish their family, friends and Bialystoker kinfolk, a Happy New Year

---

Best Wishes to Friends and Relatives for a good New Year from

FAY SUKENIK and SONS

SAM SCHWARTZ

Extends his hearty greetings for the New Year

In Fond Memory of our Dearly-Beloved Husband and Father
ABRAHAM SCHNEIDER
Passed to Eternity, November 14, 1961
Forever in our hearts!

MINNIE AND ROSLYN SCHNEIDER

MR. & MRS. JACK VERNON

wish all their friends and Jews everywhere a Happy New Year

MR. & MRS. JACK WOLF
NEW YORK

wish all their friends and associates a Blessed New Year

DR. & MRS. JULIUS ZIPPIN
SLINGERSLAND, N. Y.

A Very Healthy and Happy New Year

Mr. and Mrs.
JACK and ETHEL INGBERG
and FAMILY
Extend their best wishes to everyone for a Happy and Prosperous New Year

---

Greetings from . . .
J & J BEVERAGES, Ltd.
103 3rd STREET
Brooklyn, N. Y.

Hearty Greetings from . . .
Mr. & Mrs.
MICHAEL KRIEGER
and FAMILY
Lawrence, New York

New Year Greetings from . . .
Our Associate Legal Adviser, Director, Bialystoker Center, Home for the Aged and Infirmary
MR. & MRS. HARRY KATZ
and Family
of the Law Firm
"Novick & Katz"
217 Broadway New York City

MR. & MRS.
WILLIAM KASENETZ
and Family
Vice-President of
Bialystoker Home for the Aged
extend to all their relatives, friends and acquaintances cordial New Year wishes!

Greetings and Best Wishes from . . .
our Vice President
MRS. ROSE KASS
and FAMILY

Best Wishes for a Happy New Year to All Relatives and Friends
MRS. SAMUEL KASSEL
and Family

Mr. and Mrs.
ROBERT KAMBER
and FAMILY
Asbury Park, N. J.
Express their best wishes for a Happy New Year for all

MRS. SYLVIA
KAHN-OSTROV
and Sons
Brooklyn, N. Y.
Offer Best Wishes to All Friends for A Happy New Year

MR. HARRY KARP
c/o KARPS LUMBER YARD
conveys his message of greetings to his friends and to all Israel for
A HAPPY NEW YEAR

MR. & MRS.
STANLEY KAGAN
West Caldwell, N. J.
Wish All Their Friends
A Happy New Year

MR. AND MRS. LEON KRIM
and FAMILY
wish their friends a Happy New Year

MR. & MRS.
JACOB A. LICHTENFIELD
extend to their relatives and friends and all Bialystoker Landsleit best wishes for a Happy and Prosperous New Year

---

MR. & MRS.
IRVING M. LEVINE
Ellenville, N. Y.
convey New Year greetings to all friends and members of the Bialystoker Center and Home for the Aged and wish them abundant health and happiness

---

Greetings from . . .
S. F. MELNICK
387 MAIN STREET
East Orange, N. J.

MRS. CLARA MARCUS
extends best wishes for a Happy New Year

New Year Greetings from . . .
MRS. MARY MORMAN
and Family
4812 — 14th Avenue Brooklyn, N. Y.

OSCAR MACKLER
CELIA KAYE — SADIE KLEIN
Children of the late
LENA MACKLER
extend greetings to their Bialystoker kinfolk and to all Israel for a Happy New Year

---

Greetings from . . .
METROPOLITAN
HARDWARE CO.
11 ESSEX STREET
New York, N. Y.

MR. & MRS.
SAMUEL J. MARINE
PHILADELPHIA, PA.
May the Days of the New Year Unfold for our Relatives and Friends Health, Happiness and Prosperity

---

JUDGE PHILIP & MRS.
CLAIRE NOVICK
Acting President
Hon. Chairman, Board of Directors
Wishes his Friends and Relatives
A Happy and Prosperous New Year
217 Broadway New York City

Mr. & Mrs.
JACK NOTKOFF
and FAMILY
Bronx, N. Y.
wish their family and friends
A Happy New Year

MR. & MRS. M. ARTHUR TARLOWE
and Family

Wish their Parents

PRES. & MRS. ELLY TARLOFSKY

and all friends

A HAPPY, HEALTHY & PEACEFUL NEW YEAR

Greetings from . . .

VALLEY FORGE FLAG CO.

1 ROCKEFELLER PLAZA
New York, N. Y. 10010

New Year Greetings from . . .

MR. & MRS. WILLIAM WYGODA

650 Ocean Avenue Brooklyn, N. Y.

in honor of Aunt GOLDIE MINTZ, resident of the Bialystoker Home

MR. & MRS. MISCHA WARSCHAWSKI

Brooklyn, New York

wish all their relatives and friends

A HAPPY NEW YEAR

MR. AND MRS. MORRIS YELLIN

Brooklyn, New York

Bialystoker Kinsman, Ex-President
"FLATBUSH JEWISH CENTER"

bids his colleagues in office at the "Flatbush Jewish Center," the officers and directors of the Bialystoker Center, Home for the Aged and Infirmary, the entire rank and file, Bialystoker kinfolk and Jewry everywhere, a Happy and Prosperous New Year.

Greetings for a Happy New Year . . .

FROHLICH & NEWELL FOODS, Inc.

Wholesale Butter - Eggs - Cheese - Frozen Food - Groceries

11 JAY STREET
New York, N. Y. 10013

MRS. GEORGE ABRASH

Paterson, N. J.

Wish all their friends a A Happy and Prosperous New Year

MRS. CLARA ASCH
and Family

Wish all their relatives and friends A Happy New Year

BIALYSTOKER
CUTTERS CLUB

extends to their Membership, to the Bialystoker Home of the Aged and to Israel at large their warmest wishes for a Happy and Prosperous New Year

Best Wishes for a Happy New Year

from

MRS. A. BERNARD

MRS. WILLIAM COHEN

and FAMILY

extend best wishes for a Happy New Year

MR. & MRS. J. DEITCH

PATERSON, N. J.

A Happy and Prosperous New Year

to

All our Relatives and Friends

DR. and MRS.

BENJAMIN GISSEN
and Family

Extend their Greetings for a Happy and Prosperous New Year

Our Bialystoker Photographer

MR. & MRS.

JONAH B. ISAKOWITZ

and Family

Flushing, New York

extend to their relatives, friends, Bialystoker kinfolk, members of the "Club Bialystoker Friends" and of the "Bialystoker Center, Home for the Aged and Infirmary, to all their customers, to fellow-Jews in Israel and everywhere, best wishes for a Happy New Year

May There Be Peace on Earth

on

THE NEW YEAR!

as per wish of

MARY AND HARRY P. SOLOMON

New Year Greetings from

JACK SPECTOR, Inc.

37 EAST 18TH ST. NEW YORK, N. Y. 10003

MR. & MRS. JOSEPH SLOANE

their children and grandchildren

TONI M. BROWN of BEVERLY HILLS, CALIF.

MINDY, TRACY and STEVEN SLOANE of CLEVELAND, OHIO

extend their sincere best wishes to all relatives and friends for a Healthy and Happy New Year

JOSEPH SLOANE, Inc.

Printers

151 WEST 25th STREET NEW YORK, N. Y. 10001

CH 3-3756

New Year Greetings from . . .

MR. AND MRS. JOSEPH

and GWENDOLYN SANDLER

along with Best Wishes to all their friends for longevity, good health and good luck

•

May the Year 5732 be a timespan of freedom, peace, brotherhood and happiness to all!

HARRY AND RAE SIDERMAN

and Family

extend good wishes to the Bialystoker Ladies Auxiliary Bronx League, and the Board of Directors of the Bialystoker Home for the Aged

A VERY HAPPY AND HEALTHY NEW YEAR

And may this year bring peace on earth, to Israel, and good will towards men — Amen!

New Year Greetings from . . .

RUBENSTEIN SUPPLY CO.

2818 San Pablo Avenue Oakland, Calif.

GRamercy 5-5330 Lic. No. L445

SECUNDA LIQUOR STORE, Inc.

Imported and Domestic

WINES AND LIQUORS

8th Avenue Subway at Our Door

167 East Broadway New York 2, N. Y.

SAM AND BELLA STOKES

and Family

President Bialystoker Ladies Auxiliary

wish their family, friends, Bialystoker kinfolk and Jews everywhere a Happy New Year

---

Best Wishes for a Happy New Year

J. ZABUSKY

House Furnishings, Crockery. Dinner Sets and Aluminum Ware

59 HESTER ST., cor. Ludlow St. NEW YORK

SP. 7-0732

ROSE SIMON

Extends Heartiest Wishes for A Happy and Healthy New Year

NEW YEAR

GREETINGS

from

Mr. and Mrs.
JERRY MINK

MR. & MRS.

ABE NEWBORN

and Family

wish their Mother

FLORENCE NEUGEBORN

Relatives, Friends and All Israel

A HAPPY NEW YEAR

MR. & MRS. ROBERT NELSON
and Family

Wish their Parents

PRES. & MRS. ELLY TARLOFSKY

and all friends

A HAPPY, HEALTHY & PEACEFUL
NEW YEAR

NEW YORK CLEANERS INDUSTRIES
DIVISION, RAPID INDUSTRIAL CLEANERS
NEW YORK CLEANERS CO.

380-2 Flushing Avenue Brooklyn, N. Y. 11205

extend to all their Jewish Friends, Customers and to People

of Good Will seasonal greetings and best wishes for
a Happy and Prosperous New Year.

Best Wishes . . .

for a Happy and Healthy New Year
to All Israel

J. ORTMAN

7 East 48th Street New York, N. Y.

MR. & MRS. THEODORE PEARL

Extend to their Friends, Rrelatives,

Bialystoker kinfolk and all Israel

A Happy and Healthy New Year

THE RASHBAUM AND HAIMS FAMILIES

wish their relatives, friends and all Israel

A HAPPY NEW YEAR

לשנה טובה !

MR. SAM RUBIN

and Family, Brooklyn, New York

Vice-President of the Bialystoker Center, Home for the Aged

extend heartiest greetings and best wishes for
A HAPPY AND PROSPEROUS NEW YEAR
to all their kin, neighbors, friends, Bialystoker kinfolk
and to all Israel

Best New Year Wishes from the . . .

ROSKIES BROS.

HUNTINGDON WOOLEN MILLS, Ltd.

A Happy and Healthy New Year

771 Huntingdon Huntingdon, Que., Canada

DR. H. RUBIN

Los Angeles, Calif.

Wishes all his Friends

and Bialystoker kinfolk

A Happy and Healthy New Year

Best Wishes for a Happy New Year . . .

FALLS POULTRY

448 E. 173rd STREET BRONX, N. Y.

Best New Year Wishes from

MRS. HELEN GARFIEL

and Family

RUTH AND DAVID KAPP

45 SUTTON PLACE SOUTH NEW YORK CITY 10022

extend their warmest greetings and best wishes to all their Friends and Associates for a Happy and Prosperous New Year with Brotherhood and Peace On Earth

---

MR. & MRS. BENJAMIN IZAKOWITZ

and Family

122 N. Edinburgh Avenue Los Angeles, Calif. 90048

Wishes all their relatives and friends
A Happy and Healthy New Year

COUNSELLOR ABRAHAM KAPLAN

1450 BROADWAY NEW YORK

New Year Greetings from

ABE AND EDITH KRAVET

★

Greetings from . . .

GRADINGER & KASS

5111 — 18th AVENUE

Brooklyn, N. Y.

New Year Greetings

Best Wishes . . .

POZNANSKI'S BAKERY

Bread - Rolls - Cakes

We specialize in Birthday Cakes, Wedding Cakes also Bar Mitzvah Cakes

155 DIVISION AVENUE BROOKLYN, N. Y.

New Year Greetings from . . .

DR. & MRS. LOUIS LINN

55 EAST 86th STREET NEW YORK, N. Y. 10028

CAMP LAKOTA

on MASTEN LAKE

BOYS & GIRLS — 5 TO 16 YEARS

"In Beautiful Mamakating Park"

WURTSBORO NEW YORK

- Only 73 Miles from N. Y. C.
- Elevation 1855 Ft.
- 42nd Camp Year
- Drama, Dancing, Music
- Crafts, Nature, Riding
- Friday Night Services
- All Land - Water Sports
- 5 Mile Spring Fed Lake
- Excellent Kosher Cuisine
- Doctor, Reg. Nurses
- Mature, Experienced Staff
- Tuition

Call or Write

MRS. LILLIAN SHABOTSKY

1555 GRAND COUNCOURSE BRONX, 10452, N. Y.

Phone: TRemont 2-2164 or LUdlow 3-6240

New Year Greetings
Family, Friends and Bialystoker kinfolk
from

MRS. SHANA LIEBERMAN

3401 Balmoral Drive

Sacramento, California

COrtlandt 7-1332

BERNARD MORGENSTERN

Hebraica & Judaica

Rare Books, Modern Hebrew Literature

Manuscripts — Periodica

Religious Articles and Novelties

150 East Broadway

New York, N. Y. 10002

We highly recommend our Bialystoker Photographer
Creator of our Pictorial Home Guide

JONAH B. ESAKOFF (Isakowitz)

Director, Bialystoker Center Home of the Aged and Infirmary, Member "Club Bialystoker Friends" for PHOTOGRAPHS OF DISTINCTION.

■ ■

The name ESAKOFF is Your Guarantee for Artistry, Perfection and Beauty of lasting memories of the finest moments in life.

■ ■

Secure a fascinating image of Yourself, Your Family, Weddings, Bar-Mitzvahs, Banquets, Anniversaries, Parties, etc. at reasonable prices.

■ ■

Contact:

JONAH B. ESAKOFF

Photographs of Distinction

153-49—78th AVENUE
Flushing, New York 11367
JA 3-7457 or JA 6-0485

He will come to your place, and suit your taste and convenience.

MI 7-9467

WILLIAM FEINBERG

1250 SUTTER AVENUE
Brooklyn, N. Y. 11208

Extend Best Wishes for a Happy New Year

G & R KOSHER FOODS

Strictly Kosher

בשר כשר

Meat - Poultry - Provisions and Frozen Foods

240 9th AVENUE NEW YORK, N. Y.

YU 9-5445

Greetings from . . .

SYLVIA AND IRVING FOX

EAST ORANGE, N. J.

wish all their friends and the Jewish people everywhere a Happy New Year

We offer a Memorial Tribute to our Dear Parents
ABRAHAM AND BESSIE FUCHSMAN
ALEX AND FANNIE BUYER

HYMAN and SHIRLEY FEINSTEIN
and Family

Children and Grandchildren of the late

MRS. PAULINE SIEGEL

extend best wishes to their relatives, friends and Bialystoker kinfolk everywhere for

A VERY HAPPY and PROSPEROUS NEW YEAR!

IN MEMORY OF OUR PARENTS

MR. AND MRS. ZOLTEN GROSS

Former Residents of the BIALYSTOKER HOME FOR THE AGED

Best Wishes for a Happy New Year!
from their children

Mr. and Mrs. Harry Braunfield

New Year Greetings from . . .

GOTHAM EXTERMINATING COMPANY

241 EAST BROADWAY
New York, N. Y. 10002

COUNSELLOR DAVID J. GOLDBERG
Chairman, Board of Directors

ROSE GOLDBERG
Vice-President

and Children
GARY and SANDY

extend best wishes to their family, relatives, friends, officers and directors of the Bialystoker Center, Home for the Aged and Infirmary, and to the Bial. Ladies Auxiliary for a Happy New Year

Compliments of . . .

W. & E. BAUM BRONZE TABLET CORP.

The Finest in Bronze Tablets

524 WEST 43rd STREET
New York, N. Y. 10036

ELIHU M. BAUM BRyant 9-5341

MR. AND MRS. RUBIN BINDLER
and Family

Vice-Presidents, Bialystoker Center,
Home for the Aged and Infirmary

wish their friends, all Goniondz-Trestiner and Bialystoker kinfolk and the Jewish People everywhere a Happy and Prosperous New Year

---

Greetings from . . .

BROOKLYN BRONZE TABLET CORP.

18 CRESCENT STREET BROOKLYN, N. Y.

BLEVITZKY BROS.

Monuments

Branch and Factory:
28 THAMES STREET BROOKLYN, N. Y.

New Year Greetings from . . .

MR. & MRS. ALEX BLOOM
and Family

2175 EAST 15th STREET BROOKLYN, N. Y.

New Year Greetings from . . .

DELANCEY DRUG CO., Inc.

125 Delancey Street New York City

EAST N.Y. INWOOD FISH

206 Front Street New York, N. Y.

Extend to all their Friends and Customers
Best Wishes for
A Happy and Healthy New Year

Max and Ella Brinker

Wish their Mother

CLARA WAGNER

All their relatives, friends, sisters of the Bialystoker Ladies Auxiliary and all Bialystoker kinfolk
A Happy and Healthy New Year

Greetings from the . . .

DIAMOND FAMILY

Monticello, New York

210-212 FORSYTH ST. near Houston St. NEW YORK CITY
GRamercy 7-4908 Established 1914

MR. and MRS. MORRIS and ALICE ESTON

Vice-President

Bialystoker Center, Home for the Aged an dInfirmary
extend to all their friends and to Bialystoker kinfolk everywhere warmest greetings and heartiest wishes for a Happy and Prosperous New Year.

ORchard 4-2616

EMJAY Photographers

Candid Portrait - Movies - Stereo

MORTON RUBINSTEIN • JACK GOLDBERG

201 East Broadway New York 2, N. Y.

AARON AND ESTHER EINHORN

Extend Best Wishes
for a Happy and Peaceful New Year

Greetings from . . .

BEVERLY BRANDT, Inc.

163-39 85th STREET HOWARD BEACH, N. Y.

MEMORIAL TRIBUTE
TO MY DEAR LATE HUSBAND

BENJAMIN BRODY

Loving Wife JEAN BRODY
and Family

IN MEMORY OF

Our Beloved Husband and Father

SAMUEL WIENER ע"ה

IN BLESSED MEMORY OF

ISAAC and MINNIE EPSTEIN

Always in our minds and memory!

ABE and VIOLA SAPERSTEIN

IN MEMORY

OF

JULIA AND ABRAHAM KASS

HAL KASS

ZION MEMORIAL CHAPEL

Our Official Undertakers

41 CANAL STREET NEW YORK CITY

Tel. CAnal 6-1617 IRVING SMITH

IN LOVING MEMORY

of our dear Sister

HENRIETTA WEXLER

Daughter of the late

MRS. SARAH HARRIS

A Dedicated Member of our Home.

Mrs. Dina Fishkin
& Molly Harris

MR. AND MRS.

WILLIAM AND FANNIE L. ALLEN

Bronx, New York

Members and Benefactors of the
BIALYSTOKER CENTER, HOME FOR THE AGED & INFIRMARY

wish all their friends to Bialystoker kinfolk, and to Jewry everywhere for a Happy and Prosperous New Year

---

New Year Greetings from . . .

MR. & MRS. LOUIS ARLINSKY

68-12 Yellowstone Boulevard Forest Hills, N. Y.

New Year Greetings from . . .

ADMIRAL CRAFT EQUIPMENT CORP.

100 FIFTH AVENUE NEW YORK, N. Y. 10011

MR. & MRS. RUBIN BLUM

Wish their Relatives, Friends,
and Bialystoker kinfolk everywhere
A Happy and Healthy New Year

Greetings from . . .

EDWARD BOKAR

Wholesale Fruits and Produce

229 WEST STREET NEW YORK, N. Y.

IN LOVING MEMORY OF

YETTA AND ABRAHAM COHEN

ע"ה

Children:
Dr. William and Lottie Goldman

Grandchildren
Judith and Melvin Schwartz
Roberta and David Bradley

Great Grandchildren
Eric, Elisa and Evan Schwartz

IN MEMORY OF

OUR LOVING MOTHER

AND GRANDMOTHER

FRIEDA ROTHBERG

MR. AND MRS. ISIDORE KIMMEL

& CHILDEN

IN LOVING MEMORY OF

MORRIS EISENSTADT ע"ה
MARY EISENSTADT ע"ה
BERTRAM EISENSTADT ע"ה
JEANETTE EISENSTADT ע"ה
GERALDINE EISENSTADT ע"ה
GEORGE EISENSTADT ע"ה

IN MEMORY OF
My Beloved Husband
SAMUEL SOKOLOWITZ

ROSE SOKOLOWITZ
Miami Beach, Fla.

IN BLESSED MEMORY
of Dear Husband and Beloved Father
SOLOMON WEISS

by KATE, NAT and MORTON WEISS
Forever in our hearts!

FOURTH ANNIVERSARY OF

ALFRED M. GOULDON'S DEMISE

December 2, 1967 — December 2, 1971

Marking with aching hearts the irreparable loss of
a loving husband, father, grandfather,
great grandfather and brother

ALFRED M. GOULDON

Upon the 4th Anniversary of his death

we pay tribute to his name, memory and spirit
In our minds and hearts he will l i v e forever!

IDA LEE GOULDON
and Family

Funeral Directors for Almost 80 Years

Parkside
MEMORIAL CHAPELS, Inc.

We have always felt a special responsibility to the community and we are grateful that it has responded by making Garlick Parkside the largest family-owned Chapels serving Jewish families.

BROOKLYN	FOREST HILLS	MIAMI BEACH
ESplanade 6-9485	TWining 6-9000	305 - UN 4-3774
BRONX	MANHATTAN	WESTCHESTER
LUdlow 8-7970	GRamercy 6-2050	914 - 237-3300

NASSAU 516 - 868-1616

IN BLESSED MEMORY

OF OUR

Dearly-Beloved Wife,

Cherished Mother,

Affectionate

Grandmother

and

Great Grandmother,

DORA COHEN

MAY HER CHASTE SOUL

REST

IN HEAVENLY PEACE!

•

JACOB COHEN

and

Family

•

Miami Beach - New York

QUOTE

My dear Mrs. Ingberg,

I have no words to express my thanks and gratitude to you for the way you prepared the hall for us.

When our members walked in they were all amazed how beautiful the room looked.

You are surely a most gracious and charming lady. I cannot forget the nice reception you gave us when we visited "your" home.

A special thanks to Mr. Rybal who spent the afternoon of May 2 with us to make sure that everything ran smoothly.

Again thanks a million.

Sarah Molosoftky, Chairlady
Sol Bindler Memorial Fund,
Trestiner Relief Committee

Dear Mrs. Ingberg,

We appreciate very much your making it possible for us to go to the I.L.G.W.U. Concert.

I, Esther Block, take the privilege to thank you for all of us who enjoyed the concert.

Esther Block

Bialystoker Home for the Aged
Dear Friends:

The children of Sarah Hertzberg are forever grateful to the Bialystoker Home for the gentle care given to my mother during her years of residence at the Home.

I have described my mother as a little brown bird with a white crest, and she is now in her nest. Her stay at the Home from her 89th year to her 93rd year was a gentle passage to that nest.

Again, my deepest gratitude,

Ruth Kaplan

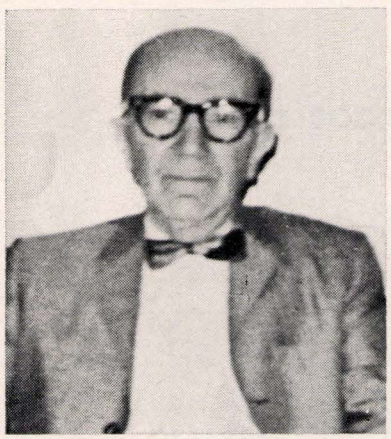
Dear Mrs. Ingberg,

While in New York, I had the rare opportunity to visit your Home. To my pleasant surprise (knowing something about a Home for Aged) I found this to be a real Home for the elderly people. I have noticed the tender care given to the men and women, and, I say, may G-d bless you for your wonderful work

M. Leventhal, Boston, Mass.

קאַלענדאַר פון די נעקסטע אונטערנע־מונגען פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער

1. זונטיק דעם 12־טן סעפּטעמבער — מיטינג פון דער דירעקטאָרן באָארד און אַ אַלגעמיינער מעמבערשיפּ מיטינג.
2. זונטיק דעם 17־טן אָקטאָבער, 2 בייטאָג — דער יער־לעכער טעאַטער בענעפיט אין לינקאָלן סענטער. פּייערונג פון דעם 40־טן יובילעאום פון אונדזער היים.
3. זונטיק בייטאָג דעם 24־טן אָקטאָבער — דער יער־לעכער לאָנטשאָן פון אונדזער לייַדיס אָקזילערי וועג עס וועלן באַארט וועלן פיר פון די פּירערינס.
4. זונטיק דעם 14־טן נאָוועמבער — דער גרויסער באַנ־קעט לכבוד אונדזער 40־טן יובילעאום.
5. שבת נאַכט דעם 27־טן נאָוועמבער, זונטיק דעם 28־טן, מאָנטיק דעם 29־טן און דינסטיק דעם 30־טן. שבת דעם 4־טן דעצעמבער און זונטיק דעם 5־טן — דער יערלעכער באַזאַר.
6. זונטיק דעם 12־טן דעצעמבער — די יערלעכע חנוכה פּייערונג און קאָנצערט.
7. זונטיק דעם 27־טן פעברואַר, 1972 — די יערלעכע פּורים פּייערונג און קאָנצערט.

SOL GOLDBERG

Passed away on April 28th 1971. His niece and our dedicated member, Mrs. Ida Zalewitz, perpetuated his name on the Memorial Tablet in our Synagogue.

SIMEON CYTRON

As we were preparing the "Stimme" to press, we were informed of the passing of our well-known Bialystoker Landsman, Simeon Cytron. After graduation from High School he studied in Berlin and upon return he became the Administrator of his father Shmuel's textile factory. In Suprasle, near Bialystok. In 1939 he fled to Sweden where he lived with his family for many years, and then settled in New York. He passed away on May 5, 1971, leaving a bereaved wife, sister, brother-in-law, a nephew and nieces. Our deep sympathy to all.

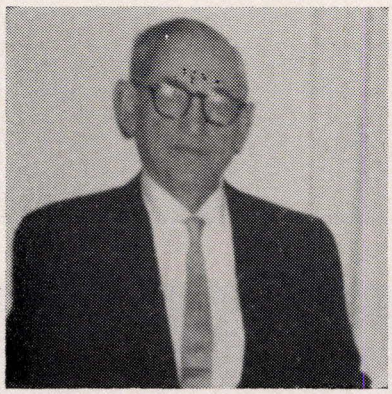

Simeon Cytron

In Memoriam

RUBIN FISHER

Passed away on April 9th 1971. He was one of the founders of our institution and a most dedicated worker. He served for a long time as the recording secretary of the

Rubin Fisher

Board of Directors and as "ambassador" to our Bronx League.

He was also one of the organizers and very active in the Bialystoker Cutters Club. He was instrumental in securing funds for our Home. We express our heartfelt sympathy to his wife, Fannie ,and to the children.

JACOB GOLDSTEIN

Died on June 1st 1971 in our Home. He was an active member of the "Bialystoker" in Paterson, N. J. He is survived by two daughters, Eva Wolpin and Molly Glatt, and brother Seymour, one of our directors. We extend to them and to the entire family our profound sympathy.

KADDISH

Those interested in having Kaddish recited and the Yahrzeit observed for their departed ones, may contact our office and appropiate arrangements will be made.

Come or call. Our address is 228 E. Broadway, New York City, Tel. 475-7755.

BECKY KORNWEIN

Passed away on July 1st 1971. She was a longtime member of the

Becky Kornwein

Ladies Auxiliary, very dedicated, and though in advanced age, she attended regularly the weekly meetings till she became ill. We express our sympathy to her son, daughters and the entire family.

Expression of Sympathy

My deepest sympathy to Regina Fainstein and sons Garry and Rani upon the tragic death of their beloved husband and father Misza z"l in March 1971 in Rechovot, Israel. He was a noble descendant of the old aristocracy. May his soul rest in Peace.

FREDA BBAMSON

MEMORIAL TABLET

We have erected in our beautiful Synagogue a Memorial Tablet upon which names of departed relatives are inscribed. You, too, could engrave the names of your beloved departed. On the Yahrzeit and during Yizkor a lamp is kindled next to the name and proper prayers recited.

For information call our office—475-7755.

HYMAN AUGUST

It is with great regret that we record the passing of our very dedicated Director, Hyman August, on April 10th 1971. He attended our meetings regularly and on all occas-

Hyman August

sions brought in his own contributions and that of his family and friends.

He carried on the traditions of Bialystok, especially in appealing for Mo'os Chitin.

He is survived by his children, Burton and Marilyn August and Jack and Chana August to whom we express our profound sympathy.

The children paid a lasting tribute to their father, by dedicating a bed in his memory in one of the rooms in our Infirmary.

ESTHER WEINER

Passed away after a long illness. She is survived by her husband and our esteemed Director, William Weiner, a very prominent and active member of the Bialystoker Society in Paterson, N. J.

UNVEILING

On Sunday, May 16th 1971, the unveiling of the monument of the late Gloria Kron took place. She was the daughter of our longtime Director Sam Rubin.

RESIDENTS' MANIFOLD ACTIVITIES

Farewell Party for Mr. and Mrs. Jack Skorka on the eve of their departure on a visit to Israel.

Our residents preparing a Purim Play in 1971.

Strawberry Festival

Art-therapy student of Pratt Institute, Jim Ballard, with some of his students.

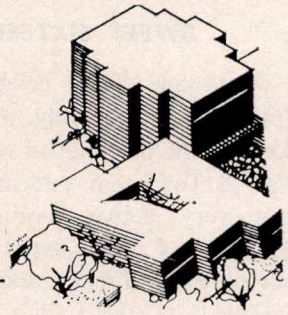
The residents working in the O. T. dept.

Dolls made by our students in the O. T. dept. are presented to the Educational Alliance nursery school.

OUR HOME AND ITS ACTIVITIES FOR THE RESIDENTS

Following is a short description of some of the outstanding activities by and for the residents (in addition to the daily program):

Evening Program

A new evening program was introduced this season—Bingo and showing of motion pictures. Mrs. Helen Sharron assisted a staff-member of the Occupational Therapy Dept. in Bingo games which were held every Monday evening from 6 till 7:30.

Mrs. Clara Grossman, a volunteer, provided a film ("The Inheritance") and Mr. Hy Brown, through the Federation of Jewish Philanthropies, supplied a film titled "Star Salute." These movies were shown on Wednesday evenings.

Garden Club

The residents' Garden Club planted tomatoes, zinnias and marigolds. This activity has been a source of interest for all members of the Home.

Mother's Day

A party celebrating Mother's Day was held in the Auditorium on May 12th. Rabbi Weissman read an original Yiddish poem "Praise to Mother" as an introduction, and Mr. Basch recited an appropriate poem in honor of Mothers. Mrs. Rose Rosen, member of the Ladies Auxiliary, entertained with songs, and other members and friends of the Home sang informally.

Dessert Party

On Wednesday, July 7th, the residents of the Home were treated to a Dessert Party in the Park. Informal entertainment was provided.

Hospitality Committee

A "Good Will" council of residents was established for the purpose of better serving the needs of new residents and those who become hospitalized. Two committees were formed. The Hospitality Committee consists of Messrs. Basch and Lieberman and Mesdames Block and Slipowitz on the residential floors and Medames Farbstein and Fleischer on the hospital floor.

The Visiting Committee consists of Mr. Isaac Hellman and Mr. Alex Friedman, Mrs. Mary Farkas and Mrs. Anna Scheinman.

Concert

Through the courtesy of I.L.G.W.U. six residents of our Home attended a concert at Lincoln Center.

Chorus

On June 9th residents and friends gathered in the Auditorium and enjoyed a song-fest presented by the Chorus of the Seward Park High School Annex under the direction of Miss Danya Ryder. They sang songs from current Musicals, as well as traditional and folk songs. Refreshments were served.

Strawberry Festival

A Strawberry Festival was held in the early evening of June 16th in our park. The Ladies residents prepared the strawberries in the O. T. Dept. and served them from a brightly decorated cart. Mr. and Mrs. Sheppard Sharron, volunteers, assisted staff members of O. T. in serving delicious cake and soda. Mrs. Kay Erstein of the Ladies Auxiliary entertained by singing familiar folk songs; the residents were encouraged to "sing along."

Community Relations

Residents of the Recreation Program prepared decorated hand-sewn dolls for distribution to the children in the Day Care Center at the Educational Alliance. Some of the ladies delivered the dolls on June 1st and visited the morning session where they were enthusiastically welcomed.

Exhibit

An exhibition of art work produced by the residents during the Art Therapy Program was shown in the Auditorium under the direction of Jim Ballard, art student at Pratt Institute. Craft work was also displayed, and each member of the housekeeping staff was presented with a gift of beautiful fabric flowers made by the residents.

ALKA CLUB VISIT

The members of one of the most charitable organizations of the neighborhood, The Alka Club, made their annual visit to our Home on Wednesday, August 18th, 1971, and they brought their usual cheer to the residents. Below we are printing their own testimony:

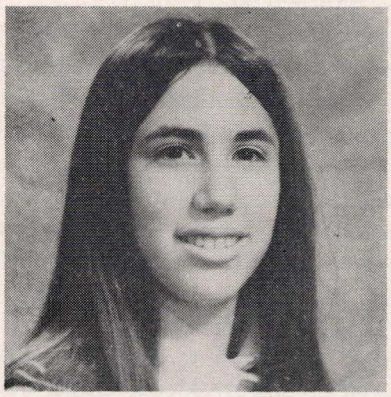
"The Alka Charity Organization (accent on charity) has again visited their friends, the elderly men and women at the Bialystoker Home, and given them a party. The residents greeted us warmly and we love to cater to them. Mrs. Shirley Keir and the officers plus a large group of members and friends made this party possible.

We wish you all a very Happy and Healthy New Year."

At this party gifts were presented to all residents who had their birthday between March and August.

SWEET SIXTEEN

Anita Sue Talin celebrated her 16th birthday on July 14th, 1971. Anita is the daughter of Mr. & Mrs. Harold Talin, our esteemed trustee and very active worker; grand daughter of Mrs. annie Talinsky, our esteemed director and past Vice President of the Ladies Auxiliary.

Anita Sue Talin

She is the grand daughter of the late Philip Talinsky of blessed memory, one of the founders of our Home. Anita is the great grand daughter of Mr. & Mrs. Solomon Talinsky of blessed memory, contributor and one of the first residents of our Home.

Anita is now attending Lawrence High School, in Lawrence, N. Y. in which she has attained many honors.

MAZEL TOV

Best wishes to the newlyweds, Sarah & Jeffrey Mark Rosner, whose marriage took place on Sunday, August 8, 1971. Sarah is the daughter of our devoted member Eli Ickowicz and the late Beatrice Ickowicz of New Haven.

Sarah & Jeffrey Rosner

* * *

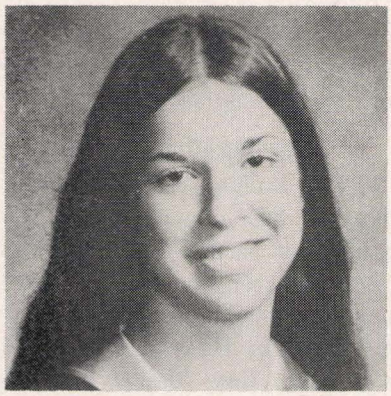
We are very glad to wish a hearty Mazol Tov to our longtime member and dedicated director Mrs. Esther Sachar, upon the marriage of her grandson Michael, son of Mr. and Mrs. Irving Sachar.

* * *

Best wishes to Bella and Sam Stokes, pres. of the Ladies Auxiliary and Ida and Isidore Zalewitz, secretary of the Auxiliary, on their Wedding Anniversaries which was celebrated in our Home.

GRADUATE

Lisa Jane Zeichner, daughter of Mr. & Mrs. Milton Zeichner has graduated Sheepshead Bay H.S. in June of 1971. She will attend Hunter College, majoring in education. Lisa is the grand daughter of Mrs. Fannie Talinsky, our esteemed director and past Vice Pres. of the Ladies Auxiliary. She is the grand daughter of the late Philip Talinsky of blessed memory, one of the founders of our Home. Lisa is the great grand daughter of the late Mr. & Mrs. Solomon Talinsky, contributor and one of the first residents of our Home. Mrs. Zeichner was president of the Young Women's League. Lisa is the niece of our trustee, Mr. & Mrs. Harold Talin.

Lisa Jane Zeichner

CALENDAR OF COMING EVENTS AND UNDERTAKINGS OF OUR HOME

1. SUNDAY, SEPTEMBER 12, 1971
   Board of Directors and General Membership Meeting.
2. SUNDAY, OCTOBER 17, 1971
   The Annual Theatre Party, celebrating the 40th Anniversary of our Home at Philharmonic Hall of Lincoln Center.
3. SUNDAY, OCTOBER 24, 1971
   The Annual Luncheon of the Ladies Auxiliary at which four dedicated members of the organization will be honored.
4. SUNDAY, NOVEMBER 14, 1971
   Gala Banquet in the Auditorium of the new Building, observing the 40th Anniversary of the dedication of our Home in 1931.
5. SATURDAY, EVENING, NOVEMBER 27, 1971 TO NOVEMBER 30TH. REOPENING SAT. EVE. DEC. 4TH TO SUN. DEC. 5TH
   The grand opening of our Annual Bazaar in our Center.
6. SUNDAY, DECEMBER 12, 1971
   The Annual Chanukah Party, Concert and Refreshments.
7. SUNDAY, FEBRUARY 27, 1972
   The Annual Purim Party, Concert and Refreshments.

HAPPY EVENTS

MAZOL TOV TO . . .

Our Best wishes to Geraldine and Lawrence Miller whose marriage took place on June 27, 1971 in San Francisco, Calif. Geraldine is the daughter of Mr. and Mrs. Hyman Finkelstein and the granddaughter of our very devoted, dedicated Director and tireless coworker, Mrs. Yetta Finkelstein. We extend our best wishes and loads of naches to the grandmother and pray that she will attend many more simchas in her family.

* * *

The officers, the administration, and the staff extend a hearty Mazol Tov to our esteemed treasurer, Mr. Morris Masin, on the birth of a great-grandson, Mendel Leib, on June 22, 1971. The proud parents are Stuart and Laura Tarlow and the grandparents are Albert and Frances Wigitoff, daughter of Mr. Masin. Lots of joy and happiness to all. May he grow up "l'Torah, l'-Chupah ul'Maasim Tovim."

* * *

Our best wishes to Jack and Ethel Ingberg (our executive director) upon the graduation of their son Dennis from Erasmus Hall High School.

* * *

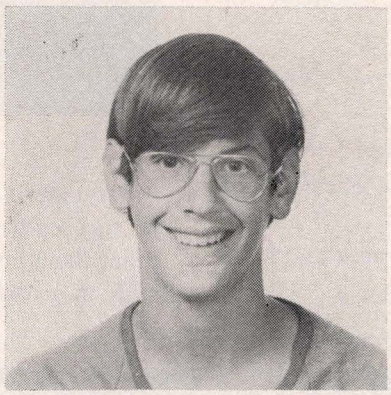
The officers and member of our Home extend their best wishes to Charron and Paul Hershorn upon their marriage. Charron is the daughter of Mr. and Mrs. Philip T. Laufer of Canada, and granddaughter of our esteemed secretary, Mr. and Mrs. Hyman Mann.

* * *

Best wishes to our Directors Mr. and Mrs. Julius Zablodowsky on the Bar Mitzvah of Grandson Gary.

MAZOL TOV TO . . .

Best wishes to our president and Mrs. Elly Tarlofsky upon the Bar Mitzvah of their great-grandson, Michael Gould, on March 23, 1971, and to the parents, Mr. and Mrs. Donald Gould of Albany, New York and the grandparents, Mr. and Mrs. M. Arthur Tarlowe.

Michael Gould

On this occasion the father Donald Gould took his Bar Mitzvah son for a trip to Israel. They came back with enthusiasm, having seen the progress and accomplisments of the young State. The visit made a great impression on the young man, filling him with pride of being a Jew.

* * *

CONGRATULATIONS

Ethel and M. Arthur Tarlowe celebrated their 35th wedding anniversary by taking a motor trip through England and Scotland in May. Mr. Tarlowe is the son of our esteemed president, Mr. Elly Tarlofsky, and recently became a member of our Board of Governors. We wish them good health and happy returns of this festive day.

MAZOL TOV TO . . .

We are very happy to extend our best wishes and a hearty Mazof Tov to dedicated Directors, Sally and Abraham Gordon on the Bar Mitzvah of their grandson, Allan Jay Thuna. Abe follows in the footsteps of his late father, Philip, who helped in the building of our Home and who also served as Financial Secretary of The Bialystoker Bricklayers Association; Abe took over this job.

* * *

Congratulations to Mr. and Mrs. Sam Shapiro (our directors and founders), the proud great-grandparents of Erin Rebecca Koch, born to Susan and Charles A. Koch, children of our directors Connie and Sidney Shapiro.

* * *

We extend our best wishes to Mr. and Mrs. Sol Mandelbaum, on the staff of the Infirmary, on the graduation of their son, Joseph, from Dewitt Clinton High School with six honors.

* * *

We extend a Mazol Tov to Abraham Vedro, a resident in our Home, on the birth of great-granddaughter Carol Frances, daughter of Mr. and Mrs. Sam Samuels and granddaughter of Mr. and Mrs. Nathan Avins. Good Luck to all. Best wishes on the marriage of his grandson Marvin, son of Mr. and Mrs. Al Schaffer.

* * *

Best wishes to Mrs. Anna Scheinman, a resident of our Home, on the marriage of her granddaughter, Susan, daughter of Mr. and Mrs. Hyman Yohanan. Also upon the marriage of granddaughter, Irene, daughter of Mr. and Mrs. Morris Zudick.

50th WEDDING ANNIVERSARY

of

MR. & MRS. DAVID SHUMAN, Chicago, Ill.

On June 19, 1971, at the Drake Hotel in Chicago, the children and 10 grandchildren of Mr. and Mrs. David Shuman surprised them with a party to honor them on their 50th Wedding Anniversary.

Mr. Shuman is a prominent Bialystoker Landsman, a great benefactor and philanthropist, active in many charitable institutions and he is also a constant donor to our Home through our dedicated director, Israel Mines.

Mr. Shuman is the founder and chairman of the board of the Northwestern Beverage Company of Chicago.

The proud children and grandchildren of Mr. and Mrs. Shuman are:

Mr. and Mrs. David Levine, Barry and Carrie.

Mr. and Mrs. Albert Goldberg, Carol, Ricky Wolf, Bruce and Cindy.

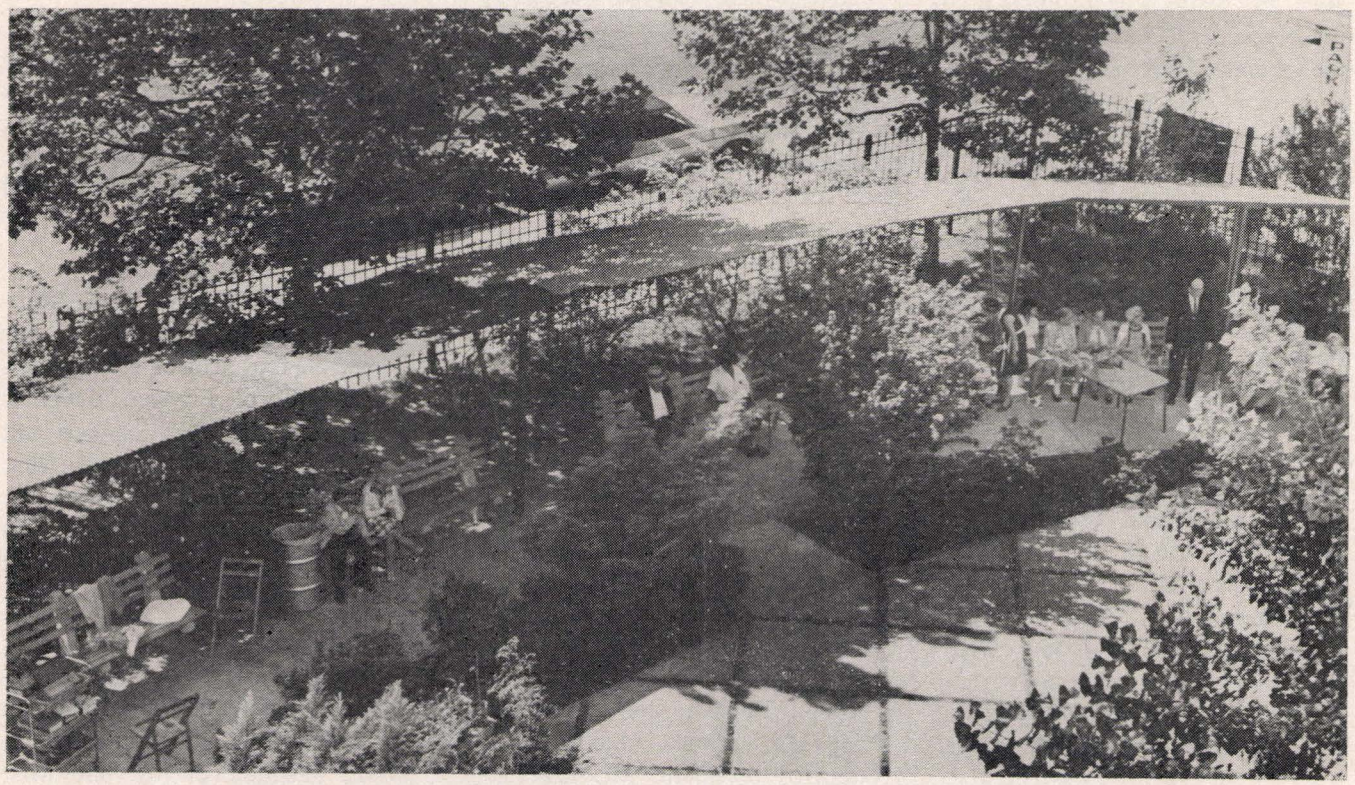
Dr. and Mrs. Stewart Bloom, Karen, Ernest and Lisa.

Mr. and Mrs. Melvin Stein, Jay and Betsy.

Mr. & Mrs. David Shuman

We extend to Mr. and Mrs. Shuman our best wishes on this joyful occasion and pray that the Almighty will grant them good health and they will celebrate together with their children their 75th Wedding Anniversary.

WITH SPEECIAL THANKS TO OUR BIALYSTOKER LADIES AUXILIARY

Residents enjoy fresh air in the shade. Previously they crowded into the small shaded area available. As long as weather permits, residents are brought to the Dora Cohen Memorial Park to enjoy the flowers and fresh air. Their daily blessings for this little pleasure, that we take for granted, is your reward.

OUR LADIES AUXILIARY

By BELLA STOKES, *President*

ANNUAL LUNCHEON OF THE LADIES AUXILIARY

The Annual Luncheon of our Ladies Auxiliary is scheduled for Sunday, October 24, 1917. A very festive affair is being planned. On this occasion four of our active, dedicated members will be duly honored.

BELLA STOKES

as president, has given of her time, energy, and talents to lead the L. A. as a very important and successful arm of our Home. Under her leadership the L. A. contributed in every manner possible to the growth of our Institution.

RAE SIDERMAN

as secretary, shows great skill in keeping the books, and supervising the financial affairs of the Auxiliary, as well as many other activities. She is also the power behind the throne of our Bronx League.

HILDA SLOYER

as vice-president, has been connected with our Home for decades, almost from its inception. Our Home is always foremost in her thoughts, and she is always ready and willing to assume any task.

YETTA FINKELSTEIN

is a constant contributor through the years. Although in ill health, she contacts relatives and friends for donations and attends meetings saying, "I cannot sleep when I have money for the Home." She also continues the custom instituted by her late brother, David Rosenblum, supplying wine for Passover.

All these deserving, warmhearted ladies are on our Board of Directors, and we express our thanks to them with a prayer that G-d grant them good health and may they continue to work for our cause for many years to come.

We are certain that all members will come and pay tribute to these wonderful women.

Membership Drive

All who are acquainted with the manifold activities of our Bialystoker Center will readily admit that we are not a local organization. We serve the general community and in a sense we are an international institution with a world-wide reputation. In view of this we feel that we merit the support of all. Consequently we appeal to all to join as Members, to take part in our activities and have a share in this great humanitarian work.

Do it today. Ask your friends to do likewise. Help us, so that we may continue to help others. Thank you.

CLOSING MEETING OF THE LADIES AUXILIARY

The closing meeting of the Ladies Auxiliary on Monday, June 14th turned out to be a welcome party for beloved president, Bella Stokes, who was absent for a while due to illness. The sum of $3.000.00 was given in payment for the additional awnings that were set up in the Dora Cohen Memorial Park for the benefit of the residents.

The meeting was addressed by Mrs. Ingberg, Mr. Rybal and Rabbi Weissman, who thanked all the the members for their devotion and hard work and wished them all a healthy and pleasant summer.

BRONX LEAGUE

Congratulations to our devoted members, Meyer and Anna Schneer who celebrated their golden wedding anniversary with their loved ones. May they continue to celebrate many more anniversaries in good health.

Our deep thanks to our devoted vice-president, Mrs. Ray Kramer, who despite her illness came to our meetings and encouraged and urged other members to attend.

A speedy recovery to our dear member, Mrs. Fannie Weinstein, who is recovering from surgery.

Many thanks to our new members, Sylvia Brodsky and Gloria Gelbard, (daughters of our late members, Jacob and Rose Landsman) for their contributions in memory of their parents.

BIALYSTOKER CENTER IS INVITED TO A FORUM ON LANDSMANSHAFTEN

Our very able General Secretary Mr. Izaak Rybal, was invited by the Herzl Intsitute in New York City as a guest speaker to cover the topic of Landsmanshaften. Mr. Rybal spoke about the importance of Bialystok and it's Jewish inhabitants before the Second World War and the history of the founding of our center and Home and its present activities. This event took place on Sunday, March 21, 1971. The talk was very well received and then followed by questions and answers.

HIGH HOLY DAYS SERVICES

High Holy Days services will be held in our most beautiful Synagogue on Sunday evening, September 19, Monday, Sept. 20th, Tuesday, Sept. 21st and on Yom Kippur, Tuesday, Sept. 28th and Wednesday, Sept. 29th. *Yizkor—Memorial Services* will be recited on Yom Kippur, Wednesday, Sept. 29th and on Shemini Atzeres, Monday October 11th. All neighbors are corially invited to join us at these services as well as at our daily and Sabbath services.

OUR INSTITUTION

ANNUAL THEATRE BENEFIT

In conjunction with our 40th Anniversary, our Annual Theatre Benefit will be presented in PHILHARMONIC HALL of LINCOLN CENTER, Broadway at 64th St. New York City.

A Musical Review, "SINGT YIDELECH SINGT" will be directed by the well-known Jack Rechtzeit with the participation of LARRY BEST, Humorist; MIMI SLOANE, Vocalist; DALFON TRIO from Israel and also stars from the Hebrew Actor's Union.

This great event will take place on SUNDAY, OCTOBER 17th, 1971 at 2:00 P.M. Please contact our office for tickets and come with your family and friends to celebrate this auspicious occasion.

BAZAAR

The Annual Bazaar sponsored by the Ladies Auxiliary of our Bialystoker Home is scheduled to open on Saturday evening, November 27th and continue on Sunday, Nov. 28; Mon. Nov. 29; Tuesday, Nov. 30th and then reopen on Sat. night Dec. 4th and Sun. Dec. 5th. As you well know this is a very good source of income. All funds raised by our Ladies Auxiliary are donated to our Home.

We need merchandise desperately. Please bring it or call us and we will be glad to pick up. Do not delay. The chairman of the Bazaar is the very able, Archie Lynn.

INSTALLATION

One of the most eventful occasions of the season was the Installation of Officers and Directors which took place on Sunday, May 23rd 1971. A large group of members and friends gathered in the Auditorium to express their trust and confidence in the elected leaders of our Home with Mr. Elly Tarlofsky, president, Mr. Moris Masin, treasurer, Mr. David J. Goldberg, chairman of the Board and Mr. Philip Novick, chairman of the Administrative Board. All speakers praised these leaders and wished them success in the future.

APPRECIATION

We are happy to announce and to express the profound gratitude to our very dedicated Director and vice-president of our Ladies Auxiliary, Anna Adler and her husband, Sam, for dedicating a room in our Home. This is in addition to the beds and wheelchair that they had previously given. May the Almighty reward them for their tireless work in behalf of the elderly residents of our Home, and may they for many years continue their wonderful deeds.

In appreciation of her beneficent act, a large photo of Mrs. Adler will be displayed in the room.

REUNION

On Sunday, April 25th 1971, the men and women who participated last year in our Israel trip assembled in our Auditorium and watched a film of the entire trip and tour. Everyone agreed that it was an indelible and unforgettable experience and expressed the hope that in the near future a similar trip would be undertaken.

Some of those members who were installed—R. to l.: Mrs. Rose Rubin; Mr. David J. Goldberg; Mrs. Ethel Ingberg; Mr. Izaak Rybal; Mr. Elly Tarlofsky; Mr. Harry Feinberg; Mr. Sol Weiner; Rabbi A. Weissman and Mr. Philip Novick.

UNIVERSITY OF TEL AVIV HONORS ELIAS SOURASKY OF MEXICO

In the last issue of the "Stimme" we had a lengthy article on our very prominent "landsman" Elias Sourasky of Mexico. We wrote of his achievements and his manifold activities in behalf of Israel and Mexico.

Since then we have been informed of more significant accomplishments, which Mr. Sourasky, in his humility, did not reveal.

We are very happy to publish the additional information, and we are certain that Bialystoker all over

Elias Sourasky

the world will feel honored in learning of this great benefactor.

We have already mentioned that Mr. Sourasky has been a Zionist all his life and always worked for Israel.

When the State of Israel was formed and history will tell later, Mexico did a lot to help the formation of the State; at that time he was honored by the army of Israel with a very high degree in military service.

Later he formed the Jaysour Mortgage Bank, Ltd., which has been a great help to the people. When somebody wanted to buy an apartment they had to pay key money and with this key money the bank gave them a mortage to be paid in ten years; this represented a considerable help to the people.

He also formed a park in Tel-Aviv which is named after his late son, Jay Sourasky: it is near the Mann auditorium and has very nice architecture; it is a beautiful park.

At present he is building 100 rooms with 200 beds at the Tel Hashomer hospital, which will be named after his son. Also, two buildings are being constructed on Mount Scopes for the University of Jerusalem; these will carry the name of his late wife.

On the campus of the University of Tel Aviv there is a most beautiful building which carries the name "Elias Sourasky Central Library."

For these wonderful deeds, and we are sure that there are many more of which we are not yet aware, the University of Tel Aviv in July 1971 conferred upon Mr. Elias Sourasky an honorary Doctorate.

We are very proud of this and we pray that the Almighty grant Mr. Sourasky good health and that he continue his magnificent and wonderful charitable work for many years to come.

TRADITION CONTINUED

Shabbos Hagodol is a great day in the Bindler Family and also a great one in our Family. On this day our esteemed and devoted vice-president, Rubin Bindler, celebrates his birthday. It has been the tradition of the members and friends to make contributions in his honor, to our Home. A very substantial sum was donated. In the name of the officers and the residents we extend to Mr. Bindler many happy returns of this day; may he, together with his dear wife and all the members of his family and friends, celebrate this joyful occasion for many years to come.

CONGRATULATIONS

For the first time in over five hundred years, the Spanish Government has given permission to charter and organize a Jewish religious institution. Young Israel of Westchester undertook the presentation of a Sefer Torah to the Jewish community in Majorca, Spain. This Torah was to be presented by Gary M. Katz and Neil J. Katz, sons of Dr. Leon W. Katz whose father, the late Moshe Katz was a boyhood friend of the late David Sohn. It is intended to be a memorial to their grandfather Moshe Katz, a Bialystoker.

We are very proud to know that "Bialystoker" grandchildren helped make history.

"David Sohn Menorah"

The "David Sohn Menorah" in the lobby of our Home has evoked many favorable comments by visitors and friends.

Many individuals and organizations have responded to the appeal of our officers and have inscribed their names or of their friends on the plaque. And we are grateful to them

There are still some spaces open and we turn to our many patrons and friends, individuals and societies, and ask them to perpetuate their names on this beautiful Menorah and thereby assist us to carry on our sacred work.

The rate for a single nameplate is $150.00 and for an organization $500.00

For further information, please call our office—475-7755, and we will be glad to answer all questions. *DO IT NOW.*

Greetings from

MRS. BRONIA SKORKA, Bldg. Supervisor
and JACOB SKORKA, Bldg. Engineer

It is our pleasure to be on the staff of the Bialystoker Home. My husband, Jack, and I joined this Organization fifteen years ago. It was difficult then, for we had no one to guide us. All we had were a bunch of keys—and a nine-story building which housed many residents. I considered myself fortunate to have the assistance of the late Mrs. Pauline Siegel, a director, who pointed out the various areas in the building. I will always remember her as a very good friend of Bialystoker and of mine. I remember, too, the late Mrs. Anna Rubinstein, who was the Linen Chairlady, as well as the Paterson Relief Society, who so often sent us checks for our ever-short linen supply. There were many other kind people who gave us invaluable help and we shall never forget them!

When my husband, Jack, started working at the Home, there were no employees informed enough to point out where the plumbing, electrical, and other utilities were located. The late Jake Isseks (known as "the plumber") showed Jack everything and explained the necessary details. To this day he is spoken of with love and respect. The many hours of personal time which he put in to help my husband become familiar with the building and its operation are remembered and deeply appreciated.

There were many nights, in the early years, when Jack and I sat up, sewing curtains and repairing old furniture, in an effort to make the Home more cheerful for our residents. I remember the very first colored bedspread and blankets I requested, which arrived through the good offices of Mrs. Gwendolyn Sandler, a member of the Organization and daughter of the late Sophie Dane-Cohen. I remember soliciting, through a friend, tablecloths and flower vases for our dining room, so that our residents could take their meals in cheerful surroundings.

Time marched on— and then came the CONSTRUCTION! This was indeed a very difficult period for both residents and employees. We found it necessary to shift residents from floor to floor, and from side to side. It sometimes felt as though it would never end—but end it did; and now our Home is attractive, modern, and has an enviable reputation amongst Homes for the Aged.

We are very pleased to be working under our present administration. Working conditions have improved in every way. All departments have been enlarged as a result of the many additional services now being offered. Our residents have a truly wonderful Home and they, as well as we, are indeed proud of it!

Each day our Recreation Department schedules different activities for our residents. These include Arts and Crafts, luncheons, parties, concerts and even attendance at Broadway shows or exhibits.

As times change, so everything changes with it. We are grateful that it is always for the better. We are now awaiting alterations to the Masin Building. May we all be together for the dedication ceremonies. A Happy and Healthy New Year to all!

I REMEMBER WHEN...

By M. ARTHUR TARLOWE

My memories of the Bialystoker Home in years past were usually associated with picnics, banquets, theatre parties and other social events that I attended at the behest of my parents. I was also introduced to the famous "Bialystoker Kuchen," which has become as universally accepted as hot dogs, pizza and danish, but is now called a "Bialy." I dare say that the majority of gourmets eating "Bialys" dont know why they are called "Bialys." But you and I know . . . they originated in Bialystok. Do you remember the giant Bialystoker Kuchen, a foot in diameter baked especially for a picnic at Ulmer Park in Brooklyn many years ago? Well, I do. There were many other events that made the word Bialystok conjure up happy memories; I did not witness them, but my parents from time to time would recall various incidents, people and places . . . all alluding to Bialystok.

Yes, there were also the painfully tragic years that followed, when families and friends who still lived in and around Bialystok were wiped out by Hitler's murderers.

Throughout those years the "Bialystoker Home" continued to offer a haven for its elderly residents, due to the unstinting efforts of its founder, David Sohn, of Blessed Memory, the Officers, Directors and the many dedicated members.

But what now? In the past few years the "Home" survived a financial crisis and the loss of its indefatigable leader, David Sohn. Its leaders were faced with a monumental task in its building program and are at present working on the renovation and reconstruction of the recently acquired adjoining building.

As a new Director and member of the Administrative Board I have seen true democracy at work. I deem it an honor and privilege to be able to join the worthy members of the Board of Directors in the dedicated purpose of making the Bialystoker Center And Home For The Aged a true home for its residents. Then, perhaps, my memories will be even more meaningful.

OBSERVATIONS

By JACOB I. MIGDEN, *Medical Director*

It is with considerable pride and pleasure that I add my voice to the Bialystoker Stimme this year when the Home is celebrating the 40th Anniversary of its existence.

Indeed we have traveled the long, and winding road together for the past twenty years.

One is very much tempted to embark on a long journey extending over the period of 20 years that I have been associated with this fine institution, and describe the achievements and progress of the home in general, and the constant medical improvements in particular.

That part, however, I am leaving to the other very capable members of our staff.

Instead, I would like to touch on some of the highlights of living and growing old.

Growing old is a long process, sometimes painful, sometimes not—it is unreal, since it happens to everyone, but not to me!

"Growing old" is what I work with and what I try to cope with—Death. The wisdom and co-operation of my many colleagues (in the different specialities), my nursing staff, as well as the other departments of the Home, have made this pioneering geriatric facility an exciting and pleasurable experience for all of us.

The experience of working with the people at the Bialystoker Home has helped develop special insight and indeed new knowledge as to how old persons view their world and the relationship of past life styles to new living situations.

Possibly we may find out in the future how to lengthen significantly and at will the span of human life, instead of merely increasing its average duration. But if, and when, this happens the biologist and the medical man will have to call for the help of the sociologist, the economist, the religious leader, and the philosopher to reconstruct the world, so that it will be better suited for old people to live in than it is now.

In our own institution residents may be divided into two groups:

(1) Those who are ill, and bedridden;

(2) Those who are ambulatory.

Dr. Jacob I. Migden

For the first group we maintain separate hospital floors for males and females.

For the second group we maintain a daily clinic for treatment of their complaints.

These complaints are of great variety; among them:

General debility, marked anemia, gastro-intestinal disorders, hypertension, diabetes, joint diseases, cardiac, and pulmonary diseases, skin lesions, painful podiatric disorders, defects in vision with cataracts in various stages of development, organic brain syndrome, with various mental, and emotional manifestations. In addition to that we have a dental clinic for the treatment of patients suffering from faulty dentures.

We also have an active Physiotherapy clinic. Electrocardiographic and other diagnostic equipment are available and in constant use by a very capable staff.

Our social service, occupational therapy and recreation, as well as housekeeping departments, work diligently and with dedication to achieve the fullest possible opportunities for living in comfort, happiness, and maximum functioning. For to live is to function. That is a vital part of living. We should help the aged person with whom we work to prefer life over death, health over illness, youth over age. Youth is not a time of life, it is a state of mind. Nobody grows old by merely living a number of years. People grow old by deserting their ideals.

The men and women who work within the walls of our institution shall always endeavor to fulfill their roles, namely "To cure sometimes, to relieve often, and to console always" and so let me end with a line from a Latin poet who expressed the message 1500 years ago: "Death plucks my ears and says—Live, I am coming."

PLEASANT NEWS

We are greatly honored that our own Bialystoker, Dr. Jacob Sokol, assistant clinical professor of medicine at Loma Linda University in California, was invited to address the faculty of the University of Tel Aviv on "The Use and Abuse of Solvents and other Unknown Medicinals Among Juveniles in The United States of America." While in Israel he and his wife Shoshana were given a reception by the Irgun Yotzei Bialystok in the David Sohn Auditorium in Tel Aviv.

He was greeted by M. Krugliak, K. Levi and vice-mayor of Tel Aviv, Z. Klementenovski. In response, Dr. Sokol recalled his early days in Bialystok, when he studied in Gymnazium and then his work as doctor in the Jewish hospital in Bialystok.

REFLECTIONS

By RABBI AZRIEL G. WEISSMAN

This coming Rosh Hashonoh will be the second since my affiliation with this wonderful institution, the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged.

Traditionally, this is a time of reflection, of "stock taking," a time of introspection, and, to use a term associated with this season, a time of repentance. Repentance implies admission of guilt.

If one were to ask what guilt in reference to our Home, I would answer: guilt of ignorance, lack of knowledge, lack of information and, consequently lack of proper dispensation and discharging of duties. This lack, this guilt, applies to the general public.

With your permission, allow me to make some observations. At the outset, let me assure you all that what follows are very objective and dispassionate remarks.

The Bialystoker Home is more than a Home for the Aged. It serves as a Center, in the broadest sense of the word, for Bialystoker Landsleit throughout the world. It is a "clearing-house", where people come with inquiries about the "old home" that isn't anymore, about long-lost friends and relatives and, in our semi-annual periodical, "Die Stimme," as special column is devoted to these problems. But, I will not dwell upon this aspect of the Home.

I will attempt in just a few short paragraphs, to give a description of day-to-day activities for and by the residents. It seems to me that these facts are not known to the general public.

Generally, there is a negative attitude on the part of most people towards a Home for the Aged. A "Home" is associated, in the minds of many, with an old dark, dilapidated building, and, truthfully this was my concept as well.

But how pleasantly surprised was I, when for the first time I passed over the threshold of the Bialystoker Home. In fact, one is already impressed by the sight of the gigantic towering building as one walks on East Broadway. Once you walk into the building, you become startled, amazed, baffled and enchanted. One beholds a most beautiful view, a picturesque lobby, on the walls of which are incsribed the names of former and present workers and leaders. From the lobby one enters a magnificent Auditorium which is being utilized for various events e.g. meetings of the Board of Directors, Installation of officers and the Board and the Ladies Auxiliary, also concerts and movies for the residents, etc.

On the mezzanine one finds a most charming Synagogue where the residents and also neighbors have morning and evening services and a rabbi teaches Mishnayos and Shulchan Aruch, just as these men were accustomed to in their earlier years. On the same floor there is a room for meetings, and where the residents come down for recreation, listening to records.

Eagerly one walks up to the next floor, and again is filled with delight. On one side there is a most immaculate spacious dining-room and on the other side one's eyes are dazzled with the sparkling, spotless most modern stainless-steel kitchen divided into two sections, meat and dairy, to provide a strictly kosher diet for the residents.

The 3rd and the 4th floors are residential with one, two or, at the most, three people in a room; and the rooms are large, clean, bright and beautifully furnished. On the upper floors there is an infirmary with a most experienced staff of doctors and nurses. There are specially well equipped rooms for the dentist, the podriatrist, the ophthamologist, physiotherapist; there is also a full-time social worker; all of these men and women working in harmony, ready to give succor and aid to the helpless and indigent.

The staff of the Occupational Therapy Dept. on the 8th floor plans manifold activities of interest to the residents, such as, planting, painting, ceramics, musical programs, bingo, films, all for the benefit of the residents and patients.

The Home has an adjacent park and as one walks into it he holds his breath in amazement, a real oasis where the residents enjoy the sun and fresh air.

All these activities and services uplift the morale of the residents and gives them a greater desire to go on living and to enjoy the blessed years of twilight. The Home is really what it claims: "A Home with heart and soul".

All this was achieved through proficient, professional administrative leadership and the willing cooperation of the lay leadership. The Board of Directors can attest to this fact and at the same time derive a great deal of satisfaction. Especially those who have been actively connected with our institution for many years can discern the change and the vast difference between the modest, difficult beginning forty years ago, and today.

As a rabbi, I am in constant contact with the residents; besides the weekly sessions held on Friday mornings, they come to me for advice and succor; they consider me their friend in whom they can confide and from whom they seek help.

I am very grateful for such an opportunity to make my modest contribution for the wellbeing of the residents.

ACCEPTANCE SPEECH BY THE PRESIDENT, MR. ELLY TARLOFSKY AT THE INSTALLATION OF OFFICERS AND BOARD MEMBERS ON MAY 23, 1971

Thank you, Mr. Chairman and good friends, for favoring me with another term as president of the Home. Of course, I appreciate your friendship.

As you undoubtedly know, in the past three years I have suffered a series of hard knocks. It almost stopped me from breathing. I trust that you will forgive me for bringing this up at this meeting, when I myself had looked forward to a joyous celebration for the completion of the Home.

As you may recall, when I was presented some time ago with a plaque of honor, I had said then that the presentation was premature, as the building was far from complete. At the presentation of still another plaque several months ago, the building was still in the process of renovation. Today I can proudly say that, through the help of our esteemed Treasurer, Morris Masin, the installation of the emergency generator finally completes the job. We should also thank him for saving us a substantial sum of money in the construction of the generator.

You may recall when the entire project was on the brink of collapse, each and everyone of us, without hesitation, came through . . . some with cash, and some with loans; the work proceeded with full force until the Home was made liveable for the old folks.

While we are celebrating this auspicious event, we should not forget to give praise to the officers and members, who physically, morally and financially helped complete the Home, which is admired by everyone who visits it, as well as by the residents. This praise comes from far and wide, due to the excellence of supervision and management; and deservedly so. This praise and admiration should go to the Executive Director of our Home, our own Ethel Ingberg and her co-worker Izaak Rybal, General Sec'y, and the staff. They have brought peace and honor to the Home. Such harmony, to my knowledge, never existed before. Therefore, support and encouragement from all of us is imperative so as not to delay the reconstruction of the adjoining building.

While I was in Florida, I was asked the following question by a member:

> "Do you really think it was necessary to buy the adjoining building?"

At that time, I was not in a position to go into details. Now, I can without hesitation answer the question. Before the remodelling of the Home was started, it accommodated about 300 residents, maintained by support of the members only. To-day, we have support from City, State and Federal agencies. This should make it easier to accommodate more of our friends and relatives who wish to make their home in our Home; especially when we have the strong support of our Ladies Auxiliary. Members such as Morris Masin and many others who serve with distinction on the Board of Directors have given of themselves to this building, and hopefully will continue their good work.

At this time it is essential that we start a strenuous campaign to add new members to help us in this worthy enterprise. When I say new members, I mean young people, to give us a transfusion of young blood. I have started my own campaign by enrolling my daughter, Frances Nelson, both as a member and contributor. I sincerely hope that many more will follow my example.

It is my fondest wish that we see this vast undertaking brought to final completion. I thank you for your patience and attention to my lengthy and perhaps longest speech I have ever delivered. Keep well, and may G-d be with all of you.

ISRAEL BOND DRIVE

While the function of our Institution is to assist the elderly lonely men and women, we are also concerned with the lot of our brethren everywhere, especially in the State of Israel. Consequently our Board of Directors decided this year, for the first time, to conduct an Israel Bond Campaign. We are glad to report that this enterprise was a huge success. The guests of honor at this affair, which took place on Sunday, June 6th 1971, were our distinguished leaders, President and Mrs. Elly Tarlofsky and Treasurer Morris Masin. The large audience that attended bought bonds totalling over $50,000.00.

The honored guests at the Israel Bond Campaign—left to right, Elly Tarlofsky, President and Morris Masin, Treasurer.

MEMOIRS

By RUTH MEISNER GOLDKRANTZ

It is with a great deal of pride that I extend my sincerest congratulations upon the celebration of the fortieth anniversary of the Bialystoker Home for the Aged.

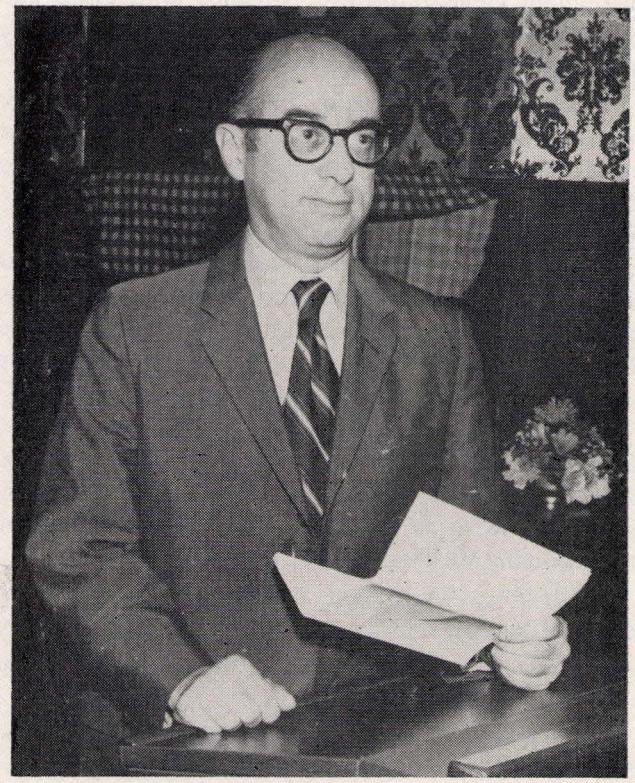
I have the distinction of being not only the first bookkeeper of the Home but also the private secretary to the late David Sohn during the time when the Home was being built.

At the risk of giving away my age, I can recall one Sunday afternoon in 1929 when the cornerstone of the Home was laid and the great enthusiasm of the Bialystoker landsmanshaft gathered at the celebration. Many pledges of substantial sums were made by members, directors, and prominent business people. Everything looked rosy and the feeling of having this edifice completed in a short time was the prayer of everyone. But suddenly, like thunder out of the blue sky, came the great financial crash, the bitter depression of 1929. Naturally, the first ones to be hit were Institutions, and ours was no exception. Pledges could not be fulfilled, donations came in slowly, and people in general were occupied with trying to solve their personal financial problems. Therefore the construction of the Home had to come to a stop. Candles burned late and many meetings with heated discussions took place. There were those who were in favor of giving up the entire idea of a Bialystoker Home for the Aged. Mr. Sohn and a great many of his followers—to mention but a few: Louis Marcus, Mr. & Mrs. P. Rosenthal, David Isaacs, Mr. & Mrs. Louis Davis, Counselor P. Novick and his beloved father, Samuel Novick, Mr. and Mrs. Samuel Kassel, Mr. and Mrs. H. Mann, the Sloans, the Sloyers, the Aidaks, Mr. and Mrs. Sol Weiner and although still young, Phil F. Schneider, and many members of our Ladies Auxiliary and the Paterson landsleit—fought "tooth and nail" not to abandon this sacred ideal. With great perseverance and despite many obstacles, the construction of the Home went slowly on.

The office was then located at 183 East Broadway. Instead of giving the work out to one contractor, as originally planned, many contractors were hired and a lot of trouble developed. Payments could not be made, notes could not be honored when due, payrolls could not be met. The great agony that Mr. Sohn endured in those days is almost unimaginable.

Keeping track of all the contractors, payrolls, notes due and overdue, and many other office chores, was most difficult for one person. The work started piling up and I began working twelve hours instead of eight. Even that did not solve the problem. I must relate one incident which is very vivid in my memory. One day Mr. Kassel, our accountant, suggested that another girl be hired to help me with the office work. I fully agreed, but politely reminded him that for the last fourteen weeks I had received no pay and asked what new girl would be foolish enough to work under such circumstances. Mr. Kassel laughed and said, (here I must quote) "Well, I know of only one other alternative. Your hours must be increased from twelve to eighteen, and a full day on Sunday." I smiled and gracefully accepted the "raise."

It is no wonder that even though so many years have elapsed, I still feel part of this great Institution. I especially feel proud that my very capable niece, Ethel Ingberg, who is Executive Director of the Home, inherited the love and devotion that I still cherish in my heart for the Bialystoker Home for the Aged. May it continue for many years to be a symbol of pride and a haven of rest and kindness to those within its portals.

Mr. Philip Kassel, our dedicated Director and long time accountant, renders the financial report at our annual meeting.

FROM THE DESK OF OUR EXECUTIVE DIRECTOR

MRS. ETHEL INGBERG

Bialystoker Home and Center is now proudly celebrating 40 years of service to the aged. For many of us the knowledge that we are helping our needy and ailing brothers and sisters is deeply gratifying and its own reward.

Problems and "tzoris" will, of course, always be with us, but a comparison between the early years and today will show the tremendous progress we have made through the years. From a small, struggling, poorly equipped and inadequately staffed Home, we have become a highly modern, fully staffed and superbly equipped Home, with an enviable reputation. Let us look at the differences between yesterday and today:

Yesterday: Each ward held 14 beds with only two bathrooms for all.

Today: Each room has two beds with its own modern tiled lavatory.

Yesterday: Nursing care was furnished by aides and volunteers, with only one overworked licensed nurse on duty.

Today: There is 24-hour nursing care seven days a week under the strict supervision of licensed nurses at all times. The present ratio of staff to patients is almost one to one.

Yesterday: With the severe shortage of funds during the early depression years, we often had to rely on food donations to eke out the scanty menus. Under such conditions, it was difficult to follow special diets faithfully.

Today: Food is plentiful and menus are prepared at least two weeks in advance by a licensed dietician. Special diets are strictly adhered to at all times.

Yesterday: General medical care, occupational and physical therapy were for the most part on a voluntary basis. There was no provision made at all for dental and podiatry services.

Today: There is a broad spectrum of medical services, with regularly scheduled visits by staff physicians, under the supervision of our Medical Director. We have our own Podiatry and Dental clinics. Medical consultants in all fields of specialized medicine are on call. Routine annual examinations are given to all residents, with more frequent examinations given if necessary.

We were recently visited by a team of six consultants from the New York State Department of Health and we quote below a few extracts from their report:

> "Medical services: The quality of medical care the patients receive is good. On the survey date the nursing care provided was adequate and, for the most part, the patients appeared to be comfortable and relaxed.
>
> "Housekeeping: The institution is clean and well kept.
>
> "Storage Space: There is a lack of storage space in the institution." (NOTE: This we know and struggle with the lack constantly. Hopefully, however, when we connect with our new building next door, this deficiency can be corrected.)

As to future plans for the Home, our Committee is already working with our architects for further expansion and improvements. Several suggestions have also been made as to the use of our new building. One suggestion is based on the knowledge that those of our senior citizens who are well, do not wish to give up the privacy of their own homes to enter an institution. Our new building is being surveyed with the idea of providing specially designed and constructed Total Retirement Apartments.

Our plans for the future are both farseeing and necessary, but the concern of being able to adequately finance these plans is always with us.

It is indeed regrettable that the majority of our founding fathers are no longer here to share and rejoice in our accomplishments. It was their vision and support which placed us in the forefront as leaders in the area of adequately caring for our aged.

Future planning for our Home is now *our* responsibility. Let us all work together toward an even greater Bialystoker Home and Center and recognize that it is not "An Impossible Dream!"

> Our motto, "Home with a Heart"
> Is not actually an end,
> But really a start!

We need hundreds of new members and friends to help us attain our goals. Come visit us and see for yourselves what has been accomplished. Encourage your friends to join with us. *Seeing* the living reality of what has been done is always more impressive than just hearing it being described. We invite and welcome you all.

* * *

The members of our staff join me in wishing you all a very Happy and Healthy New Year.

BIALYSTOKER STIMME

Published by the

BIALYSTOKER CENTER & HOME FOR THE AGED

228 EAST BROADWAY • GRamercy 5-7755 - 7756 • NEW YORK, N. Y. 10002

NEW YORK **SEPTEMBER, 1971** **No. 309**

1931 Forty Years of the Bialystoker Home for the Aged 1971

Forty years is a rather short span in the history of the world, or even of a nation. But forty years are long years in the life of an individual, or an institution such as ours, "The Bialystoker Home and Infirmary for the Aged."

However, the last forty years in terms of what has happened, are even in the history of mankind a long span. And, certainly, for us Jews, there is no similar epoch with regard to the catastrophe that befell our people. The holocaust that descended upon us dried out our spiritual wells, extinguished many lights, destroyed and laid waste thousands of Jewish cities, towns and villages and among them the vibrant Jewish city of Bialystok.

Perhaps the founders of the Bialystoker Home had rare vision and foresight in building this magnificent monument for the one time flourishing Jewish Bialystok.

And, this year — 1971 — we are celebrating the 40th anniversary of its dedication.

In perusing the pages of the "Stimme" of those eventful days, one realizes that the seeds for the Home were planted much earlier. The first seeds are found in our Jewish tradition of helping those who cannot help themselves. The second seed was necessity. The 60,000 Bialystoker Landsleit who left their places of birth for greener pastures, found a home in these United States. They were hard working people barely eking out a living, going through many trials and tribulations. They were getting old, and many of them alone, lonely, indigent and helpless. Then an idea was born which took positive form.

Through the initiative of David Sohn, plans were formulated to build a Home for the Aged. This happened in 1926.

In reading the "Stimme" of that and subsequent years, we become aware of the difficulties encountered. Though all agreed the need for such an institution, an S.O.S. went out more than once from the mentor and founder, David Sohn, appealing to landsleit all over the U.S. to assist and to cooperate in building their Home. Many individuals and organizations responded. Of course, the first to answer the call was the Ladies Auxiliary. They came through with a large donation and pledge, and this propelled the wheel and construction commenced. Finally the dream became a reality, a towering building stood proudly at 228 East Broadway, New York City.

On June 21st 1931 the week-long festivities of "Chanukas Habayis" of dedication began.

On the next pages you will find pictures of that celebration. Literally, thousands participated in this great "Simcha". The Home was a "Folk-Institution.

In October of 1931 the first residents were admitted and the Home became known as the "Home with Heart and Soul". Thus, 1971 marks the 40th year of dedicated service to the Jewish community at large. What a long way from the difficult beginning. It was tireless, selfless devotion of dedicated men and women that brought about this marvelous edifice, whose doors are open to all

Now we are entering a new era and with the acquisition of the adjacent building we hope to enlarge and to expand our facilities to accomodate the many applicants who are anxiously waiting to be admitted. "IM TIRTZU EIN ZU AGADAH" this phrase was uttered by Theodor Herzl 70 years ago regarding a Jewish State, and thank G-d we have a Medinat Yisrael, we, too, say if you will it, with the help of G-d, we shall achieve our goal.

BIALYSTOKER HOME & INFIRMARY FOR THE AGED

228 East Broadway, New York, N. Y. 10002

SHANAH TOVAH — *A HAPPY & PEACEFUL NEW YEAR*

1931– CELEBRATING THE 40th ANNIVERSARY OF OUR HOME AND INFIRMARY *–1971*

Dear Friends,

You are cordially invited to celebrate with us our 40th ANNIVERSARY at a

Theatre Benefit and Musical Review

which will be held at

Philharmonic Hall of Lincoln Center

Broadway at 64th Street, New York City

on SUNDAY, OCTOBER 17th 1971 at 2:00 P.M.

"SINGT YIDALACH SINGT"

Produced and Directed by

Jack Rechtzeit

with an all star cast:

LARRY BEST—Humorist; MIMI SLOANE—Vocalist;

"DOLPHIN TRIO" from Israel and stars from the Hebrew Actors' Union

Orchestra under the direction of *RENEE SOLOMON*

The Lincoln Center is accesible by subway IRT 7th-Broadway, 66th Street station. ■ There are parking facilities in the Center.

ANNUAL CHANUKAH-FESTIVAL CONCERT AND MEETING

of the

Bialystoker Center & Home for the Aged

SUNDAY, DECEMBER 12, 1971, at 3:00 P.M.

at our Home, 228 East Broadway, N. Y.

- Festive Chanukah Illumination by our publicly-lit "menorohs";
- Cantor Harry Feinberg & Choir will say grace over the Chanukah candles, and render other fit selections;
- Concert will be followed by Chanukah Fete with Latkes and other delicacies.

Please, reserve the date, and come to spend with us an enjoyable evening!

BIALYSTOKER ANNUAL BAZAAR

OVER 2 WEEKENDS ON OUR PREMISES

■

Opening: SATURDAY EVE., NOV. 27, 1971
through TUESDAY EVE., NOVEMBER 30
Reopening: SATURDAY EVE., DECEMBER 4
Closing: SUNDAY EVE., DECEMBER 5

■

BARGAINS GALORE

STOP ! SHOP ! SAVE !

■

BIALYSTOKER HOME FOR THE AGED and INFIRMARY

228 East Broadway, New York

■

Please help us with merchandise for the Bazaar !

1921 **50th JUBILEE OF BIALYSTOKER STIMME** 1971

ROSH HASHANAH ISSUE

BIALYSTOKER STIMME

Published by the

BIALYSTOKER CENTER & HOME FOR THE AGED

228 EAST BROADWAY • GRamercy 5-7755 - 7756 • NEW YORK, N. Y. 10002

NEW YORK | SEPTEMBER, 1971 | No. 309

אינהאַלט

3 50 יאָר ביאַליסטאָקער שטימע.....דוד סאָהן ע"ה
5 מיט די ביאַליסטאָקער אין ישראל.....לואים סילווער
6 די מוסטערהאפטע היים.....צירל שטיינגאַרט
8 דער 40טער יובל פון ביאַליסטאָקער צענטער, מושב זקנים און שפּיטאָל.....
12 א רייזע קיין פּאַרטוגאַל, איטאַליע און פּאַריז.....איסאק ריבאַלאָווסקי
14 דערמאָנונג (ליד).....מענדל גאָלדמאן (טאשקענט)
15 א קדיש נאָך דער העברעאישער גימנאַזיע אין ביאַליסטאָק.....דר. ש. דאַטנער (וואַרשע)
18 א קריטיק וועגען ביאַליסטאָקער קינסטלער „בען".....זשאן באַנקאל (פּאריז)
19 זוניגע בילדער פון מיין יוגענט.....א. לעשטשינסקי (וואַרשע)
20 חשובע געסט.....
23 אונזער זון דער ארכיטעקט.....דוד זאַבלודאָווסקי (מעקסיקא)
24 בריוו פון לאַנדסלייט איבער דער וועלט.....
25 א גרוס פון די ביאַליסטאָקער אין שוועדען.....א. טרוס (שטאָקהאָלם)
25 גאָניאַנדזער־טרעסטינער באל.....מ. מ.
28 ביי אונזערע לאַנדסלייט אין אמעריקע.....ראָזע צוקערמאן, ראָזע רובין, בען טראָש
31—29 אונזער אינסטיטוציע.....
33—32 אונזערע פּאַרלוסטען.....
34 חשבון הנפש (ליד).....י. גרינבערג
34 איך בין א גאסט (ליד).....ר. נעווואַדאָווסקא
51—35 ניי־יאָר באגריסונגען.....

English Section

Forty Years of the Bialystoker Home — *A.G.W.* 3
From the Desk of our Executive Director — *Ethel Ingberg* 4
Memoirs — *Ruth Meisner Goldkrantz* 5
Acceptance Speech — *Pres. Elly Tarlofsky* 6
Reflections — *Rabbi Azriel G. Weissman* 7
Observations — *Dr. Jacob I. Migden* 8
Greetings — *Jacob and Bronia Skorka* 9
I Remember When — *Arthur Tarlowe* 9
Our Institution 11
Our Ladies Auxiliary and Bronx League 12
Happy Events 14
Our Home and Its Activities for the Residents 16
Residents' Manifold Activities in Pictures 17
In Memoriam 18
New Year Greetings 20-33